

ZBERATEL'

2004
12

Ročník X.
Cena 49 Sk
ISSN 1335-8693

MESAČNÍK PRE ZBERATEĽOV • ODBORNÉ ČLÁNKY • INFORMÁCIE • INZERCIA

PRÍJEMNÉ PREŽITIE
VIANOČNÝCH SVIAHKOV,
MNOHO ŠASTIA, ZDRAVIA,
SPOKOJNOSTI A VEĽA
KRÁSNYCH ZBERATEĽSKÝCH
ÚSPECHOV V ROKU 2005
VŠETkým ČITATEĽOM
A PRIAZNIVCOM NÁŠHO
ČASOPISU ŽELÁ
VYDAVATEĽ,
REDAKČNÁ RADA A REDAKCIA

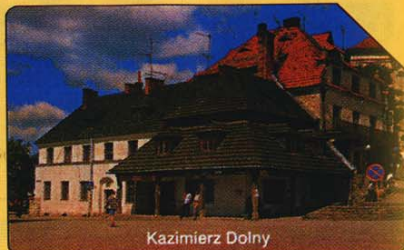

Z VIANOČNEJ PONUKY
FIRMY ZBERATEĽ

Dnes ponuka firmy Zberateľ na
5-tich stranách! (41 – 45)

Kazimierz Dolny

↑ Námestie v meste Kazimierz Dolny – k 3. pokračovaniu M. Jobeka o poľských telefónnych kartách v rubrike Malé okienko telekartistu (25 – 26)
 ← Falošné mince a kotúčky na razbu mincí M. Redwitz – k príspevku M. Sojája: Falšovanie mincí na Spiši (15 – 16)

Korzujúci pacienti na trojkolesových vozíkoch – k príspevku M. Pekárovej: Žartovné historické pohľadnice Piešťanských kúpeľov (31 – 32)

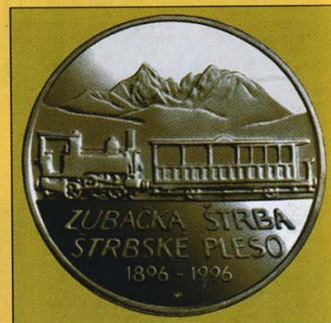
Ukrajinská známka vydaná k OH v Aténach – k rubrike o novinkách našich susedov (4 – 7)

Známky navrhnuté P. Biľakom – k článku V. Jankoviča: Známkové prevkapienie z Holandska (12)

Známka Mohyla M. R. Štefánika-Bradlo bez zelenej farby (hore) a s posunutou zelenou farbou – k článku P. Karabu: Hárček Bradlo, ako ho nepoznáme (12)

Jubileum zubačky Štrba-Štrbské Pleso na pamätnej minci – k článku J. Soľavu: Košicko-Bohumínska železnica (21 – 22)

Vážení čitatelia, ani sme sa nenazdali, a o pár dní bude rok 2004 už minulosťou a na dvere nám zaklope rok 2005. Tradične sa zamýšľame, čo nám končiaci rok priniesol a robíme si plány i predsavzatia do budúcnosti. Samozrejme v nádeji, že ten budúci rok bude (ešte alebo aspoň trochu) lepší ako predchádzajúci. Alebo ste už rezignovali a patríte medzi tých, ktorí tvrdia, že „lepšie už bolo“? Keď patríte medzi skôr narodených, na takéto konštatovanie aj máte „nárok“, pretože ide o problém, ktorým prešli a prechádzajú mnohé generácie. Akosi tak, ako to napísal Karel Čapek: „Mladá generácia má pocit, že s ňou prichádza lepší svet. Stará garda má pocit, že s ňou ten lepší svet odchádza“. Nadviažeme na tento výrok ďalším, pochádzajúcim od F. X. Šaldy: „Zatrpká staroba nie je nič radostného, zatrpká mladosť je však smutnejšia a navyše aj nebezpečnejšia. Vyvarujeme sa toho, aby sme túto zem zaludnili zatrpknutými generáciami mladých.“

Na margo decembrového Zberateľa

Na tieto myšlienky sme si spomenuli v súvislosti so správou FEPA (Združenie európskych filatelistických zväzov) o otvorenej triede. Okrem iného sa v nej hovorí, že pri tomto orgáne bola ustanovená osobitná komisia, ktorej úlohou je spracovávať podklady na prijatie jednotných hodnotiacich kritérií exponátov vystavených v tejto triede, pretože na výstavách v jednotlivých krajinách sa exponáty hodnotia rozdielnymi kritériami. Poviete si, že ved by to tak malo byť, aspoň v tom bude poriadok. Zo správy sa však už nedozvieme, že na vznik tejto triedy dali podnet filatelisti, ktorí chceli budovať exponáty (zbierky) podľa svojich predstáv, bez obmedzenia aký materiál v exponáte môže byť (teda aj iný ako filatelistický) a bez prihliadania na vzácnosť tohto materiálu, ako aj vystavovať bez hodnotenia rozhodcovským zborom (pozri Zberateľ 10/1997, str. 12). A tak pôvodný zámer vytvoriť zberateľom priestor na rozlet ich fantázie, uplatnenie tvorivého prístupu a netradičného zvládnutia zberateľského zámeru, „molocho“ funkcionárov pomaly mení na niečo celkom iné. Na svoju podobu.

V tejto súvislosti sa nám vynára niekoľko otázok, ako napr., či niekedy náš názor, pravdu a skúsenosť, i keď s najlepším úmyslom, sa neuilujeme až príliš vehementne vnútri druhým? Alebo, nebolo by vhodné pri zberateľskej činnosti, najmä mladých, ponechať väčšiu voľnosť a tak sa k nim priblížiť a spoznávať ich myšlienky a názory? To ešte neznamená, že sa s nimi stotožňujeme. Určite, na problematiku súčasného stavu zberateľstva je to príliš zjednodušený pohľad.

Vezmime si však na pomoc náš časopis. Jeho obsah je zameraný na viacero zberateľských oblastí, pričom vieme, že čitateľov zaujímajú aj príspevky z iného, než svojho zberateľského odboru, že ich obsah sa v nich prelína, vzájomne dopĺňa a obohacuje. Aj v dnešnom čísle sa stretneme so zaujímavými príspevkami M. Gereca, M. Bachratého, či P. Karabu, ktoré môžu osloviť aj iných ako len filatelistov. Podobne príspevky A. Fialu a J. Sojaka určite zaujmú nielen numizmatikov. Tak by sme mohli pokračovať príspevkom M. Pekárovovej o piešťanských kúpeľoch na historických pohľadiach, tentokrát dokonca s espirom humorného nadhľadu. Podobne „Škola“ Š.J. Pišku nemusí priúčať iba filatelistov, ale môže poskytnúť základné informácie o tom, čo filatelia vlastne je, s čím sa tu môžeme stretnúť. A o tom to je. Dať zberateľstvu krídla a novú dimenziu, aby sme sa na svet vedeli pozrieť aj z nadhľadu. Usilovali sme sa, aby práve toto bolo zašifrované medzi riadkami každého čísla časopisu ako trvalá orientácia vydavateľa, redakčnej rady i redakcie. Takých bolo našich doterajších desať rokov a v tejto orientácii chceme pokračovať aj v budúcich rokoch.

Nuž, a čo s načatou témou otvorenej triedy? Myslíme si, že v súčasnosti bude najlepšie riadiť sa heslom „ZBIERAŤ A NECHAŤ ZBIERAŤ“.

Pekní Vianoce, vážení čitatelia! Redakcia

ZBERATEĽ

Ročník X. - 2004 - Číslo 12 - Cena 49 Sk

Z OBSAHU / CONTENTS INHALT

- **M. Gerec: Špecializácia slovenských výplatných známok, 11 - Známká „Kežmarok“ 10 Sk / Specialization of Slovak postage stamps, 11 - Stamp „Kežmarok“ 10 Sk / Besonderheiten der slowakischen Freimarken, 11 - „Kežmarok“ 10 Sk (9-10)**
- **M. Bachratý: Nezvyčajný dôvod doplatného / Unusual reason for postage due / Ungewöhnlicher Grund für Portomarken (11)**
- **L. K.: Používanie R-U známok v rokoch 1918-1919 na území Čiech a Slovenska / Usage of Austro-Hungarian postage stamps on the territory of Bohemia and Slovakia in 1918-1919 / Verwendung von österreichisch-ungarischen Briefmarken in Jahren 1918-1919 auf dem Gebiet Böhmen und Slowakei (13-14)**
- **M. Soják: Falšovanie mincí v 15. storočí na Spiši / Coin forgery in 15th century in Spiš region / Münzenfälschungen im 15. Jahrhundert auf dem Spiš Gebiet (15-16)**
- **D. Evinic: Devízová kontrola listových zásielok / Inspection of sendings going abroad / Devisenkontrolle von Brieflieferungen (18)**
- **J. Sořava: Košicko-bohumínska železnica / Railroad line Košice-Bohumín / Košice-Bohumín Eisenbahnlinie (21-22)**
- **J. Mička: Malé epizódy zo života jednej poľnej pošty / Short episodes from the life of one field post / Kleine Episoden aus Leben einer Feldpost (23-24)**
- **A. Paulinyová: Z galérie majstrov známokovej tvorby - Martin Činovský / From the gallery of masters of stamp creation - Martin Činovský / Aus der Galerie der Meister von Briefmarkenwürfen - Martin Činovský (28-29)**
- **M. Pekárová: Žartovné historické pohľadnice piešťanských kúpeľov / Humorous historical picture postcards of Piešťany spa / Historische spasshafte Ansichtskarten von Bad Piešťany (31-32)**
- **S. Piško: Druhy známok (výplatné, príležitostné...) a tlačové hárky / Kinds of postage stamps (definitive, commemorative...) and panes / Briefmarkenarten (Freimarken, Sondermarken...) und Druckbogen (33-34)**

ZBERATEĽ

Mesačník pre filatelistov, numizmatikov, filokartistov, zberateľov telefónnych kariet a iných predmetov zberateľského záujmu

■ **Vydavateľ:** Firma ZBERATEĽ, Bratislava. Registračné číslo časopisu: MK 1188 / 95 zo dňa 1. 2. 1995 - ISSN 1335-8693

■ **Adresa redakcie:** ZBERATEĽ, Račianska 17, 831 02 Bratislava, ☎ 02/ 44 250 149, e-mail: zberatel@nextra.sk.

■ **Redakčná rada:** RNDr. Milan Antala, dr. Ondrej Földes, Ing. Marian Jobek, Ing. Miroslav Gerec, Ing. Peter Malík, PhDr. Elena Minarovičová, RNDr. Michal Zika a dr. Severín Zubec (predseda).

■ **Redakcia:** Viliam Kučera - šéfredaktor, Ing. Peter Malík - odborný poradca redakcie a preklad do nemčiny, Anton Kulhánke - člen redakcie, RNDr. Milan Antala - jazyková úprava, Mgr. Pavol Ondráška - preklad do angličtiny.

■ **Cena a predplatné:** Cena za jeden výtlačok 49 Sk. Pri odbere 11 ks a viac vydavateľ poskytuje 20% zľavu. Celoročné predplatné na rok 2004 (vrátane poštovného): Pre abonentov zo Slovenskej republiky 490 Sk, s prílohami 550 Sk, pre abonentov z Českej republiky 922 Sk (740 Kč), s prílohami 982 Sk (785 Kč), pre abonentov z ostatnej Európy 1086 (26 €), s prílohami 1165 Sk (28 €), pre abonentov zo zámořských krajín 1350 Sk (38 USD), s prílohami 1490 Sk (39 USD).

■ **Zaslanie príspevkov a inzerátov:** Články napísané strojom, na počítači (PC formát WORD) zaslané elektronickou poštou, na počítačových disketách alebo čitateľne napísané ručne. Obrazové podklady na ilustráciu formou zapožičania originálov na základe dohody, elektronickou cestou naskenovaných obrázkov (formát BMP, JPG alebo TIF, min. 300 dpi) alebo zaslané kvalitnej reprodukcii.

Redakcia si vyhradzuje právo uverejniť aj príspevky, s ktorých obsahom sa nestotožňuje. Nevyžiadané rukopisy redakcia nevracia.

■ **Tlač:** Tlačiareň KOMPRINT, Borinská 8, 841 03 Bratislava 47, ☎ 02 / 6446 2403, fax: 02 / 6446 2404, e-mail: komprint@mail.eurotel.sk, www.komprint.com

■ **Číslo 12/2004:**

Redakčná uzávierka 26. novembra 2004
Do tlače dané 9. decembra 2004
Dátum vydania 15. decembra 2004

INFORMÁCIE O SLUŽBÁCH ZBERATEĽA

INZERÁTY

Cena jedného aj načatého riadku inzerátu je 20 Sk. Za zvýraznenie rámečkom účtujeme príplatok 35 Sk. Na trikrát opakovaný inzerát poskytujeme 30%-nú zľavu. Abonent čiasopisu majú v každom čísle prvých 5 riadkov inzerátu zdarma. Úhradu inzerátu, resp. potvrdenku o úhrade treba zaslať na adresu redakcie najneskôr so znením inzerátu. V záujme uverejnenia presného znenia inzerátov žiadame ich písať na stroji (počítači) alebo čitateľne paličkovým písmom. Za obsah zodpovedá podávateľ, inzeráty vecne neupravujeme a uverejňujeme ich v došlom poradí.

KOMERČNÉ INZERÁTY A REKLAMY

Cenu za uverejnenie plošných komerčných inzerátov a reklám na vnútorných čiernobielych stranách podľa dodaných predloh účtujeme podľa požadovanej veľkosti plochy:

Celá strana A5 (128 x 180 mm)	3200 Sk
Poločina strany A5 (128 x 90 mm)	1900 Sk
Štvrtina strany A5 (64 x 90 mm)	1000 Sk
Jedna osmina strany A5 (64 x 45 mm)	550 Sk

Pokiaľ nie je dohodnuté inak, redakcia si vyhradzuje právo rozhodnúť o mieste uverejnenia reklamy v časopise. Grafickú úpravu reklám, uverejnenie reklám na farebnej strane a iné neštandardné požiadavky, účtujeme podľa osobitného sadzovníka alebo na základe dohody.

OZNAMY O PODUJATIACH

Informácie nekomerčného charakteru o výmenných schôdkach, burzách a zberateľských stretnutiach sú uverejňované bezplatne.

PONUKA FIRMY ZBERATEĽ

V tejto rubrike ponúkajú materiál možno zakúpiť v predajni ZBERATEĽ, Račianska 17, 831 02 Bratislava, ☎ 02/44 250 149, e-mail: zberatel@nextra.sk, v dňoch pondelok až piatok od 10⁰⁰ do 18⁰⁰ hod. Ponúkaný materiál možno objednať aj písomne, prípadne telefonicky. K cenám firma účtuje poštovné a balné. Ceny ponúkaných materiálov platia (pokiaľ nie je uvedené inak) vždy len do vydania ďalšieho čísla časopisu Zberateľ. Všetkým abonentom časopisu firma poskytuje na ponúkaný tovar zľavu vo výške 5 %.

WEBOVÁ STRÁNKA FIRMY ZBERATEĽ

Firma Zberateľ na adrese www.zberatel.sk prináša prezentáciu vlastnej produkcie albumových listov, katalógov a časopisu. Zároveň poskytuje zberateľom diskusnú tribúnu. Preto využívajte túto možnosť, píšete, pýtajte sa, informujte, nadväzujte vzájomné kontakty.

Po uzávierke

Z informácii o emisii Deň poštovej známky - História poštovej dopravy sa dozvedáme, že táto známka má byť vytlačená vo Francúzsku tlačiarňou WSP - CARTOR. Môžeme sa tešiť, čím nás v tomto prípade Slovenská pošta, a.s., prekvapí...

Povedali, napísali...

Moderní filatelia se stala maškarním plesem sběratelství, kde původní střízlivá známka odkládá uniformu poštovní služby a maskuje se všemi možnými podobami a úmysly. Je to i hra, při níž každý ví, že se něco předstírá, a právě proto je to hra poctivá. Kněžkami s korunou z pozlaceného papíru nemůže být nikdo oklamán - že může být okouzlén je jiná otázka, avšak právě proto snad návštěvník přišel do divadla.
Jaroslav Ježek (Filatelie 7/1968, s.174)

Pripravujeme

Do príloh časopisu Zberateľské state pripravujeme na uverejnenie príspevkov o počiatkoch letectva u nás.

NOVÉ SLOVENSKÉ POŠTOVÉ ZNÁMKY A INÉ ZBERATELSKÉ MATERIÁLY

■ Vianoce 2004

Slovenská pošta, a. s., 5. 11. 2004 vydala príležitostnú poštovú známku „Vianoce 2004“ nominálnej hodnoty 8 Sk. Na známke je detská kresba Svätej rodiny. Autormi výtvarného návrhu sú Jarka Žigová a Veronika Rusnáková, žiačky Špeciálnej základnej školy v Spišskom Štiavniku. Známkou rozmerov 26 x 34 mm vrátane perforácie vytlačila viacfarebným ofsetom tlačiareň Walsall Security Printers, Ltd., Veľká Británia, na tlačových listoch s 50 známkami v náklade 4 mil. kusov.

Súčasnne bola vydaná FDC vrátane pečiatky prvého dňa vydania s domicilom Bratislava. Na obálke je detská kresba vianočného stromčeka. Autorom výtvarného návrhu FDC je Ľudovít Žiga, žiak Špeciálnej základnej školy v Spišskom Štiavniku, autorom rytiny je Miroslav Strnadel. FDC vytlačila tlačiareň TAB, s.r.o., Bratislava, jednofarebnou oceľotlačou z plochej dosky kombinovanej jednofarebným ofsetom v náklade 5 tisíc kusov. Autorom grafickej úpravy emisie je Pavol Choma. Znáмка č. 337.

■ Slovenskí medailisti - Atény 2004

Slovenská pošta, a. s., 5. 11. 2004 vydala sériu šiestich príležitostných poštových známok, samolepiek, „Slovenskí medailisti - Atény 2004“ nominálnych hodnôt 14 Sk, 8 Sk, 20 Sk, 14 Sk, 14 Sk a 8 Sk. Známkou rozmerov 50 x 26 mm boli vydané vo vodorovnej sútláči s deliacim priezokom medzi nimi, čo umožňuje ich zložiť do „skladačky“. Autorom fotografií všetkých medailí je Ján Súkup, Štartfoto, grafickú úpravu vykonala agentúra Enterprise. Emisiu vytlačila viacfarebným ofsetom tlačiareň Walsall Security Printers Ltd., Veľká Británia.

Znáмка č. 338 hodnoty 14 Sk je venovaná získaniu striebornej medaily **Jozefom Krnáčom** v disciplíne džudo. Autor fotografie je Radovan Stoklasa, TASR.

Znáмка č. 339 hodnoty 8 Sk je venovaná získaniu bronzovej medaily **Jozefom Göncim** v disciplíne športová strelba. Autor fotografie je Radovan Stoklasa, TASR.

Znáмка č. 340 hodnoty 20 Sk je venovaná získaniu zlatej medaily **Elenou Kaliskou** v disciplíne vodný slalom K1 ženy. Autor fotografie je Hans Klaus Techt, TASR.

Znáмка č. 341 hodnoty 14 Sk je venovaná získaniu striebornej medaily **Michalom Martikánom** v disciplíne vodný slalom C1. Autor fotografie je Radovan Stoklasa, TASR.

Znáмка č. 342 hodnoty 20 Sk je venovaná získaniu zlatej medaily **Petrom a Pavlom Hochschornerovcami** v disciplíne vodný slalom C2. Autor fotografie je Radovan Stoklasa, TASR.

Znáмка č. 343 hodnoty 8 Sk je venovaná získaniu bronzovej medaily **Richardom a Michalom Risdorferovcami, Erikom Vlčekom a Jurajom Bačom** v disciplíne rýchlostná kanoistika K4. Autorkou fotografie je Andrea Zerzerová, TASR.

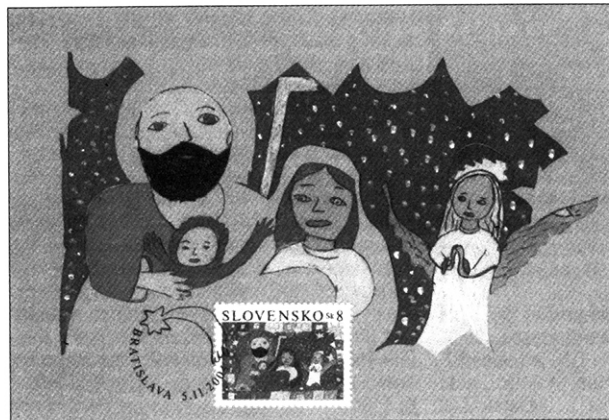
■ CDV: Inaugurácia známok Slovenskí olympionici

SP 5.11.2004 vydala príležitostný poštový lístok s natlačenou známkou Slovolymfila 8 Sk a príležitostným motívom „Inaugurácia poštových známok slovenských olympionikov“. Na lavesť žná-

líška je umiestnená viacfarebná prítláč so šiestimi známami emisie Slovenskí medailisti - Atény 2004. Autorom prítláčového motívu je E. Smažák, autorom grafickej úpravy je Grafické štúdio P. Juriga. Poštový lístok je vytlačený na bielom ofsetovom papieri gramáže 160 g/m² s hologramom a vytlačila ho ofsetom tlačiareň PROMPT, tlačiareň cenín, a.s. Bratislava. Predajná cena príležitostného poštového líška je 11Sk.

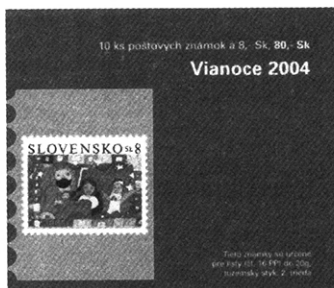
■ CM: Vianoce 2004

Slovenská pošta, a.s., 5.11.2004 vydala k príležitostnej poštovej známke „Vianoce 2004“ analogickú pohľadnicu s detskou kresbou zobrazujúcou Svätú rodinu. Autormi výtvarného návrhu sú Jarka Žigová a Veronika Rusnáková, žiačky Špeciálnej základnej školy v Spišskom Štiavniku, autor grafickej úpravy je Pavol Choma. CM vytlačili ofsetom v tlačiarňi KNIHTLAČ, Zohor. Predajná cena CM je 19 Sk.

■ ZZ: Vianoce 2004

Slovenská pošta, a.s., 5. novembra 2004 vydala k príležitostnej poštovej známke „Vianoce 2004“ známkový zošitok. Zošitok obsahuje 10 ks známok emisie č. 337 „Vianoce 2004“ nominálnej hodnoty 8 Sk. Obal známkového zošitka vytlačili ofsetom v tlačiarňi KNIHTLAČ, Zohor. Predajná cena známkového zošitka je 80 Sk.

Z podkladov Slovenskej pošty, a.s., pripravil -vkn-

NEÚRADNÉ PRÍTLAČE

Košice: Deň poštovej známky a filatelie

Aj k tohtoročnému Dňu poštovej známky a filatelie košíckí filatelisti vyhotovili prítláč na poštovom lístku „Vinohradnícky motív“. Ústredným motívom prítláče je sv. Mikuláš a vychádza ako súčasť série prítláč „Blízki Bohu i ľuďom“.

Sanctus Nicolaus, Hagios Nikolaos, je v kresťanskom kalendári známy ako biskup pochádzajúci z Mýru, niekdajšej Lykie. Dnes sa jeho rodisko v Turecku volá Mugla. O jeho živote sa nezachovali hodnoverné doklady. Ani pokus stotožniť ho s jedným z biskupov na Nicejskom koncile z roku 325 nebol potvrdený. Jeho kult na Východe však bol živý už v 6. storočí.

Na Západe sa Mikulášov kult rozšíril v 10. storočí. Po obsadení jeho rodiska a svätiny Turkami, jeho ostatky sa roku 1087 dostali do Bari v južnom Taliansku. Tam mu postavili kostol, v ktorom sú uložené aj jeho relikvie.

DEŇ POŠTOVEJ ZNÁMKY A FILATELIE KOŠICE 18. 12. 2004

Svätého Mikuláša považovali za divotvorcu, bol patrónom detí a panien, ale aj obchodníkov, lekárníkov a voňavkárov. Ako symbol štedrosti a dobročinnosti má väčšinou v jednej ruke mešec s peniazmi alebo tri zlaté jablká. Inokedy drží v ruke chlieb symbolizujúci ho ako záchrancu pred hladom. V byzantskom zobrazení je najčastejšie biskupom s mitrou na hlave a berlou v ruke.

No azda výrazom najväčšej úcty je detská radosť v svätomikulášskej tradícii, keď ako milý starček v purpurovom plášti a s plnou nošou, v sprievode anjela a čerta, rozdáva darčeky □ vg

NOVÉ PEČIATKY

V čase redakčnej uzavierky časopisu (26.11.2004) sme získali informácie o dvoch pripravovaných príležitostných poštových pečiatkach, ktoré budú používané v druhej polovici decembra:

- 17.12.2004 Bratislava 1: **BRATISLAVSKÝ ŠERMIARSKY KLUB F. MARTINENGA / 40. VÝROČIE**
- 18.12.2004 Bratislava 1: **DEŇ SLOVENSKEJ POŠTOVEJ ZNÁMKY A FILATELIE.** Pripravil □ vkn

Z NOVINIEK NAŠICH SUSEDOV

ČR: Umenie, Vianoce

V tradičnom emisnom rade **Umelecké diela na známkach** Česká republika 10. 11.2004 vydala tri známky s dielami A. Bubáka, H. Schwaigra a V. Hynaisa. Na

známke hodnoty 20 Kč je prepis diela **Aloisa Bubáka** (1824-1870) **Na okraji Českého raja** (1860-1862). Toto dielo pochádza z vrcholného obdobia maliara, ktorý vo svojich dielach vychádzal z

romantickej krajinomalby. Vo svojej tvorbe však išiel ďalej, zriekol sa schémy ideálnej krajiny a hľadal možnosti vlastného voľnejšieho vyjadrenia. Známkou vyšla v ryteckom prepise Václava Fajta. Tvorba **Hanuša Schwaigra** (1854-1912) je prezentovaná na známke 22 Kč akvarelom vyt-

voreným obrazom na rozprávkový námet **Dlhý, Široký a Bystrozraký** (1897), ktorý venoval básnikovi J.S. Macharovi. Maliar, grafik a ilustrátor študoval vo Viedni, ako profesor pôsobil v Brne, neskôr v Prahe, v Holandsku študoval diela starých majstrov. Pôsobil aj vo valašskej dedinke Rusavy pod Hostyním, kde vznikli jeho krajinomalby. Na tretej známke (26 Kč) je dielo **Vojtěcha Hynaisa** (1854-1925) **Jar** (1881), detail z olejomalby, ktorá je v prezidentskom salóne. Hynais bol vynikajúcim dekoratórom a vo svojej tvorbe sa zameriaval predovšetkým na alegorické a mytologické motívy. Vo Francúzsku pracoval aj pre Sevreský porcelánku, ale predovšetkým sa preslávil v Prahe, kde pôsobil od roku 1893 ako profesor na Akadémii výtvarných umení. Jeho významným dielom sa stala opona Národného divadla, ktorá nahradila pôvodnú Ženíškovu požiarom zničenú oponu. Známkou hodnoty 22 a 26 Kč vyšli v ryteckom prepise M. Ondráčka. Známkou boli vytlačené ocelotlačou z plochých dosiek na PL so 4 známkami. Kat. čísla 0417-0419 • Dňa 10.11.2004 bola vydaná aj známka **Vianoce**. Na známke hodnoty 6,50 Kč je kresba sviečky jabĺčka v jabĺčku, zeleného ihličia, pozláteneho imela pre šťastie a drobnej ozdoby zo slamy pripomínajúcej české vianočné tradície (obr. na 1. str. obálky). Autorom výtvarného návrhu a rytiny je Bedřich Housa. Známkou bola vytlačená rotačnou ocelotlačou kombinovanou s hĺbkotlačou v PL po 50 kusoch známok. Kat. č. 0420 □ vkn

Maďarsko: FOLKLORIADA, INCOSAI kongres

K III. svetovému folklórnemu festivalu, olympiáde ľudového umenia **FOLKLORIADA**, Maďarská pošta 12.8.2004 vydala tlačový list s 10 známkami a 10 kupónmi. Tieto podujatia sú poriadané pod patronátom UNESCO, presnejšie jej organizácie CIOF (Conseil International des Organizations de Festivals de Folklore et d'Arts Traditionnels). Festival **FOLKLORIADA** sa koná v štvorročných interva-

loch, prvý sa uskutočnil v Holandsku v roku 1996, druhý v Japonsku v roku 2000 a v roku 2008, v poradí už štvrtý festival, sa bude konať v Kanade. Hlavným poslaním festivalu je zachovávanie duchovných hodnôt ľudovej tvorivosti a umenia (ľudové tance, ľudová hudba, ľudové remeslá, zvyky, kroje, rituály, hry). Známkou (všetky hodnoty 65 Ft) s námetom krútiaciach sa tanečnic vytlačené súťažou, sú na TL usporiadané v dvoch zvislých pátiach. Na kupóny si môžu záujemcovia nechať dotlačiť motív podľa vlastného výberu (pošta pre tieto známky zvolila motto: „Koľko ľudí, toľko známok“). Autorkou grafickej úpravy emisie je E. Dömeová, autor fotografií P. Korniss • V dňoch 10. až 16. októbra 2004 sa v Budapešti uskutočnil **18. Kongres medzinárodných organizácií najvyšších revízných inštitúcií INCOSAI** (Congress of the International Organization of Supreme Audit Institutions), ktorá združuje 185 členov. Konferencia sa konala za účasti delegátov na ministerskej úrovni z krajín a predstaviteľov OSN a Svetovej banky. Na programe boli otázky súčinnosti orgánov na národnej a regionálnej úrovni, nové úlohy a potreba reformy INCOSAI a ďalšie aktuálne otázky. Na známke hodnoty 150 Ft je použitý emblém organizácie i jej 18. kongresu v Budapešti. Známkou bola vydaná 11.10. 2004 v náklade 200 tisíc kusov v PL po 50 známkach □ vkn

Poľsko: W. Gombrowicz, Cz. Niemen, Svetové kultúrne dedičstvo, Vianoce

Poľská poštová správa 4.8.2004 vydaním príležitostnej známky pripomenula 100. výročie narodenia spisovateľa **Witolda Gombrowicza**. Známe sú vierceré jeho knihy ako napr. *Kozmos*, *Transatlantik* alebo *Noviny*. Na známke je portrét spisovateľa podľa fotografie z roku 1965. Známkou hodnoty 1,25 Zł bola vydaná v náklade 500 tisíc kusov v PL po 20 známkach,

ktoré sú usporiadané tete-beche. Platnosť známky skončí dňom 1.1.2005 • Známa hodnoty 1,25 Zl, vydaná 30.8.2004, je venovaná **Czesławowi Niemenowi**, nedávno zosnulému výnimočnému umelcovi. Niemen sa do poľskej

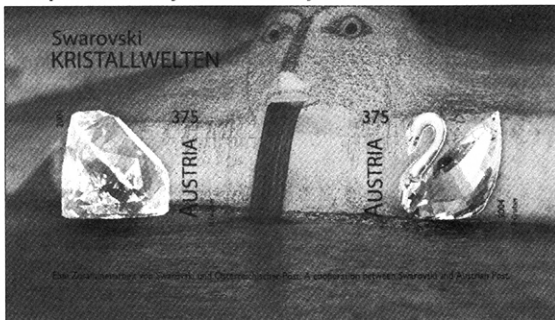
kultúry zapísal nielen ako významný vokalista, instrumentalista a skladateľ, ale aj ako básnik, publicista a maliar. Pochádzal z Bieloruska a do Poľska sa presťahoval ako 19-ročný so svojimi rodičmi. Do povedomia verejnosti vstúpil v roku 1967 na festivale v Opole protestným songom „Cudzi je tento svet“. Autorom výtvarných návrhov emisie je J. Konarzewski, známka vyšla v náklade 500 tisíc ks v PL po 20 známkach. Platnosť známok v poštovej prevádzke skončí 1.1.2005 • V emisii vydanéj 28.10.2004 Poľská poštová správa pripomenula päť architektonických pamiatok, ktoré sú uvedené v zozname **Svetového kultúrneho dedičstva UNESCO**. Všetky známky majú nominálnu hodnotu 1,25 Zl, vydané boli po 1,3 mil. kusov v 20 kusových TL a autorom ich výtvarných návrhov je A. Gosik. Na prvej z nich je chrám Svätej Márie v Krakove kompozične spojený s pohľadom na vchod do katedrály Wawel. Na druhej známke je zobrazená časť katedrály Svätého Jána v Toruni. Tretia známka zobrazuje renesančnú radnicu v meste Zamość. Ďalšia známka prináša celkový pohľad na historickú časť Varšavy a sériu uzatvára známka s dominantnou architektonickou pamiatkou mesta Malbork. Na podlaží známok, FDC a pečiatkach sú kresby architektonických prvkov jednotlivých stavieb.

K tohtoročným **Vianociam** Poľsko vydalo dve známky (1,25 Zl a 2,10 Zl) a príležitostný poštový lístok (1,25 Zl). Poštová správa vychádzala z predpokladu, že pri sviatku Narodenia Ježiša Krista si ľudia posielajú pozdravy a tieto sviatky sú spojené s dovolenkami a prázdninami. Výtvarník J. Brodowski svoje návrhy emisie ladil do symbiózy Vianoc a tradícií týchto sviatkov

s krásami zimnej prírody (obr. na 1. str. obálky). Známky boli vydané 5. 11.2004 v náklade 23 miliónov (!) kusov (1,25 Zl) a 2,7 mil. kusov (2,10 Zl) v TL po 100 známkach □ vkn

Septembrové vydania rakúskych známok

Rakúska poštová správa v septembri vydala tri emisie. Prvá z nich má názov **Swarovského krištáľový svet** a pripomína svetoznámu formu na výrobu umeleckých i užitočných výrobkov z krištáľu. Firma v roku 1995 oslávila sté výročie svojej existencie, ale jej bohatá história siaha ešte pred rok založenia firmy. Napríklad v roku 1892 D. Swarovski prihlásil k právnej ochrane stroj na brúsenie kameňov čím sa v opracovaní krištáľov dosiahol prevratný zmeny. Známa firma bola pripomenutá vydaním hárčeka s dvoma známkami (každá po 3,75 €), na ktorých je opracovaný krištáľ a labuť. Hárček navrhla R. Gruberová, vydaný bol 20.9.2004 v náklade 800 tisíc kusov • Ďalšia známka, vydaná 17.9.2004 s nominálnou hodnotou 0,55 €, pripomína **100. výročie pripojenia mestečka Floridsdorf k Viedni**. História mestečka je veľmi bohatá, siaha až do obdobia pred našim letopočtom a je spojená s osídlením Keltmi, germánskymi kmeňmi, Lombardčanmi, Avarmi i Slovanmi. Na známke je pohľad na jednu z ulíc Floridsdorfu s prechádzajúcim mestským vlakom podľa návrhu M. Fuchsa a rytiny R. Trseka. Známa vyšla v náklade 600 tisíc kusov v TL po 50 známkach • Ďalšia známka vzdáva hold famóznemu rakúskemu lyžiariovi **Herrmannovi Meierovi**, ktorý má na svojom konte dve olympijské víťazstvá, štyri tituly víťaza Svetového pohára a 47 víťazstiev v jednotlivých svetových pohárových súťažiach. R. Gruberová na známke zobrazila H. Meiera v dynamickej polohe pri prechádzaní bránkou v slalomovej trati. Známa vyšla 25. 9. 2004 v náklade 600 tisíc kusov v TL po 50 známkach □ Zc

Novinky z Ukrajiny

Pošta Ukrajiny 11.6.2004 vydala sériu štyroch príležitostných známok s názvom **Kyjev očami umelcov**. Maliari z obdobia prelomu 19. a 20. storočia vo svojich dielach zachytili krajinu i architektúru hlavného mesta. Neznámy autor predstavuje krajinu

Kyjeva s Andrievským chrámom (1889). Parkové zátišie Fontána pri Zlatej bráne (1910) pochádza od Petra Levčenka. Obraz Jar na Kurenivci namaloval Abram Manevič (1914-1915). Štvrtým prezentovaným dielom je Kyjevský Michajlivskij chrám od Mikolu Buračeka (1919). Známký majú rovnakú nominálnu hodnotu 45 k a vyšli v náklade po 100 tisíc kusov.

O týždeň neskôr sa dostali na poštové priehradky ďalšie tri známky emisného radu **Ukrajinské národné rozprávky**, a to vo forme malého TL (spolu 9 známkou). V pestrofarebných kresbách sa môžeme zoznámiť s hrdinami ľudovej slovesnosti, ktorými sú tento raz Kocúr (v čizmách?), Ivasik-Telesik plávajúci sa v malom člne a Kotigoroško s obrovským budzogaňom a zabývaným drakom. Ako obvykle, všetky známky majú základnú nominálnu hodnotu 45 k. Ich náklad predstavoval po 150 tisíc kusov.

Poslednou júnovou novinkou bol pozdrav **28. hrám letnej olympiády v Aténach 2004**, ktorý mal deň vydania 26.6.2004. Humorne štylizovaná kresba sa vyznačuje striedmou farebnosťou, pretože okrem základného zlatohnedého tónu sú nositeľmi farby iba olympijské kruhy. Tieto okrem loga hier nachádzame aj v kresbe kolies antického pretekárskeho voza, v ktorom stojí Grék s vavrínovým vencom a horiacou pochodňou, držiace opraty okridlenej koňa - Pegasa (obr. na 2. str. obálky). V plejáde známkou vydaných k tejto vrcholnej športovej udalosti, možno príspevok Ukrajiny pokladať za jeden z najvydarenejších. Snáď aj preto vysoká nominálna hodnota 2,61 (G). Náklad známky bol 100 tisíc kusov. Všetky známky vytlačil ofsetom tlačiarenský kombinát Ukraina □ ilk

SPRÁVY · OZNAMY

Zasadnutie Slovenského filatelistického vedeckého spoločenstva

Dňa 22. októbra 2004 sa uskutočnilo zasadnutie Slovenského filatelistického vedeckého spoločenstva v Poštovom múzeu v Banskej Bystrici, v dôstojných priestoroch Detskej pošty. Bolo to stretnutie spriaznených duší, jedno z tých mnohých vydaných filatelistických stretnutí, kde človek pookreje na tele i na duchu.

Zúčastnených členov SFVS privítal predseda Michal Kiššimon a vedúci Poštového múzea Štefan Kollár, ktorí zároveň privítali aj dvoch členov z Maďarska a prítomných oboznámili s programom. Ešte pred oficiálnym programom členovia SFVS si utili minútou ticha pamiatku zosnulého Paula H.Jensena. Menovaný bol priateľ a priaznivec slovenskej filatelie - svoju zbierku venoval

Slovenskému poštovému múzeu. Potom prítomní odoslali pozdrav vydateľovi a redakcii nášho časopisu ZBERATEL pri príležitosti desiatich rokov od začiatku jeho úspešnej vydateľskej cesty. Desiat rokov svedomitej práce redaktorov, ktorí priviedli časopis na takú úroveň, že nám ju môžu závidieť aj mnohé iné periodiká. Poučenie, odbornosť, informovanosť a dokumentarizácia, to sú atribúty, na ktorých časopis rastie. Tiež boli odoslané pozdravné listy Vladimírovi Priputenovi (65), Andorovi Berovi (95) a Dezső Sóokymu (80) pri príležitosti ich životných jubilej. Ťažiskovým bodom programu boli odborné prednášky.

Žiaľ, vymedzený čas rýchlo utiekol, hoci bolo ešte o čom rokovať. Snáď nabudúce. Za vytvorenie priazniveho prostredia a dobrú organizáciu zasadania SFVS patrí podakovanie predovšetkým Štefanovi Kollárovi a zamestnancom Poštového múzea □ Jozef Solava

Stretnutie členov klubu F.Horniaka

V priestoroch Ponitrianskeho múzea v Nitre sa 27. novembra 2004 uskutočnilo stretnutie členov Klubu Františka Horniaka. Okruh priateľov a obdivovateľov poštovej grafiky nášho popredného tvorca slovenských známkou a pečiatok, využil toto fórum na besedovanie s F. Horniakom na aktuálne otázky, týkajúce sa jeho tvorby. Zo známych dôvodov jeho tohtoročná bilancia tvorby bola podstatne skromnejšia, ako po iné roky. Odôvodoch, prečo je to tak, ako aj o otázkach súčasnej slovenskej známkovej tvorby, účastníci stretnutia živo diskutovali a vyjadrovali svoje názory.

Stretnutie bolo ukončené tradičným priateľským posedením, ktoré viacerí využili na získanie podpisu Františka Horniaka na ním vytvorenú grafiku alebo grafický list □ vkn

Zo sentencií Ľuda Visokaya

Líška chvost a filatelistu svoju zbierku chváli

Lepšie nerozumieť ako nevedieť

So známami falšujeme aj svedomie

Čoho je najmenej - chcú mať všetci

Oklamať a sklamať stačí raz

Jedna známka nemusí byť maličkosť

Úžasné, keď v starcovi stále drieme dieťa

Dôležitejšie je rozpoznávať než rozmazávať

Výdrž utužuje nielen v záľube

Darovaným známkam na zuby nepozierame

V utpení je aj záľuba oporou

S albumom a klobúkom možno prejsť svet

Kto iného oklamať, sklamať seba

Trápiť sa tým, čo chcú a nemajú na to

Aj jediná známka môže byť zápalkou ohňa

Ť z kvapiek more, zo známok škarka

Ťažko končiť, keď chcenie dvíha krídla

Za Pavlom Hallonom

Zavítala k nám smutná správa o tom, že 13. októbra tohto roka bola v Malackách posledná rozlúčka s významnou osobnosťou slovenskej filatelie MVDr. Pavlom Hallonom. Aj keď už mal svoje roky (79) a dlhší čas ho trápili zdravotné potiaže, správa o jeho úmrtí prekvapila a bolestne ranila nielen jeho rodinu, blízkych a známych, ale aj filatelistickú verejnosť. Veď nie je to tak dávno, keď, chodiac sice s paličkou, mohol sme sa s ním stretnúť na výstavách a iných podujatiach. S jeho menom sme sa stretali aj na stránkach nášho časopisu podpísaným nie pod jedným zaujímavým článkom.

Pavol Hallon sa narodil 4.9.1925 v Sobotišti a do tajov filatelie ho otec zasväcoval už od útleho veku. Do klubu filatelistov vstúpil v roku 1948 v Brne ako vysokoškolský, v roku 1951 v Kvetoslavove, kde ako veterinárny lekár v tom čase pracoval, zakladá klub filatelistov, ale filatelisticky sa najviac prejavil v Malackách, kde pracoval a prežil najväčšiu časť svojho života. Podieľal sa na obnovení tamjšieho klubu, stal sa jeho dušou a hnacím motorom. Podieľal sa na činnosti klubu, usporiadaní výstav pod názvom ZÁHORIE, venuje sa mládeži. Po obnovení ZSF vstupuje do radov funkcionárov a zasadzuje sa o renesanciu a rozvoj slovenskej organizovanej filatelie. Ale predovšetkým zbiera a svoje zbierky vystavuje. Svoju vystavovateľskú krst absolvuje na zvlenskej výstave v roku 1959 a vystaveným exponátom Poľska vstupuje do povedomia filatelistov. Vystavuje na rade ďalších výstav, až po medzinárodné a svetové výstavy, na ktorých dosahuje veľmi dobré ocenenia. Jeho vzťah k poľským známkam prerastá k účasti na práci Sekcie poľskej známky ZČSF. Jeho prácu oceňuje PZF najvyššími oceneniami a poctami. Neskôr sa jeho zberateľský záujem zameriava na známky Pobaltských štátov, ale najmä na poštových históriu Záhoria, ktorá sa stala jeho srdcom najbližšia a v ktorej dosiahol aj najväčšie úspechy. Stáva sa aj aktívnym publicistom. V roku 1988 vychádza v edícii Filatelistické state ZSF jeho práca Poštovníctvo na Záhorí. Pred štyrmi rokmi sme sa mohli oboznámiť so štatistikou publikačnej činnosti P. Hallona: V tom čase (v roku 2000) to činilo 565 článkov o poštovej histórii a regionálnej filatelii uverejnených v 36 periodikách. A dnes by tento výpočet bol určite ešte oveľa bohatší.

Jeho dlhoročná filatelistická činnosť bola ocenená najvyššími vzťahovými význameniami. Ocenená bola aj jeho práca kronikára mesta Malacky. Ako regionálny historik spracúval aj dejiny svojho rodného Sobotišťa - starú habánsku komunitu, z ktorej vyšiel.

MVDr. Pavol Hallon mal priateľskú a dobrosrdečnú povahu, ochotný vždy priložiť ruku k dielu a pomôcť. Odišiel, ale zanechal nám krásne dielo trvalých hodnôt.

Česť jeho pamiatke!

V roku 2000, pri príležitosti 75. výročia narodenia MVDr. Pavla Hallona, sme uverejnili s jubilantom rozhovor (Zberateľ 11-12/2000). V ňom zaujal stanovisko k viacerým otázkam organizovanej filatelie. Pre ich aktuálnosť, aj ako malú spomienku na nášho priaznivca a dobrého spolupracovníka, sme z rozhovoru pripravili malý výber jeho myšlienok a názorov.

Nazeranie na filateliu treba zmeniť

Životný, ale i filatelistický štýl sa postupom času podstatne zmenil. Ešte pred nedávnom ľudia žili akosi spokojnejšie - i keď chudobnejšie. Členovia klubu filatelistov sa schádzali častejšie, aby si okrem iného programu medzi sebou priateľsky vymieňali svoje dublety. Dnes sa zmocnil filatelie biznis, čo je pre radového, najmä však začínajúceho filatelistu takmer neúnosné. Vela sa „michelmarkuje“ a spoločenská stránka výmeny sa stratila. I na veľkých „vymenných schôdkach“, ktoré sa dnes konajú, sa už len predáva, o nejakej výmene nie je ani reč. Preto nemáme filatelistický dorast (z myšlienok o súčasnom pracovnom tempe a životnom štýle).

Dnešné deti majú všetko. Pred známkami dávajú prednosť televízii a počítačom, čo im zaberá väčšinu voľného času. Nemajú lásku k filatelii, nemajú známky, ktoré im prirastú k srdcu... Veď na známkach je zobrazený celý obsah vyučovania. Deti sa pomocou známok môžu oboznámať nielen so zvieratkami a kvetinkami, ale spoznávať krajiny na všetkých svetadieloch, ako aj ich históriu, umenie, šport a súčasné dianie. Ak si filateliu zamilujú v detskom veku, ostanú jej verní i v dospelosti (o mládežníckej filatelii).

Mnohé poštové správy sa dnes venujú odpudzovaniu a nie získavaniu filatelistov. Neúmerne vysoké nominály, rôzne háčkové a kupónové vydania a ich kombinácie, súťažce, tlačové listy a ktovie čo ešte všetko, radových členov od zbierania nových poštových známok iba odrádzajú... (o emisnej činnosti poštových správ).

Vznikajú nové firmy a spoločnosti na doručovanie zásielok, zrýchľuje sa doprava správ faxami a inou elektronikou. Toto všetko od nás vyžaduje, aby sme prehodnotili doterajší skostnatený spôsob nazerania na filateliu. Možno, že nám budú robiť ťažkosti rôzne obaly na spisy veľkého formátu, v ktorých sú doručované špeciálne zásielky ako napríklad DLH WORLDWIDE EXPRES alebo EMS WORLDWIDE LETTER a pod. Sú veľmi rôznorodé a každá firma sa snaží o ich čo najväčšiu nápaditosť. Avšak pokrok v úsilí o stále rýchlejšie doručovanie zásielok nezastavíme, ale môžeme naň včas reagovať. Zrejme už nevystačíme s albumami doterajších formátov a budeme sa musieť prispôbiť tomu, čo prináša doba. Aj vývoj pri poštových priehradkách speje k rôznym terminálom, objavuje sa stále viac automatových známok a pod. Každý trend treba včas zachytiť, aby nám budúce generácie nedávali príčinu, že sme volačo zmeškali. Svojho času sa perfiny zo zberateľského hľadiska pokladali za znehodnocovanie známok a dnes sú to hľadané aukčné kusy. Treba nám zmeniť myslenie o tom, čo vlastne filatelie je. Filatelisti budú mať v budúcnosti oveľa pestrejšiu paletu materiálu na zbieranie, než akú sme mali my (o smeroch rozvoja filatelie).

Stranu pripravil □ vkn

ŠPECIALIZÁCIA SLOVENSKÝCH VÝPLATNÝCH ZNÁMOK (11)

Miroslav Gerec

Známka č. 264 Kežmarok 10 Sk

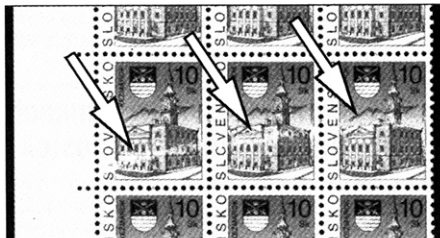
Výplatnú známku „Kežmarok“ vydalo Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií Slovenskej republiky (MDPT SR) 6. mája 2002. Znamku, na ktorej je radnica a mestský erb, navrhoval a vyryl František Horniak. Kombináciou rotačnej ocelotlača a dvojfarebnej hĺbkotlača ju vytlačila Poštovní tiskárna cenín, a.s., Praha. Tlačová forma známky obsahuje dva priehradkové listy (PL) po 100 známkových poliach (ZP). Obálku prvého dňa vydania vytlačila ofsetom tlačiareň Kníhtlač Gerthofer, Zohor. Vydanie známky bolo oznámené v Poštovom vestníku Slovenskej pošty [1] a vo Vestníku MDPT SR [2].

V čase vydania bola nominálna hodnota 10 Sk určená na listy 1. triedy hmotnosti do 20 g v tuzemskom styku alebo do susedných krajín.

Táto výplatná známka bola doteraz tlačaná v štyroch časových obdobiach (základná tlač + 3 dotlače), spolu evidujeme 4 dátumy tlače. V roku 2005 predpokladá Slovenská pošta, a.s., ďalšie dotlače tejto výplatnej známky.

Na tlač výplatnej známky „Kežmarok“ bol použitý španielsky papier a na perforovanie známok boli použité zostavy s malými priermernými perforačnými otvorami. Doskových chýb má táto známka viacero, všetky zaraďujeme medzi málo výrazné.

*Nedotlač
ocelotlačovej
čiernej farby
na ZP 11,
12 a 13*

DCH ZP 1/20 Krátka tenká zvislá čierna čiarka vľavo dole od erbu.

DCH ZP 1/23 Tenká šikmá čierna čiarka medzi písmenami „EN“ nápisu „SLOVENSKO“.

DCH ZP 1/27 Tenká zvislá čierna čiarka v bielej ploche vpravo dole od radnice.

DCH ZP 1/39 Tenká zvislá čierna čiarka cez dolný rámček známky pod priečelím radnice.

DCH ZP 1/58 Tenká šikmá čierna čiarka medzi písmenami „VE“ nápisu „SLOVENSKO“.

DCH ZP 1/67 Tenká šikmá čierna čiarka medzi písmenami „LO“ nápisu „SLOVENSKO“.

DCH ZP 1/91 Krátka tenká zvislá čierna čiarka vľavo od prvého písmena „K“ názvu „KEŽMAROK“.

DCH ZP 1/100 Krátka tenká vodorovná čierna čiarka vpravo od radnice, tenká, prerušená zvislá čierna čiarka medzi písmenami „SK“ nápisu „SLOVENSKO“.

Doskové chyby na PL 2

Okraje: Farebná testovacia stupnica (štvorce s číslami) pre modrú farbu na pravom okraji dole. Krátka zvislá čierna čiarka nad ZP 2/3 a vľavo od ZP 2/81, dlhá šikmá čierna čiarka pod ZP 2/95. Krátka tenká šikmá červená čiarka pod ZP 2/98.

DCH ZP 2/31 Tenká šikmá čierna čiarka vľavo od písmen „NS“ nápisu „SLOVENSKO“.

DCH ZP 2/43 Tenká zvislá čierna čiarka na dolnom okraji známky v úrovni stredu erbu (v perforácii).

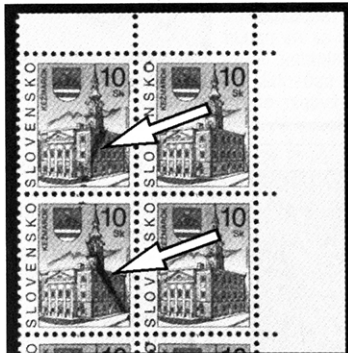
DCH ZP 2/71 Tenká šikmá čierna čiarka v ľavom hornom rohu známky (v perforácii).

DCH ZP 2/74 Vlasovo tenká šikmá čierna čiarka vľavo od písmen „SKO“ nápisu „SLOVENSKO“.

DCH ZP 2/80 Červený bod v šíte radnice.

DCH ZP 2/85 Krátka tenká zvislá čierna čiarka na pravom okraji známky pri nominálnej hodnote „10“ (v perforácii).

DCH ZP 2/89 Modrý bod v modrom pozadí vľavo od hodín radnice.

Ukážka chyby stierania ocelotlačovej farby

Doskové chyby na PL 1

(s lichobežníkovými autotronovými značkami na dolnom okraji)

Okraje: Krátka zvislá čierna čiarka vľavo od ZP 1/1, 1/41-51, 1/51, 1/81 a 1/81-91, krátka tenká šikmá čierna čiarka vpravo od ZP 1/90-100. Vodorovná čierna čiarka vľavo od ZP 1/71 a 1/91 (stopy rozmeriavacej siete).

DCH ZP 1/16 Modrý bod v hornom bielom pruhu erbu.

Tabuľka

a	b	c	d	e	f	g	h	i
ZT	W3	41-51 61-81	10.04.2002	St	fls	malé		06102 - 20686
1	W2	41-51 61-81	09.12.2002	Po	fls	malé		32921 - 66720
2	W3	31-41 61-71	16.10.2003	St	fls	malé	1)	24080 - 33271
3	W3	31 51-61	27.08.2004	Pi	fls	malé	2)	40486 - 47948

Legenda: a = číslo dotlače, b = stroj, c = poloha dátumu tlače a čísla listu (vľavo od ZP...), d = dátum tlače, e = deň v týždni, f = papier, g = perforačné otvory, h = poznámka, i = sledovaný interval čísel listov.

Vysvetlivky: 1) Výskyt nedotlačí, 2) Veľké číslice čísla listu

DCH ZP 2/97 Vlasovo tenká šikmá čierna čiarka na pravom okraji známky (v perforácii).

V druhej dotlači sa vyskytovala v rôznej intenzite výrobná chyba - oblúkovitá, šikmá nedotlač čiernej farby v 1. až 3. stĺpci známk. Tretia dotlač z augusta 2004 je tlačená na stroji Wifag 3, na ktorom je namontované číslovacie zariadenie zo stroja Wifag 2 (s veľkými číslicami čísla listu) ■

Literatúra:

- [1] Vydanie bežnej výplatnej poštovej známky „Kežmarok“, Poštový vestník Slovenskej pošty, ročník 2002, čiastka 8, opatrenie 115
- [2] Vydanie bežnej výplatnej poštovej známky „Kežmarok“, Vestník MDPT SR, ročník 2002, číslo 4, str.21
- [3] Oznámenie o vydaní známky: Zberateľ 5/2002, str.2
- [4] mg: Kežmarok, 10 Sk, Zberateľ 7/2002, str.11

Tri zaujímavosti na známkach tlačených z plochých dosiek

Odstupom mnohých rokov sa mi dostala do rúk obálka prvého dňa vydania známok Pof. 2334 a 2335. Známk na FDC sú z hárčeka vydaného 12. septembra 1978 k Svetovej výstave poštových známok PRAGA 1978 a zobrazujú detaily známeho obrazu Tiziana Vecellio „Apollón trestá Marsya“. Pri podrobnejšej prehliadke ľavej nalepenej známky (Pof.

2334) som zistil, že cez spodnú časť obrazu je vodorovný pás svetlej farby. Pri ďalšom skúmaní som zistil, že toto nepravidelné zosvetlenie „riečište“ je spôsobené nedotlačou rytiny čiernej farby. Ďalšie farby (svetlobordová, svetlozelená) sú vytlačené rovnomerne a nevidieť na nich žiadne odchýlky. Ani na papieri nevidno žiadne zjavné zmeny, a pretože známka je nalepená na FDC, papier sa nedá podrobnejšie skúmať. Nedotlač svojím vzhľadom pripomína, akoby išlo o poškodenie tlačovej dosky, čo je však málo pravdepodobné. Pravdepodobnejšie je, že sa pri tlači z dosky s čiernou farbou dostala na známku nejaká nečistota. Ide o to, čo spôsobilo túto chybu, keď nedotlač je pomerne veľmi rovná a na pravej strane silnejšia?

S podobnou zaujímavou výrobnou chybou na známke tlačenej z plochých dosiek som sa stretol na slovenskej známke č.1 – Státny znak 8 (Sk). Na známke zo 4. ZP je v spodnej časti zoslabená tlač červenej farby. Svetlá „machuľa“ má tvar pretiahnutej kvapky a prechádza cez dolnú časť dvojkríža a hornou časťou prostredného vrchu. Okrem červenej farby však všetky ostatné (čierna, modrá a strieborná) sú vytlačené bez narušenia, čo znamená, že chyba vznikla iba pri tlači červenej farby. Predpokladám, že pred tlačením sa na papier dostala nejaká tekutina, ktorá na tomto mieste spôsobila menšiu priľnavosť farby. Žeby to zapríčinila kvapka obyčajnej vody?

Na známkach alebo priehradkových listoch tlačených z plochých dosiek sa zberateľ môže pomerne častejšie stretnúť s rozmazanou farbou. Spravidla je to jedna z farieb, ktorou je známka tlačená. S takouto náhodnou chybou som sa stretol na známke emisného radu Umenie, na ktorej je zobrazená plastika Jozefa Kostku „Jar o-
ráča“ (kat. č. 24). Na štvrtej známke PL, na jej ľavej hornej časti, je silná vodorovná zelená čiara, ktorú som vzhľadom na jej tvar a farbu nazval „Zelená kométa“. Nie je ťažké predpokladať, že čiara vznikla kvapnutím a rozmazaním zelenej tlačovej farby.

Domnievam sa, že sú to maličkosti, ktoré v tlačiarňach ušli pozornosti výstupnej kontrole. Zberatelia však vedľa potešit a obohatiť jeho zbierku o zaujímavosti □ V. K. Németh

Miroslav
Bachratý

5373

SLOVENSKÁ
BANKA
BRATISLAVA

Nezvyčajný dôvod doplatného

Na firemných zásielkach, vyplatených odtláčkom výplatného stroja, sa len výnimočne stretávame s doplatnými známkami. Dôvodom je skutočnosť, že takéto zásielky sa museli podávať na príslušnom dohliadačom poštovým úrade pri priehradke (ich vkladanie do poštových schránok bolo nepripustné), pričom poštový úradník mohol skontrolovať správnosť čiastky výplatného, vyznačenej v odtláčku výplatného stroja. Pokiaľ zistil nesprávne vyplatenú zásielku, boli dve možnosti odstránenia tejto závary - buď vylepením doplnkovej frankatúry vo výplatných známkach (takýto prípad opisuje Ondrej Földes v Zberateľovi 6 / 2002, str. 17-18), alebo podávajúcim zamestnanec firmy ju vzal so sebou naspäť a chýbajúce výplatné bolo doplnené ďalším odtláčkom výplatného stroja a zásielka bola podaná na prepravu spravidla nasledujúci deň.

Samozrejme, pokiaľ bol počet podávaných zásielok veľký a nebolo možné každú jednotlivu skontrolovať, mohlo dôjsť k situácii, že zásielka nebola vzhľadom na svoj charakter alebo hmotnosť dostatočne vyplatená, a napriek tomu bola expedovaná na dodáciu poštu a adresátovi. Pokiaľ si na dodacej pošte závalu vo výplatnom povšimli, zásielku zatažili doplatným v dvojnásobnej výške chýbajúceho výplatného a túto čiastku vybrali od adresáta.

he medzi 0 a 1, takže na odtláčku sú na týchto miestach odtláčené len fragmenty oboch týchto číslíc. Keďže išlo o list v miestnom styku, mal byť vyplatený čiastkou 80 halierov (tento poplatok platil od 1. januára 1942). Pri podaní zásielky na pošte Bratislava 1 bola osmička na mieste desaťhaliernikov akceptovaná a zásielka považovaná za riadne vyplatenú. Iný názor na vec však mali na doručovacom oddelení bratislavskej hlavnej pošty. Vytláčenú hodnotu výplatného nepovažovali za jednoznačnú (svedčí o tom ceruzou orámaná „výplatná známka“ OVS), a preto zásielku zatažili doplatným vo výške 1,60 korún (2 x 0,80 Ks), ktoré bolo zúčtované 60-halierovou známkou z vydania 1939 a korunovou známkou z vydania 1942.

Vychádzali pritom striktné zo znenia bodu 5 Podmienok na používanie výplatných strojov, vydaných slovenskou poštovou správou:

„Odtlačky výplatného stroja musia byť živej červenej farby, musia byť vytláčené v pravom hornom rohu zásielky, a to priamo na zásielke (jej obale) a musia byť zreteľné. **Odtlačky nevydarené, nezreteľné, či už celkom alebo len čiastočne, odtlačky vytláčené inou farbou než červenou, ako aj odtlačky, ktoré nie sú vytláčené priamo na zásielke (jej obálke), sú neplatné.**“ (zvyraznené autorom).

Odtlačok čiastky výplatného bol teda zrejme považovaný za nevydarený a ako taký za neplatný. Pri troške tolerance to tak nemuselo byť, ale prečo si nepolepiť, ak sa dá? Takto pošta zinkasovala okrem 80 halierov od Slovenskej banky ešte dvakrát toľko od adresáta. A bohuveľko ešte od ďalších adresátov, pretože pravdepodobne nešlo o jedinú zásielku s takto chybné nastavenou výplatnou hodnotou. Avšak nebyť dôsledného postupu bratislavskej pošty, asi by filatelia bola chudobnejšia o jednu kurióznitu s peknou zmiešanou frankatúrou doplatných známkou ■

Kurióznym prípadom predstavuje vyobrazená celistvosť, vyplatená 25. septembra 1942 odtláčkom výplatného stroja Slovenskej banky. Obsluhu výplatného stroja zrejme uniklo nepresné nastavenie koliesok s číslicami vo výplatnej „známke“, pričom stredná číslica bola na správnom mieste, obe krajné kolieska však zostali pootočené v polo

Hárček BRADLO, ako ho nepoznáme

Práve pred 11. rokmi, 17. decembra 1993, bol oficiálne vydaný hárdček Mohyla Milana Rastislava Štefánika-Bradlo, ktorý vyšiel v náklade 213,7 tisíc kusov a má katalógové číslo 23. Je to prvý hárdček vydaný v novom štátoprávnom usporiadaní Slovenskej republiky. Hárdček právom získal prvé miesto v súťaži o najkrajšiu známku roka. Za týchto okolností som si iba veľmi ťažko dokázal predstaviť, že by harmóniu tvarov a farieb tohto hárdčka narušila výrobná chyba.

S vytvalostou zanieteného zberateľa som začal prezerat každý hárdček, ku ktorému som mal prístup. Pod lupou som z času na čas zistil nedotlač ocelotlačovej farby na stíloch mohyla alebo na riazke známky. Dalším nálekom bola známka so zlátkou farbou pri písmenách „V“ a „E“ v názve SLOVENSKO, známky s menším posunom zelenej farby smerom hore a dolava, ďalej oranžovej farby smerom dole. Všetky tieto nálezy boli málo výrazné, ktoré avšak ako celok tvoria veľmi peknú kolekciu.

Mal som už prezeraných okolo 7 tisíc hárdčekov, keď sa tieto začali strácať z obehu. Prišiel však rok

2002 a na poštách sa zrazu objavili známky a hárdčky vydané v období rokov 1993-1994. Medzi nimi aj hárdčeky „Bradlo“, ktoré sa opäť stali predmetom zberateľského záujmu. Tak som do konca roka 2002 prezrel celkom 26 700 kusov tohto hárdčka, čo predstavuje úctyhodný počet - približne jednu osminu nákladu. Toto úsilie bolo korunované úspechom v podobe dvoch pozoruhodných hárdčekov. V jednom prípade má hárdček vynechanú zelenú farbu, v druhom prípade veľký posun zelenej farby smerom hore o cca 2,5 mm (známky z hárdčekov vidieť na 2. strane obálky).

Otázku, ako prišlo k vynechaniu zelenej farby som s výrobcom, Poštovní tiskárna cenín, a.s., Praha, nekontaktoval. Preto môžem ponúknuť iba svoje domnienky, ktoré môžu a nemusia byť správne. Vychádzam z faktu, ktorý na bežnej fotografii nie je viditeľný. Na mieste, kde mala byť natlačená zelená farba (iba na bielej časti) je pod lupou dobre viditeľný odtlačok (relief?) rytiny z dosky pre zelenú farbu. Z toho možno usúdiť, že pri tlači zelenej farby boli do tlačiarenskeho stroja HEIM vložené dva plošne spojené (zrejme náhodne) tlačové listy. Na jednom prebehlo riadne natlačenie zelenej farby, na druhom ostal iba slepý odtlačok, ktorý sa v dôsledku tlaku stroja HEIM preniesol z dosky pre zelenú farbu.

V čase 11. výročia vydania tohto hárdčka som sa teda rozhodol predstaviť tieto nezvyčajné nálezy filatelistike verejnosti. Snáď táto skutočnosť sama osebe pomôže posunúť o malý krôčik poznatky v oblasti špecializovaného zbierania známk „nového“ Slovenska □ Peter Karaba

Je to už niekoľko rokov, čo som sa stretol s prácam mladého slovenského grafika, absolventa Vysokej školy výtvarných umení v Bratislave, Petra Bilaka. Vplyv jeho „rukopisu“ bolo badať aj vo firme, pre ktorú som pracoval, pretože ako špecialista na typografiu navrhol pre firmu typ písma a grafické spracovanie textov, ktoré majú špecifický charakter. Po ukončení štúdií sa Peter Bilák vybral do sveta a momentálne pracuje v holandskom Haagu. Venuje sa grafickému dizajnu v tlačenej forme, typografii a web dizajnu so zameraním na kultúrne a komerčné projekty, pedagogickej činnosti v oblasti grafického dizajnu a je spoluzakladateľom grafického časopisu dot dot dot.

Prečo o tom píšem? Pred niekoľkými mesiacmi som sa náhodne dozvedel, že „má prsty“ aj v tvorbe poštových známk. Pre zberateľa zaujímavá informácia, ktorú som sa rozhodol overiť. Pravda bola príjemne prekvapujúca: Peter Bilák je autorom dvoch štandardných výplatných známk pre holandskú poštu, ktoré vyšli v roku 2004 v náklade okolo 150 miliónov kusov v hodnotách 39 centov a 78 centov (pozri obrázky na 2. str. obálky). Ich námetom je typografia, čo je práve doména P. Bilaka, poňatá tak, ako býva na holandských známkach zvykom, veľmi progresívne (alebo moderne,

či avantgardne?). Na jednoduché nápisy je použitý Petrov vlastný licencovaný font Fedra Serif z rodiny jeho vlastných fontov Fedra, ktorý sa vyznačuje tým, že šírka každého znaku podmieňuje šírku ohraničujúceho obdĺžnika pripomínajúceho staré kovové tlačiarenské techniky – známky možno vnímať aj ako poctu tradíciám holandského tlačiarensťva. Súčasne však, na prvý pohľad jednoduchá textová informácia, predstavuje aj iné vnímanie: zobrazenie je inšpirované holandskou krajinou, kde štartovacím bodom je dobre známy pohľad na geometrické polia zo vzduchu – prvý pohľad na krajinu, ktorý sa naskytne návštevníkovi pristávajúcemu na letisku Schiphol. Taktiež farebná schéma je inšpirovaná samotnou krajinou, 39 centová známka jasne zobrazuje pole kvetov, zatiaľ čo 78 centová našla inšpiráciu v úrodnej poľnohospodárskej krajine (pozri tiež <http://www.typotheque.com/fonts-in-use/duch-post-stamps.html>). Známk sú vytlačené ako samolepky a podľa mojich informácií sa predávajú v stokusových hárdkoch. Viac informácií o známkach samotných i práci P. Bilaka možno nájsť na internete: <http://www.dot-dot-dot.com> a <http://www.peterb.sk>.

Myslím, že táto informácia o práci (a úspechu) mladého slovenského grafika stojí za povšimnutie, pretože nebýva často, aby bol našinec autorom poštových známk v inej krajine. A preto verím, že tieto známky nájdu miesto v albumoch nielen tých, čo zbierajú známky so vzťahom k Slovensku □ V. Jankovič

Používanie rakúsko-uhorských známok v rokoch 1918-1919 na území Čiech a Slovenska

V roku 1871, na základe rakúsko-uhorského vyrovnania, 6. emisiou platnosť rakúskych známok na území Slovenska skončila. Na úložke vidíme list vyfrankovaný známkou 5 gráciarov vydania 1867 zaslaný z Bratislavy (Pozsony) 1.10.1868 do UNG. ALTENBURGU v pôsobnosti poštového riaditeľstva Sopron (obr.1). Platnosť rakúskych a uhorských známok na území novovzniknutého československého štátu bola obnovená zákonom zo dňa 28. 10. 1918 o zriadení Československej republiky a ustanovená výnosom ministerstva pošt a telegrafov č. 1966-VI-18 zo dňa 17. decembra 1918.

Rakúske a uhorské známky, ktoré na území ČSR platili pred jej vznikom, po 28. 10. 1918 sa používali ako predbežné a od 18. 12. 1918 ako súbežné s ČS. známkami vydanými až do 28.2.1919, kedy boli stiahnuté z poštových úradov. Nespotrebované zásoby týchto známok boli použité na pretlačové vydanie POŠTA ČESKOSLOVENSKÁ 1919.

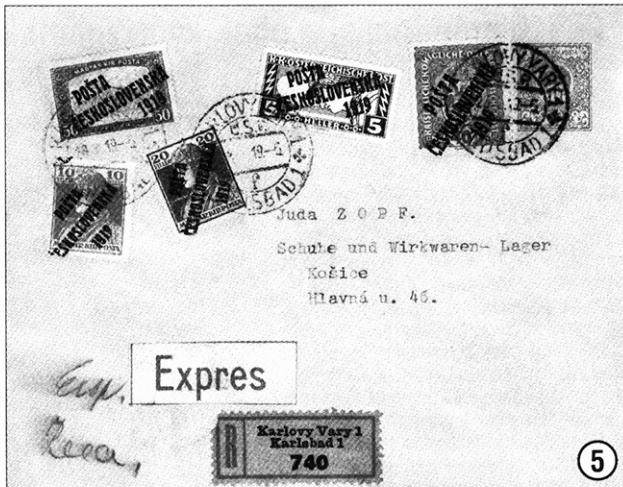
Aj napriek tomu, že doposiaľ sa vedie živá diskusia o platnosti a používaní rakúskych známok na Slovensku a naopak, uhorských známok v Čechách, prikláňam sa k logickému zdôvodneniu ich platnosti v zmysle publikovaného názoru JUDr. Šnofláka, že pred vznikom ČSR sa výťažok z predaja rakúskych známok na území Čiech odvádzal do Viedne a uhorských známok spotrebovaných na slovenskom území do Budapešti. Po vzniku ČSR na celom území novovzniknutého štátneho útvaru bola zriadená už len jedna štátna pokladnica v Prahe, kde sa zúčtoval predaj známok v korunách a halieroch z predaja známok s nominálnymi hodnotami Krone a Heller, aj známok s hodnotami Korona a fillér. Táto unifikácia zrušila funkčnú dualnosť a negovala ich rozdielny charakter, pretože zanikol dôvod, ktorý k deleniu známok viedol. Od tohto obdobia bolo jedno, akou známkou bol poštový poplatok na území Československa uhradený.

Okrem tohto logického zdôvodnenia je potrebné poukázať i na skutočnosť, že žiadny výnos ani nariadenie novovzniknutých štátnych inštitúcií takto používanie známok nezakazovalo. Súkromný svojvoľný charakter používania týchto známok bez úradného súhlasu vylučuje aj ich prevažujúce použitie na balíkových

alebo peňažných poukážkach, kde sa známky na poštový formulár lepli až na poštovom úrade po vypočítaní výšky poštového poplatku za doručenie zásielky.

V roku 1987 boli na stránkach časopisu Filatelie postupne uverejňované príspevky pojednávajúce o použití rakúskych známok v období roka 1919 na území Slovenska. Spoločným úsilím páňov Pisarcíka a Bachratého bolo doposiaľ zdokumentované použitie na 15 poštových a 2 železničných telegrafných úradoch. K tomuto zisteniu pridávam nálež pohľadnice s fialovou známkom 10 Heller Kráľovská koruna (obr.2) opečiatkovanou uhorskou pečiatkou vlakovkej pošty č. 289 KRÁĽOVÁN-SZUCHAHO-RA s dátumom 16.12.1918. Ďalšie nálezy sú nedostatočne vyplatená pohľadnica so známkom hodnoty 6 Heller Kráľovská koruna vydaná 1916 s pečiatkou nádražnej poštovej schránky VÁG BESZTERCZE (obr. 3) a zelená známka hodnoty 5 Heller toho istého vydania s jednokruhovou uhorskou pečiatkou VÁG BESZTERCZE 25.2.1919 (obr. 4).

Celá doterajšia diskusia o týchto známkach bola upriamená len na používanie rakúskych známok na Slovensku. Použitie uhorských známok na území Čiech teoreticky pripúšťa ako Monografia československých známok, I.diel, tak aj príspevy publikované v roku 1987. Ukážka skutočného použitia však doposiaľ nebola dokumentovaná. Praktickú ukážku poskytuje použitie uhorskej celinovej obálky s natlačenou známkom hodnoty 10 fillérov vydaná 1912, dofrankovanej známkami POŠTA ČESKOSLOVENSÁ 1919, odoslanej z pošty KARLOVY VARY 1 28.9.1919 ako expres doporučená zásielka do Košíc (obr. 5). Z vyobrazenia je zrejmé, že ide o filatelistický list, ktorý vrátane správneho poplatku pre II. TO a príchoďnej pečiatky, má všetky ďalšie potrebné náležitosti.

Zaujímavými dokumentmi potvrdzujúcimi tvrdenie o platnosti použitia rakúskych známok na Slovensku je aj používanie úradných formulárov v poštovom styku. Vyobrazená dobierková poštová poukážka je v nemecko-českej jazykovej verzii a zaslaná z pošty BRATISLAVA 1 (Pozsony) 10. apríla 1919 do ŽDARU NA MORAVĚ (obr. 6). Podobne bol použitý ako predbežný formulár nemecko-českej podací lístok vystavený 15. októbra 1919 v Bratislave na telegram poslaný do Prievidze (obr. 7).

Ako vidno, používanie rakúskych a uhorských známok na území Československej republiky v rokoch 1918-1919 nie je doposiaľ vo vyčerpujúcom rozsahu zdokumentované. Stále sa nachádzajú nové doklady o ich poštovom použití, ktoré zberateľom čs. známok poskytujú nové poznatky a obohacujú ich zbierky zaoberajúce sa poprevratovým obdobím 1918-1919 zaujímavými materiálmi **L.K.**

Literatúra:

- [1] Filatelie - ročník 1987
- [2] Monografie čs. známok, I.diel, Praha 1968

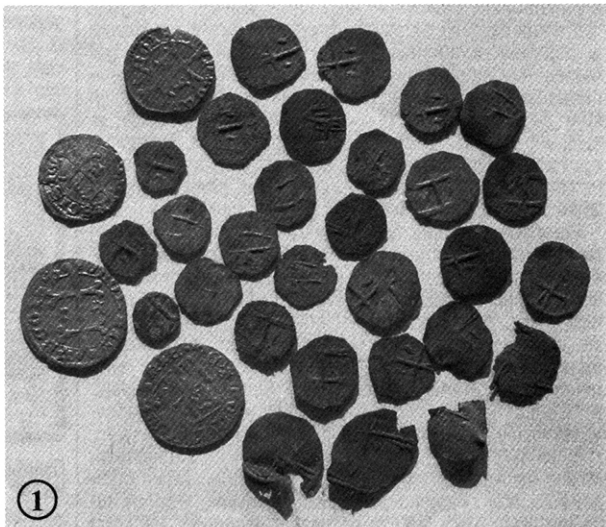
Falšovanie mincí v 15. storočí na Spiši

Marián Soják

Najeden z numizmatikov vlastní vo svojej zbierke aj falošné mince. Či ich už získal zámerne kúpou alebo zakúpil v presvedčení, že ide o originály, falzifikáty sú zaujímavým spistením každej zbierky. Niekedy sú dokonca aj mnohonásobne drahšie ako ich pravé exempláre. Falzifikáty mincí poznáme takmer zo všetkých období, napríklad už v dobe rímskej sa razili medené mince, ktoré boli slabo postriebrené (tzv. subberáty). Stredovek svojou zmesou mincí a mincovní poskytol veľké pole falšovateľom. Výnimkou nebolo ani obdobie renesancie, baroka a 19. storočia. Na Slovensku sa v poslednom období vďaka zintenzívneniu archeologickej činnosti, či už profesionálnym archeológom alebo - bohužiaľ - aj zásluhou vykrádačov kultúrnych pamiatok (detektoristov), zvýšil počet nálezov falošných mincí zo sklonku stredoveku. Ukázkovým príkladom je severoslovenský Spiš.

Prekvapivé svedectvá o tejto nelegálnej a prísne trestanej činnosti (lieť žeravého cínu do hrdla, utopenie, odseknutie ruky, vypichnutie očí a pod.) sa na sledovanom území doložili predovšetkým v priestoroch jaskýň. Prvou z nich je Spišská Teplica - jaskyňa Suchá diera. Archeologickým výskumom bola táto jaskyňa skúmaná v roku 1997 a 2000. Pretože výsledky výskumu sú publikované v časopise Slovenská archeológia, ako aj v ďalšej odbornej literatúre, spomeniem základné informácie o tejto peňazokazeckej dielni. S jej činnosťou súvisí 50 ks medených polotovarov a odstrižkov rozmanitých foriem, 5 ks mincových kotúčikov,

29 ks medených falzifikátov mincí, 4 ks originálnych denárov Mateja Korvína, drobné zlomky z železa (9 ks) a olova (3 ks). Sprievodný je nepočítaný keramický materiál z hrncových foriem a z jednej pokrievky. Súčasťou dielne je preskúmané ohnisko blízko od jaskynného vchodu. Nájdenej kovový inventár jednoznačne súvisí s pôsobením peňazokazcov v Suchej diere. Poukazuje na jednotlivé pracovné fázy - od prípravy suroviny na výrobu mincí, až po ich samotnú razbu. Základným motívom sfalšovaných mincí je dvojramenný kríž s mincovou značkou medzi jeho ramenami (I-I, príp. I-C), dokladajúcou napodobňovanie denárov bratislavskej mincovne. Na reverze je náznak štítu s dvomi-tromi brvnami. Motív na minciach je nedbalo vyhotovený (zdvojený dvojramenný kríž, načrtnuté mincové značky, absencia mincovej legendy). Štyri originály denárov Mateja Korvína patria typu Huszár č. 699 z rokov 1458-1460, č. 704 z roku 1462 a dva kusy č. 714 z roku 1467. Numizmatický rozbor nálezov ukazuje, že v dielni sa s najväčšou pravdepodobnosťou napodobňovali denáre Mateja Korvína typu Huszár č. 699, ktorých originály sa vyrábali v rokoch 1458-1460. Jediný exemplár patrí poldenárú Mateja Korvína - typ Huszár č. 707, ktorý sa razil v roku 1463. Aj táto minca dokazuje, že dielňa jestvovala v 60-tych rokoch 15. storočia.

Spišská Teplica. Súbor mincí Mateja Korvína z peňazokazeckej dielne

Sporadické stopy falšovania mincí, azda tiež z druhej polovice 15. storočia, sa zistili aj v Letanovciach - Kláštornej jaskyni. Jaskyňa leží pod Kláštorskom, známym stredovekým kartuziánskym kláštorom na Lapis refugii (Skala útočista). Záchraný archeologický výskum sa v jaskyni realizoval najmä v rokoch 1995, 1997 a 2001. Okrem nálezov 7 ks strieborných mincí (litovský 3-groš Žigmunda III. z roku 1595, sliezsky polgroš Ludovíta II. z roku 1522, poľský polgroš Jána I. Albrechta z rokov 1492-1498, uhorský denár Maximiliána II. z roku 1570 a tri poľské 3-groše Žigmunda III. z rokov 1596, 1597 a 1599), k dôležitému nálezu patrí objav dvoch medených odstrižkov z väčších plechov, z ktorých sa pôvodne vysekávali okrúhle kotúčky na razbu falošných mincí vo veľkosti denárov. Medené pliešky z Kláštornej jaskyne mohli slúžiť na razbu denárov Mateja Korvína (1458-1490) spred roka 1468 alebo súdobých poľských peňazí (na obr.1).

Unikátne doklady falzifikátorskej činnosti sa zistili len nedávno v zámerne neoznačenej jaskyni v Slovenskom raji (názov jaskyne neudávam, aby sa predišlo jej devastácii ziskuchtivcami). Záchraným arche-

ologickým výskumom v roku 2004 sa sprvu podarilo v jaskyni zachrániť 5 polotovarov a 5 medených slabo postriebrených drobných mincí, neskôr ďalšie exempláre spolu s medenými kotúčikmi, odstrižkami, zlomkami železných predmetov a jediným črepom. Analýza mincí ukázala, že nejde o bežné typy mincí, aké sa na Spiši a na území Slovenska vo všeobecnosti zvykli falšovať. Ide o falošné denáre, ktoré sa pripisujú mincovníctvu komtúra Rádu nemeckých rytierov, hlavného komorského grófa Sedmohradska Mikuláša Redwitz, z rokov 1430-1434 (1432). Strieborné mince typu „Redwitz“ sa dosiaľ na území Slovenska našli v pokladoch, konkrétne na troch, resp. štyroch lokalitách - Letničie, Šahy, Šurany a juhozápadné Slovensko (lokalita?). Na týchto lokalitách však rozhodne ide o originály mincí, aj keď sú všetky Redwitzove mince zväčša nedbalo vyhotovené. Tým je súbor falošných mincí zo spišskej jaskyne unikátny. Na averze je zobrazená postava v štýlizovanom oblečení so širokými delenými rukávami, súknicou a opaskom v oblasti drieku (valašský typ). V pravej ruke drží palčát pravdepodobne s ľaliovitým zakončením hlavice, v ľavej ruke drží dolnú časť rukoväte kríža. Na reverze je štít, na ktorom je položený rovnoramenný kríž s rozštiepenými koncami ramien. Nad štítom je kráľovská koruna. Na reverze vidno aj nejasné mincové značky, umiestnené po oboch stranách štítu. Je evidentné, že ide o mince rovnakého typu, aké sa našli v I. skupine mincí zo šurianskeho depotu. Exempláre z prezentovanej jaskyne sú vyhotovené z medi a na povrchu potiahnuté jemnou striebnistou vrstvičkou, ktorá sa z minci ľahko otiera (obr. v záhlaví a na 2. strane obálky).

Prezentované numizmatické nálezy z prostredia Spiša sú zaujímavým dokladom o pretrvavaní jedného z veľkých nešárov vtedajšej spoločnosti, o razbe falošných mincí. Nálezy ukazujú, že falzifikáty sa zväčša nezhotovovali v prostredí miest, kde by sa táto nelegálna činnosť ťažko utajila, ale v ťažko dostupných a dobre utajených podzemných priestoroch - v jaskyniach. Numizmatické pamiatky z iných regiónov predovšetkým východného Slovenska dokladajú, že okrem jaskýň vhodne poslúžili aj areály hradov. V jaskyniach mohli falošné mince vyrábať potulní rytieri, zbojníci a iní nemajetní členovia vtedajšej spoločnosti. Možno usudzovať, že na Spiši to boli bratrci. Zvlášť dôležité sú nálezy z nomenovanej spišskej jaskyne. V prvom rade falzifikáty dokladajú, že originálne denáre M. Redwitz neboli len príležitostnou razbou platidiel pre jeho výpravu do banát Turnu Severino, ale všeobecne rozšírenou mincou, ktorú poznali v mnohých oblastiach Slovenska ■

Základná literatúra:

- [1] Huszár, L. 1979: Münzkatalog Ungarn von 1000 bis Heute. Budapest.
- [2] Kujovský, R. - Hunka, J. 1990: Hromadný nález mincí z 15. storočia zo Šurian (K problematike quarteringov a Redwitzových mincí). Slovenská numizmatika 11. Nitra, 159-209.
- [3] Slivka, M. 1992: Falšovanie mincí na slovenských hradoch. Slovenská numizmatika, 12. Nitra, 53-66.
- [4] Soják, M. 2004: 30 rokov činnosti Slovenskej numizmatickej spoločnosti, pobočky Svit-Tatry 1974-2004. Svit.
- [5] Soják, M. - Hunka, J. 2001: Prekvapujúci objav z Kláštornej jaskyne. Spravodaj Slovenskej speleologickej spoločnosti č. 4, r. XXXII. Liptovský Mikuláš, 25-27.
- [6] Soják, M. - Hunka, J. 2003: Paleolitické sídlisko a neskorostredoveká peňazokazecká dielňa v jaskyni Suchá diera v Spišskej Teplici. Slovenská archeológia LI-2. Nitra, 341-365.

Sakrálné stavby na známkach

Oratoire Saint-Joseph • Saint Joseph's Oratory • QC

Oratórium sv. Jozefa • Kanadská známka (49 c) prináša pohľad na grandióznu stavbu baziliky sv. Jozefa v Montreale. O jej výstavbu sa zaslúžil kláštorň brat Ondrej, ktorý sa na prelome 19. a 20. storočia všemožne usiloval na tomto mieste vybudovať veľkolepý chrám a budovy pre chudobných, nezamestnaných a prisťahovalcov. V roku 1904 bolo jeho úsilie korunované úspechom - stavba sa stala skutočnosťou a toto miesto sa stalo duchovným a sociálnym centrom Montrealu.

Ruská katedrála na francúzskej známke • Katedrála Vzkriesenia v Petrohrade (bývalý Caľrihrad aj Leningrad) je zobrazená na francúzskej známke nominálnej hodnoty 0,75 € vydanéj pri príležitosti 300. výročia založenia toho ruského mesta. Táto impozantná stavba je na zozname svetového kultúrneho dedičstva UNESCO. Určite právom.

Osamelý kostol

• V deviatom storočí sa na Vikingami vyplienenom mieste usadili a žili dvaja bývalí bojovníci. Žili skromne v pustovni, obzvlášť im bola zver z okolitých lesov a obilie. Postupne sa k nim pridávali ďalší pustovníci až vytvorili komunitu, ktorá položila základy benediktínskeho kláštora a dostala názov Vaux-Sur-Mer. Vybudovali si murované stavby a s nimi v 11. a 12. storočí aj kostol v románskom slohu. Nepokoje v 16. a 17. storočí neobišli ani kláštor, jeho obyvatelia odišli do bezpečnejších miest a opustené objekty začali chátrať. Kostol bol však rekonštruovaný a stal sa pútnickým miestom. Francúzska známka (0,50 €) pripomenula toto miesto a jeho minulosť ■ Zc

Peňažný žetón obchodného domu „DUNAJ“ v Bratislave

Anton Fiala

Propagácia tovaru zohráva v obchodnej činnosti veľmi dôležitú úlohu. Na získanie zákazníkov sa nielen dnes, ale aj v minulosti používali najrozličnejšie propagačné prostriedky.

Medzi mnohé z foriem propagácie tovaru v 70-tych rokoch patrila peňažný žetón obchodného domu Dunaj v Bratislave. Stokorunový žetón, ktorý obchodný dom Dunaj vydal, slúžil ako poukážka na zakúpenie tovaru v hodnote, ktorá bola na ňom vyznačená. Na žetóne bola uvedená hodnota „toliar“, ktorý sa rovnal 100 Kčs. Žetón je okrúhleho tvaru a na jeho líčnej strane je v strede vyobrazený obchodný dom Dunaj. Okolo vyobrazenia je nápis zľava nahor: OBCHODNÝ DOM DUNAJ • BRATISLAVA. Na rubovej strane je v strede veľká číslica „100“ pod ňou „Kčs“ a nad číslicou slovo „hodnota“. Okolo nápisu v hornej časti: TOLIAR OBCHODNÉHO DOMU DUNAJ.

Na žetóne nie je signatúra autora ani značka mincovne. Vieme však, že autorom návrhu bol R. Valo a vyrazila ho Štátna mincovňa v Kremnici. Tieto peňažné poukážky v tvare žetónu mali široké použitie a bolo možné zakúpiť ich priamo v obchodnom dome. Slúžili nielen na priamy nákup tovaru v hodnote na nich vyznačenej, ale boli aj vhodným darčekom pri rôznych oslavách MDŽ, MDD, tiež ako výhry v televíznych zábavných programoch a pod. Majitelia týchto poukážok si ich potom mohli vymeniť v obchodnom dome Dunaj v Bratislave za tovar.

Pohľad na obchodný dom Dunaj v Bratislave (na pohľadnici vpravo)

Nevieme dokedy žetóny platili, ale bolo ich možné získať ešte koncom 70-tych rokov. Jednoznačne však môžeme povedať, že vďaka materiálu, z ktorého boli vyhotovené, mali výhodu oproti papierovým poukážkam, lebo boli prakticky nezničiteľné. Dnes patria medzi zaujímavé zberateľské artikly ■

Peňažná poukážka obchodného domu „DUNAJ“ v Bratislave v tvare žetónu, bez letopočtu (70-te roky 20. storočia), posrebrený tombak, hmotnosť 26,25 g, priemer 45 mm (avérz a reverz).

Kalevala

Kalevala sa nazýva veľký epos škandinávskych národov, predovšetkým Fínov. Epos je kombináciou spevu, rozprávania, hudby i tanca. Začína sa vznikom mora a sveta, ktorého pa-

riou je podmorská kráľovná Luonnotar. Rozpráva o histórii Škandinávie, legendách i skutočných ľuďoch a ich činoch. Z rozličných verzií bol epos zjednotený v 16. storočí a jeho dopĺňovanie pokračovalo až do 18. storočia. Je zlatou knihou škandinávskych národov. K jubileu, ktoré sa slávi celé prvé desaťročie 21. storočia, všetky škandinávské štáty vydali známky a hárčeky. Fínska pošta vydala hárček s dvoma známky na ktorých je kráľovná Luonnotar. Autorom kresby je maliar A. Gallen-Kallela, autorom grafickej úpravy P. Pippo. Známkový hárček majú nominálnu hodnotu 0,65 € a boli vytlačené 5-farebným ofsetom vo Veľkej Británii. Hárček bol vydaný 16. marca 2004 ■ Zc

Mytinen Pohjola Nordisk mytologi

Devízová kontrola listových zásielok

Dušan Evinic

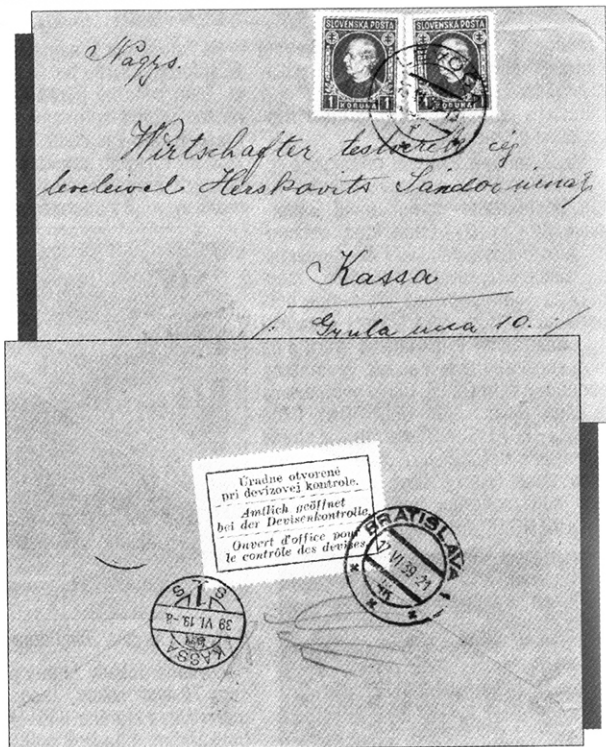
Dve listové zásielky, ktoré od ich vzniku delí 47 rokov, majú jeden spoločný zaujímavý znak - obidve boli otvorené pri devízovej kontrole.

Staršia z nich bola podaná na pošte LEVOČA 16. júna 1939 adresátovi vo vtedy Maďarskom zabraných Košiciach. Z Levoče putovala listová zásielka do Bratislavy, kde bola otvorená a po devízovej kontrole uzatvorená nálepkou s dvojriadkovým textom „Uradne otvorene / pri devízovej kontrole“ v troch jazykoch: v slovenskom, nemeckom a francúzskom. Texty boli od seba oddelené vodorovnou tenkou čiarou. Nálepka je vytlačaná čiernou farbou na bielej papier so spoločným rámčekom. Nálepka má zhora, zdola a z pravej strany zúbkovanie. Ľavá strana je nezúbkovaná, zrejme to bol okrajový kus. Počet nálepiek v hárku autorovi zatiaľ nie je známy. Pod nálepkou sú dva rukopisné podpisy, pravdepodobne osôb, ktoré vykonali devízovú kontrolu. Čez roh pravej strany nálepky je odtlačok dennej pečiatky pošty BRATISLAVA 1 s rozlišovacím znakom 4k. Pečiatka bola na zásielku odtlačená 17.6.1939 s hodinovým údajom 21 (hodín). Z Bratislavy putovala pravdepodobne cez Budapešť do Košíc, kde podľa odtlačku dennej pečiatky na poštu KASSA 1 prišla 19. júna 1939 a potom bola doručená adresátovi.

Druhý list podľa údajov na odtlačku strojovej pečiatky bol podaný 8. decembra 1986 v USA na pošte CHICAGO IL 606 a bol adresovaný do Košíc vo vtedajšej ČSSR. List bol letecky dopravený do Prahy, kde bol na ľavej strane otvorený devízovou kontrolou ČSSR.

Po vykonaní devízovej kontroly bola otvorená strana zalepená obyčajnou papierovou lepiacou páskou, ktorá bola na prednej i zadnej strane listu opečiatkovaná zelenou pečiatkou devízovej kontroly. Na pošte PRAHA 120 bola na list vylepená rekomandačná nálepka a odtlačené dve riadkové pečiatky. Jedna mala dvojriadkový text (s rozdielnou veľkosťou písma): „Jednotlivo kartovať / Doručiť do vlastných rúk“. Druhá pečiatka mala text: „T 3.- Kčs“. Odtlačky týchto pečiatok sú tmavomodrej farby.

Po príchode do Košíc bola na list nalepená bežná výplatná známka hodnoty 3 Kčs vo funkcii doplatnej a opečiatkovaná dennou pečiatkou s dátumom 23.12.1986. Potom bola zásielka doručená adresátovi ■

Obr. 1 - Zadná strana listu zaslaného v roku 1939 z Levoče do Maďarskom zabraných Košíc. List bol podrobený devízovej kontrole a uzatvorený trojjazyčnou nálepkou

Obr. 2 - Adresná strana listu z USA do Košíc, podrobenému devízovej kontrole v Prahe v roku 1986

O projekte raketového poštového letu z Rakúska do Československa

Karol Čierny

S projektmi využitia rakiet na prepravu poštových zásielok sa zaoberali v mnohých krajinách, najmä v medzivojnovom období 20. storočia. Uskutočnilo sa mnoho pokusov, ale len málo z nich bolo úspešných, a aj tými iba v nemnohých prípadoch boli regulárne prepravené poštové zásielky. Niektoré plány na využitie rakiet na prepravu pošty pre rozličné okolnosti zostali len v štádiu projektov a neuskutočnených zámerov. Jedným z takých plánov bol na raketový poštový let medzi Rakúskom a Československom. O tomto projekte vo svojej publikácii píše dr. Max Kronstein [1].

Autorom projektu raketového poštového letu bol rakúsky inžinier dr. Johann Pittner. Po I. svetovej vojne sa intenzívne venoval vývoju rakiet poháňaných tekutým palivom a neskôr aj tuhým palivom. Práve rakety s tuhým palivom vyvíjal pre rakety na prepravu poštových zásielok. V roku 1931 pri Viedni uskutočnil pokus s 1,25 yardov dlhou poštovou raketou, ktorá mala stabilizačné plošky a bola vypustená pracom.

V roku 1932 dr. J. Pittner plánoval uskutočniť raketový let na trase vedúcej z rakúskeho teritória cez Dunaj do priestoru pri obci Devín neďaleko Bratislavy (dnes súčasť Bratislavy). Práca na príprave však pokračovali pomaly a let sa oddaloval. V tejto veci sa oficiálne obrátil na československé úrady o povolenie na uskutočnenie raketového letu až v roku 1933. Na jeho žiadosť odpovedal prezident Zemské úradu Pavlásek listom zo

dňa 31.5.1933, v ktorom sa k pripravovanému experimentu vyjadril kladne a oznámil požiadavky jeho úradu (oznámiť dátum letu a miesto pristátia rakety 10 dní vopred, uhradiť náklady na potrebné bezpečnostné opatrenia a ďalšie). V súlade s touto odpoveďou sa dr. J. Pittner obrátil aj na predstaviteľov československej pošty v Bratislave. V liste zo dňa 13.6. 1933 prezident Československej pošty a telegrafov v Bratislave dr. Šebík oznámil schválenie projektu. Stanoviská rakúskych úradov nie sú známe. Projekt sa nakoniec nerealizoval. Podstatnú rolu pritom pravdepodobne zohral vtedajší politický vývoj v Európe.

Niektoré dokumenty o tomto projekte sa stali známymi až po skončení 2. svetovej vojny. V archívnych materiáloch sa okrem iného našli aj dva hárky pripravovaných raketových nálepiek pre poštovú raketu s číslom 3 (PR 3) na prepravu zásielok medzi Rakúskom a Československom v oboch smeroch.

Na hárku je v dvoch radoch 10 nálepiek s perforáciou, v hornom rade 5 zvislého formátu a v dolnom rade 5 formátu na šírku. Nálepky majú rovnaký obrazový motív - štylizovaná kresba rakety a pohľad na časť zemegule. Na všetkých nálepkách je natlačená skratka PR 3 (poštová raketa 3) a rok 1932. Na nálepkách komponovaných na šírku je okrem toho uvedená aj skratka ÖST, čo je pravdepodobne skratka rakúskej Technologickej spoločnosti vo Viedni. Hárky sú podpísané konštruktérom rakety dr. Johannom Pittnerom.

Autor publikácie dr. Max Kronstein záverom konštatuje, že problematika projektu, vzhľadom na jeho úradné schválenie kompetentnými orgánmi, je veľmi zaujímavá, napriek skutočnosti, že raketový let sa nikdy neuskutočnil. S jeho názorom možno iba súhlasiť ■

Literatúra: [1] Kronstein, Max, Dr.: Rocket mail flights of the World to 1986, AAMS, Cinnaminson, 1986

Výročia troch slávnych preletov

V tomto roku uplynulo už 95 rokov od famózneho preletu Kanála la Manche francúzskym pilotom Louisom Blériotom, ktorý ako prvý preletel z Francúzska do Veľkej Británie. Prelet uskutočnil lietadlom vlastnej konštrukcie typu XI 25. júla 1909 za 36 minút. Tento prelet znamenal mohutný impulz pre rozvoj letectva • Nórsky pilot Trygve Gran sa do histórie letectva zapísal pred 90

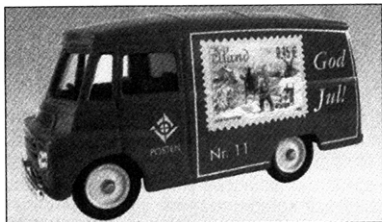
rokmi, keď 1. júla 1914 ako prvý preletel Severné more. Toto prvenstvo dosiahol lietadlom typu Bleriot • Pred 85 rokmi grandiózny výkon dosiahli Austrálčania, bratia Ross a Keit Smith, ktorí v dňoch 12. novembra až 10. decembra 1919 uskutočnili prvý prelet z Veľkej Británie do Austrálie. Trať dlhá 18 175 km absolvovali britským dvojmotorovým lietadlom Vickers Vimy □ vkn

Z vianočnej nádielky v roku 2004

Severín Zrubec

Počet známok z roka na rok pribúda a prorocké hlasy, že vtrhnutím elektronických komunikačných prostriedkov sa ich počet v poštovej prevádzke bude znižovať, sa ukázali ako falošné. Záplava príležitostných známok pokračuje a medzi verejnosťou i častou zberateľov sa stretávajú s obľubou. V posledných rokoch medzi najobľúbenejšie patria aj vianočné známky. Z tohtoročnej produkcie sa pokúsím aspoň niektoré priblížiť.

Aj v tomto roku sú početne najviac zastúpené emisie s obrazmi Narodenia Ježiša Krista a ďalšími biblickými námetmi viažuť sa k Vianociam. Sú to maľby a sochy z kostolov, múzeí a galérií, ale aj kresby z rukopisných kníh, ktoré sa stali námetom na poštových známkach. Niektoré poštové správy prišli aj s novinkami.

Napríklad Lichtenštajnsko vydalo tri známky s vianočnými motívmi z modlitebných knížiek (Zvestovanie, Narodenie, Traja králi) v modernej úprave s diekovými okrajmi. Známkami sú vytlačené na 8-známkovom PL a užívateľ si sami môžu zvoliť druh oddelovania známok podľa naznačených formátov

(obr.1). Za krásnu možno považovať portugalskú sériu 4 známok a hárčeka s reprodukciami obrazov z výjavom Narodenia od portugalských maliarov zo 17. a 18. storočia. Nemecko vydalo dve známky so známymi obrazmi z nemeckých galérií od P. P. Rubensa (Traja králi, Útek do Egypta). Francúzsko vydalo známku s príplatkom na podporu Červeného kríža, ako je to v tejto krajine zvykom. Známkou prináša byzantskú Madonu s dieťaťom a vychádza v zošitkovej úprave ako samolepka.

Inú skupinu tvoria známky s charakteristickými symbolmi Vianoc. Smrekovú vetvičku so sviečkou prinášajú napríklad známky Česka (2) a Fínska. Vtáčikov na zasnežených vetvičkách, ktoré v zime neodlietajú (sýkorky, hýle, krivonosy, drozdy), vidíme na známkach Švédska (3). Zasneženú dubovú aleju vidíme na ďalšej známke Nemecka (4). Ozdoby na vianočný stromček vidíme na švajčiarskych známkach (5). Od roku 2000 vydali každý rok jednu, v tomto roku vychádza piata spolu so známkami z predchádzajúcich rokov. Agilná pošta na ostrove Alandy vydala známku s trpasličím poštárom v zasneženej krajine. So známku bol vydaný aj pamätný list s peknými vianočnými motívmi. O propagácii vianočnej známky sa starala osobitná autoposta s veľkou kresbou tejto známky (6). V tomto roku aj poľská poštová správa vydala dve vianočné známky, na ktorých symboly Vianoc sú situované do zasneženej krajiny - či už betlehemom podhorskej chalúpky alebo pohľadom na krajinu cez vyzdobené okno (7).

Do tretej skupiny vianočných známok môžeme zaradiť známky Rakúska, ktoré odklonia sa od tradičných vianočných námetov, tohto roku vydalo známku s pohľadom od otvorenej železnej brány na vianočný trh v uliciach Salzburgu. Kanada vydala tri

známky, ktoré pripomínajú začiatky tradície vianočných sviatkov so symbolickou postavou francúzskeho vianočného starčeka - Noela. Pred 100 rokmi sa totiž v domácnostiach francúzskych prisťahovalcov v Toronte objavil Noel s nošou darčiekov. V nasledujúcich rokoch sa po tomto vzore začal v meste a na okolí svať sviatok sv. Mikuláša, Santa Claus, známy už v USA. Na kanadských známkach je Noel zobrazený ako prichádza na saniah so záprahom sobov, na ďalšom v automobile s rozkošným domčekom v závese a na tretom v osobitnej veselej vlakovéj súprave (8).

Okrem známok aj tohto roku bol vydaný rad iných zberateľských materiálov (poštové lístky, celinové obálky, ale aj nálepky a mnohé iné). Používa sa aj rad príležitostných pečiatok. Z nich spomeniem najmä tie, ktoré sú už s vyššie polstoročnou tradíciou, používané v tirolskej obci Christkindl (Ježiško). Tu každoročne opečiatkujú desiatky tisícok zásielok nielen z Rakúska, ale aj zo zahraničia. Tohto roku sa používa jedna pečiatka s vianočným, druhá s trojkárovým námetom (9).

Ako vidno aj z tohto stručného nazretia do tohtoročnej produkcie, vianočné známky majú i dnes čo povedať a prispieť k slávostnej pohode Vianoc (obr. 2, 3, 5, 7 a 8 sú vyobrazené na 1. str. obálky) ■

KOŠICKO - BOHUMÍNSKÁ ŽELEZNICA

Jozef Soľava

Po roku 1860, keď bola dobudovaná Tisá železnica do Košíc, vznikol zámer spojiť Košice s Bohumínom železničnou traťou, ktorá by viedla údoliami Hornádu, Váhu a Kysuce na severe Ferdinandovej železnice. Javila sa potreba zabezpečiť vývoz poľnohospodárskych produktov z Potisia a napojenia rudných oblastí Spiša a Gemera so Slezskom bohatým na čierne uhlie, čím by sa umožnila lacná preprava husto osídlenými usernamei severného Slovenska. V roku 1862 získal spolujateľ vsetínskeho panstva Emil Raikem povolenie na prípravné práce na výstavbu železnice medzi Hranicami na Morave a Košicami. On i ďalší záujemcovia však museli ustúpiť mocnému konzorciu, na ktorého čele stál belgický podnik bratov Richeovcov z Bruselu a uhorský kancelár gróf Forgách. V júni 1866 získalo Richeovo konzorcium koncesiu na stavbu a prevádzku železnice s odbočkou z Kysaku do Prešova, s ktorou súvisel celý rad technických a tarifných podmienok, ako aj prísľub štátnej záruky minimálneho zisku.

Známká vydaná k 100. výročí KBŽ

Spoločnosť košicko-bohumínskej železnice bola schválená v auguste 1868. Aj keď predaj akcií stroskotal, belgickým podnikateľom sa po niekoľkých bankových machináciách podarilo začať v októbri 1867 stavbu na úseku Bohumín-Tešín, na ktorej sa už vo februári 1869 začala osobná i nákladná doprava. Spoločnosť sa čoskoro dostala do finančnej tiesne a nemala ani na výplatu miezd. V roku 1869 koncesiu prevzala anglo-akúská banka.

Noví stavební podnikatelia sa snažili dodržať lehotu 6 rokov na dokončenie stavby železnice. Postupne sa začali bu-

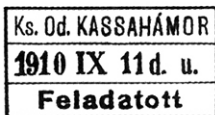
dovať jednotlivé úseky, ktoré sprevádzalo veľa problémov. Vo februári 1870 pracovalo na stavbe železnice 17 tisíc robotníkov. O veľkých ťažkostiach a nedobých sociálnych pomeroch na stavbe svedčia robotnícke nepokoje v Hybiach a Štrbe, ktoré muselo pristáť vojsko.

Celá železnica, s výnimkou 31 km dlhého slujského úseku postaveného ešte v roku 1869, bola postavená za dva roky. Jednotlivé úseky boli dané do prevádzky postupne: 68-kilometrový úsek Košice-Kysak 1. septembra 1870, 69-kilometrový úsek Tešín-Žilina 8. januára 1871, 138-kilometrový úsek Žilina-Poprad 8. decembra 1871, 27-kilometrový úsek Poprad-Spišská Nová Ves 12. decembra 1871, 68-kilometrový úsek Spišská Nová Ves-Kysak 18. marca 1872. Po stavebnej stránke 368 km dlhá trať bola náročná, viedla horským terénom, prechádzala cez dve rozvodia, Štrbu vo výške 895 m n.m., Jablunkov, mala 5 tunelov (Ťahanovce, Margecany, Kráľovany, Strečno a Jablunkov) s celkovou dĺžkou 2200 m. Násypy a zárezy s výškou až 26 m si vyžiadali 8,7 milióna metrov kubických zemných a skalných prác. Trať viedla cez 937 mostov a priepustov s celkovou svetlosťou približne 3830 m.

Železničná stanica v Liptovskom Mikuláši v roku 1910

Výstavba železnice si vyžiadala veľa ľudského úsilia, potu a driny vynaložených za zlých pracovných podmienok. Osobitne náročný bol úsek medzi Štrbou a Liptovským Svätým Mikulášom. Práca vo veľkej nadmorskej výške, prekonávanie hlbokých údolí a kopcov, často za nepriaznivého počasia, a k tomu ešte s veľmi jednoduchým technickým vybavením pracovníkov (krompáč, lopata, fúrik). Budovatelia tohto úseku trate by si zaslúžili, aby im na znak úcty bol postavený pamätník.

Ukážka pečiatok železničných staníc Kassa-Oderberg.

Trať je vyznačená buď celým názvom alebo skratkou Ks.Od.

Košicko-bohumínska železnica (KBŽ) po prevádzkovej stránke podliehala osobitnej rade pri Generálnom riaditeľstve v Budapešti. Predsedom osobitnej rady bol prezident správnej rady akciovej spoločnosti KBŽ. Najvyššiu právomoc v prevádzke mal minister obchodu. Prvý cestovný poriadok pre celú KBŽ vstúpil do platnosti 1.7.1872. Z Košíc do Bohumína premával denne jeden pár osobných a jeden pár zmiešaných vlakov. Cesta osobným vlakom trvala 13 hodín a 15 min.

Do týchto vlakov boli zaradené aj poštové vozne, od roku 1881 poštový vozeň do vlakových súprav železnice museli zaradovať už povinne.

Poštové vozne mali štandardné vybavenie na preberanie, triedenie a odovzdávanie zásielok na vlakových staniciach.

Prvé lokomotívy pre túto trať, s pomerne malým výkonom, boli zakúpené v roku 1868 vo Viedenskom Novom Meste. Ďalšie lokomotívy boli zakúpené v rokoch 1880-1909 v Nemecku, Rakúsku a v Budapešti, ktoré mali už vyšší výkon potrebný na horské trate. Najlepšie sa osvedčili Galsdorfove lokomotívy označované ako Ip série 110.

KBŽ mala zo súkromných železníc najrozmanitejší lokomotívny park. V roku 1918 mala 163 lokomotív z 13 rôznych sérií, niektoré boli v prevádzke až do roku 1960. Osobné vozne mali tri triedy, ktoré sa okrem nápisov rozlišovali aj farebne - I. trieda bola žltá, II. trieda biela a III. trieda tmavozelená. V prevádzke boli tiež salónne, vyhladkové a jedálne vozne. Nákladné vozne mali nosnosť 10-15 ton, ložnú plochu 15-20 metrov štvorcových a kryté vozne priestor 37-60 metrov kubických. Dĺžka vozňov bola 8 m, plošinové vozne boli dlhé 12,64 m.

ZSOLNA PÁLYAUDVAR

1914 NOV 21.

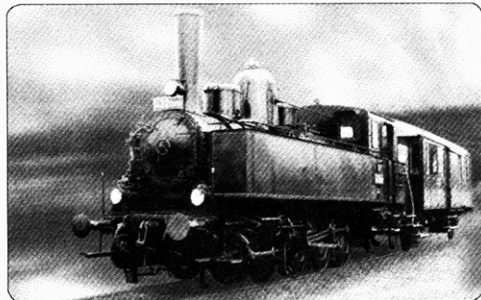
RÓZSAHEGY P. U.

STÓSZ FÜRDŐ P. U.

POPRÁD P. U.

LIPTÓ-SZ. MIKLÓS P. U.

Ukážka staničných pečiatok. Listy vhodné do schránok na železničných staniciach mali byť nimi opečiatkované vedľa frankatúry a potom známy opečiatkované pečiatkami vlakovkej pošty

Telefónna karta s dvojradowou združenou parnou lokomotívou 422.108 „Malý byčiek“ vyrobenou v roku 1909

Vybudovanie hlavnej trate Košicko-bohuminskej železnice umožnilo stavbu viacerých prípojných miestnych železníc. Po dokončení KBŽ v roku 1872 sa vo Vrútkach napojila štátna železnica zo Zvolena v dĺžke 98 km, čím sa uskutočnilo priame spojenie Budapešti so severným Slovenskom a Sliezscom. Otvorenie tejto trate sa uskutočnilo 12. augusta 1872. Ďalšou významnou železnicou, ktorá sa v roku 1883 napojila na KBŽ v Žiline, bola trať Považskej železnice.

Najkratšou traťou bola ozubnicová trať Štrba-Štrbské Pleso. Zubacký, ako sa im ľudovo vraví, sú železnice prekonávajúce veľké traťové stúpania, kde sa nedá využiť adhézia (fyzikálna sila - príľnavosť). Vozidlá sa pohybujú pomocou ozubených kolies zapadajúcich do ozubnice - lamely - položené medzi kolajnicami zatokvenej do železničného zvršku. Ozubnica je položená na celom úseku trate. Ťažná sila sa prenáša len ozubeným kolesom, ostat-

né kolesá slúžia na prenos hmotnosti vozidiel. Hnacie vozidlo musí byť vždy na údoľnej strane vlaku, preto na trati nie sú prípustné protispráv. Ich maximálna rýchlosť je 35 km/h.

Tatranská ozubnicová železnica na pohľadnici zo začiatku 20. storočia

Tatranská zubacká s dĺžkou 4,8 km a rozchodom 1000 mm na úseku Štrba-Štrbské Pleso bola jednou z prvých železníc v ČSR s rýdzo ozubnicovým pohonom. Dopravu zabezpečovali parné lokomotívy, ktoré tlačili dva vozne. Trať bola v prevádzke od 30. júla 1896 do 14. augusta 1932. Miestny obyvatelia ju volali Kocúr.

Pečiatky vlakovkej pošty Košice-Žilina č. 181 a Žilina-Košice č. 182

Pri príležitosti MS v lyžovaní 1970 bola ozubnicová železnica znovu postavená a 12.12.1969 uvedená do prevádzky. Trať je elektrifikovaná, meria 4753 a prekonáva výškový rozdiel 422,7 m s maximálnym stúpaním 150 promile. Premávajú na nej tri reverzné vlakové súpravy, každá s kapacitou 250 cestujúcich ■

Malé epizódy zo života jednej poľnej pošty

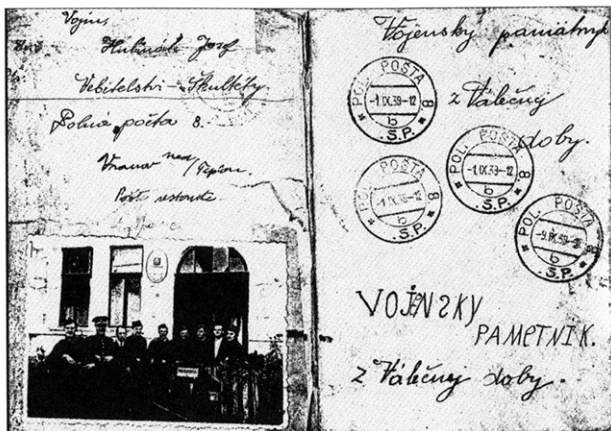
Najskôr malý historický úvod. V septembri roku 1938 Mnichovskou dohodou stratilo Československo Sudety a oblasť Těšínska. V nasledujúcom roku v marci už z okupovanej ČSR vznikol Protektorát Čechy a Morava, Slovenský štát (neskôr Slovenská republika). Podkarpatská Rus pripadla Maďarsku. Viedenskou arbitrážou pripadli Maďarsku aj južné oblasti Slovenska. Schyľovalo sa k vojne.

1. septembra 1939 Nemecko prepadnutím Poľska 50 divíziami s 1600 lietadlami, prekročením spoločných hraníc s Poľskom a cez Slovensko začalo vojnu, ktorá do dejín vošla ako 2. svetová.

Dostal sa mi do rúk Vojenský pamätník z *Válečnéj doby*, ktorý si písal od tohto dňa vojak Slovenskej armády Jozef Hubinák, ktorý pracoval na Poľnej pošte 8 vo Vranove nad Topľou, Veliteľstvo - Škultéty. Hneď na vnútornej strane obalu je prilepená malá fotografia s 9 mužmi pred budovou notárstva v Stropkove. Sedem vojakov, z ktorých jeden drží plechový tabuľu POLNÁ POŠTA a 2 civilní zamestnanci. Rub fotografie prináša informáciu „fotografovanie poľná pošta 8 ve Stropkove“ a odtlačok dennej pečiatky z 10.IX.39. Na druhej strane sú 3 odtlačky pečiatky poľnej pošty s dátumom 1.IX.39 - 12 a jeden odtlačok s dátumom 9. septembra. Žeby sa vojak Jozef Hubinák na prvej strane učil pečiatkovať? Rozlišovacie písmeno pečiatky „b“ s vylámaným písmenom „C“ z pečiatky ČSP. Znárodnená pečiatka.

Strana s číslom 2 je prázdna, ale na 3. strane zápisníka z 1. IX. 1939 (piatok) si Jozko zapisuje:

„Boli sme zobrať autá v útočnej vozbe. Nedostali sme ... až poobede o 4 nás zavolali. My sme dostali rozkaz hneď robiť, ale sme nedostali (že by správnejšie nezачali sme...? - pozn. J.M.) hneď, lebo nebolo výkonného a účtného, až po dlhom behaní asi večer 8 hodín sme ho dostali, takže až po večierke sme odišli s dvoma civilnými poštáči 1. Ladislav Hubay, 2. Jozef Vesolský (záhada dvoch civilov na fotografii je teda objasnená hneď v úvode, pozn. J.M.) a ostatní sme boli vojaci a síce des. Šefránek Jozef, voj.

pučík, spojka, a voj. Hubinák Jozef a odišli sme do Pogradu (ďalších štyroch mužov z fotografie vojak Hubinák nemenuje. Žeby vojenské tajomstvo?) Prišli sme tam o 4. hod. ráno do kasárni, spali sme tam s juristami.

2.IX.1939 (Sobota)

„(V)Stali sme o 1/2 8. hod. Preniesli sme sa do druhej budovy, kde sme na druhom poschodí na *Vel. telegr. vojska* sme mali (sme) našu poštu kanceláriu, len čo sme ju zložili, hneď nás premiestnili na prizemie do izby č. 9, tam sme aj spali.

Cez deň sme brali viackrát na poštu aj na poštovom úrade č. 2 na nádraží, tiež dvakrát v nových jazdeckých kasárňach, kde som bol do odvolania.“

A zápis končí odtlačkom pečiatky z tohto dňa.

Ďalšie dva zápisy sú veľmi strohé.

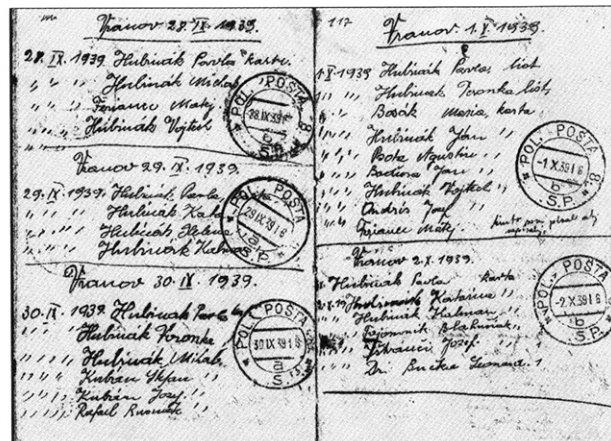
3.IX. 1939 (Nedeľa)

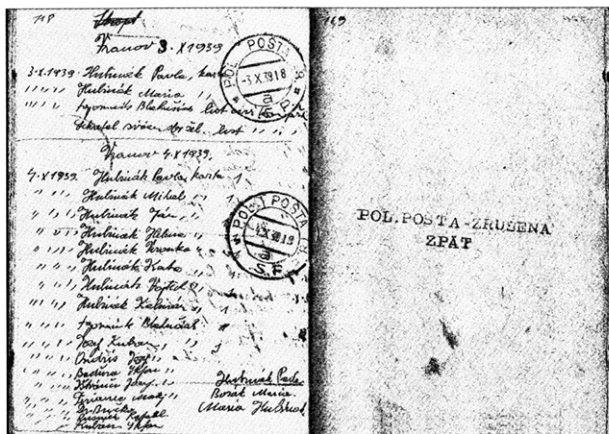
„Sme odcestovali do Mesta Bardejova poobede a došli sme do Bardejova o 3 ráno, tam sme prespali v kasárňach do odvolania.“

4.IX.1939 (Pondelok)

„Sme boli na mieste (v) Bardejove, až do odvolania.“

Samozrejme nechýbajú odtlačky pečiatky z týchto dní. Asi to boli „obyčajné“ dni, kedy sa neprihodilo nič zvláštne. Zato záznam nasledujúceho dňa hovorí, že pracovať na poľnej pošte nebola nijaká selanka.

Záznamy vo „Vojenskom pamätníku z Válečné doby“ pokračujú:
5.IX.1939 (Utorok) Bardejov

(V) Bardejove sme sa necítili dobre, lebo boli obavy, lebo nás často napádali poľské lietadlá, ktoré strieľali po *vojáchoch*. Ako išli po hradskej delostreľci, na nich strieľali z lietadla guľometom, zabili jedného koňa a dvoch Slovákov. V kasárňach bol postrieľaný dôstojnícky voz.

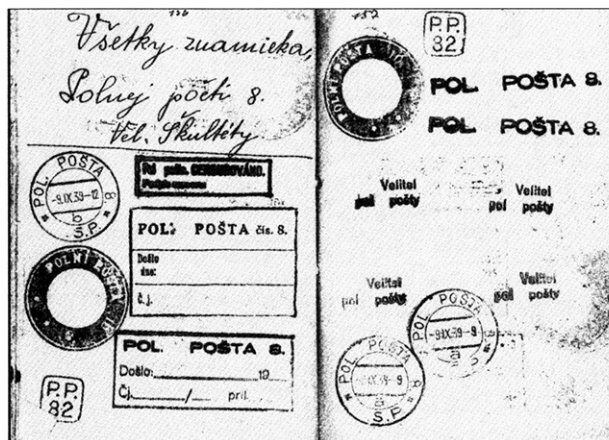
Boli sme prezradení, že je v Bardejove veliteľstvo telegrafného vojska, preto nás napádali poľské lietadlá a museli sme odísť. Večer asi o 8 hodine sme sa pohli od meštianky a zostali sme na hradskej, ktorá vedie na Bardejovu Novú ves. Potom sme išli so zatemneným svetlom v kolóne 6 automobilov, bola to ohromne namáhavá cesta, bol veľký prach a malé svetlá, ale došli sme šťastlivo do mesta Stropkov.

Cestou sme šli vedľa Zborovského cintorína, ale vo svetle mesiaca nebolo to veľmi dobre vidieť.

6. IX. 1939 (Streda)

Do Stropkova sme prišli asi o 11. hodine 5. septembra 1939. Zatiahli sme do jedného dvora, kde sme mali prenocovať, ale potom sme šli vedľa meštianskej školy a tam sme prenocovali na povale v sene. Spalo sa výborne.

Ráno 6. septembra sme sa museli odíť vystahovať.

V hornej časti denníka je odťahok pečiatky poľnej pošty zo 6.IX. a na ďalšej strane pripravený odťahok zo dňa 7.IX.1939. Strana je však čistá, denné záznamy sa končia.

Až na 109. rukou číslovanú stranu denníka začína prehľad nazvaný *Písanie dopisov*. Tak zistíme, že 4.IX. písal iba vojak Hubinák 3 listy, 7. IX. 1 list, ale 8. IX. sa už pridali aj ďalší, lebo bolo odoslaných 11 listov. 9. IX. a 10. IX. bolo odoslaných po 4 listy a 1 karta.

Od 11.septembra bola poľná pošta aktivovaná v Stropkove až do 18. IX. a záznamy presne uvádzajú adresátov z jednotlivých dní. Každý deň, ako to bolo zvykom, je potvrdený odťahkom pečiatky.

19. IX. 1939 začínajú záznamy o odoslanej pošte z Vranova (4 karty), na druhý deň 3, ďalší deň 4 karty a 2 pohľadnice. Striedajú sa denné pečiatky s rozlišovacími písmenami a, b. Časový údaj 8. alebo 12. hodina, na posledných záznamoch z Vranova od 29.IX do 2.X. je časový údaj 6 hodín, a 3. a 4. X. opäť 8 hodín. Posledný záznam z tohto dňa obsahuje navyš aj 20 mien adresátov, ktorí dostali správy z tohto mesta. Prečo tak neobvyklý nárast pošty? Odpoveď možno dá prázdna vedľajšia strana zápisníka s dvojriadkovou pečiatkou

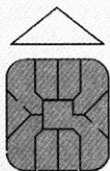
POL. POSTA - ZRUŠENÁ / ZPÄT

Celistvosti s touto pečiatkou by iste boli ozdobou každej zbierky poľných pôšt.

Zaujímavé sú aj strany 156, 157 a 159, ktoré obsahujú *Všetky znamienka Poľnej pošti 8. Vel. Škultéty*. Sú tu odťačené obe pečiatky poľnej pošty 8 s rozlišovacími písmenami a, b a pečiatka **POLNÍ POŠTA 10** s negatívnym obrazom, riadkové pečiatky, cenzúrna pečiatka, pečiatka veliteľa poľnej pošty a 2 obdĺžnikové pečiatky registrácie došlej pošty. Česká gramatika pečiatok (písmená bez mäkčeňov, koncovky pádov a pod.) svedčí o tom, že pečiatky pochádzajú ešte z obdobia československej správy.

Zatváram denník, ktorý mi priniesol niekoľko zaujímavostí a nových informácií. A odkryl aj niektoré skryté biele miesta našej slovenskej poštovej histórie vcelku nevšedným pohľadom obyčajného vojaka. Ak vás príspevok zaujal, je to potešenie a uspokojenie autora, ktorý iba náhodne siahol po zatvorenom zaprášenom notese, položenom v jednej škole na stolíku vedľa staromódnej žehličky...

Ján Mička

MALE OKIENKO TELEKARTISTU

/80/

RUBRIKA PRE ZBERATELOV
TELEFONNYCH KARIET

Marián Jobek

Bielorusko - prvé puzzle na TK

Väčšina z nás pozná Bielorusko ako jednu z pätnástich republík bývalého Sovietskeho zväzu, ktoré po jeho rozpade získalo nezávislosť. Kto sleduje politické dianie v tejto krajine vie, že Bielorusko patrí medzi „problémové štáty“ združené v Rade Európy. Posudzovať však politickú situáciu v tomto štáte nie je mojim cieľom. Skôr chcem poukázať na to, že v oblasti zbierania telefonných kariet sa táto krajina pozitívne zviditeľnila tým, že vydala svoje prvé puzzle z čipových kariet. Aký paradox, že Slovák Telecom, ako dominantný operátor v Slovenskej republike, sa ešte na vydanie puzzle z čipových telefonných kariet „nezmohol“.

Bieloruské puzzle tvoria štyri samostatné TK, ktoré vytvárajú obraz miestnych hrnčiarskych výrobkov z hlíny (v tvare 2x 2 TK). Zaujímavosťou tohto puzzle je, že v rohu každej karty je zmenšený obrazec celého puzzle (13 x 20 mm). Všetky TK majú po 100 jednotiek (тарифных единиц). Náklad puzzle mi nie je známy, aj keď som sa pokúšal niečo zistiť na adrese (www.beltelecom.by), bohužiaľ nepodarilo sa mi to. K puzzle patrí aj samostatná TK, na ktorej je vyobrazené celé puzzle spolu (na obr.). Platnosť všetkých päť TK skončila 01. júla 2004 □ mjobek

Telefónne karty Poľska - III. časť

V MOT 71 a 72 som opisoval poľské telefonné karty, na ktoré chcem dnes nadviazať. Už v prvej časti som konštatoval, že poľský telekomunikačný operátor sa hneď od začiatku vydávania TK výrazným spôsobom zameriaval na propagáciu turisticky atraktívnych poľských miest (architektúra, zámky, kaštieľ, katedrály, kostoly, kláštory, mestské radnice, opevnenia, námestia, sochárske diela a i.). Takýchto telefonných kariet bolo vydaných skutočne veľa, a preto som ich spomenul iba námatkovito. Dnes

opíšem niektoré ďalšie, na ktorých sa postupne menil a vyvíjal dizajn zadných strán kariet.

Po už predtým spomenutej TK **Krakov** vydananej v roku 1996 - **v zátvorke vždy uvádzam katalógové číslo, náklad v tis. kusoch, prípadne aj počet jednotiek** - (106 • 401,8), nasledovali karty s pohľadom na **Działdowo** - Ratusz (108, 400,6), 750. výročie **Elbląga**, obr.1 (116 • 144,3 • 25 a 117 • 345,6 • 50), **Kraków** - Sukienice (118 • 406,4), **Olsztyn** (128 • 438,9), **Łańcut '96** (130 • 281,7), **Olsztyn** - zamek (131 • 395,9), **Nieborów** - Palac Radziwiłłów (132 • 419,8 • 50) a dotlač s iným dizajnom zadnej strany (132a • 206,2 • 50), **Lublin** - zamek, obr.2 (137 • 401,0) **Kielce** - Palac Biskupów Krakowskich (140 • 324,8), **Warszawa** - Kolumna Zygmunta (141 • 425,6), **Chelmo** - Ratusz (146 • 425,0), **Czerwińsk kościół** (147 • 349,9), **Głogów** (148 • 76,1), **Kolobrzeg** - latarnia morská (150 • 71,0), **Kolobrzeg** - Starówka (151 • 77,2), **Baranów Sandomierski** - zamek (153 • 424,3), **Warszawa** - kościół Katmelitów (154 • 406,4), **Święta Lipka** - sanktuarium (155 • 281,2 • 50). Ďalej bola vydaná nová dotlač s 50 jednotkami a iným dizajnom zadnej strany TK a v náklade 277,8 tis. kusov, **Goląb** - kościół (180 • 425,0), **Goląb** - Domek Loretański (181 • 431,8), **Frombork** - Brama Główna (185 • 423,9), **Iża** - ruiny zámku (188 • 282,5 • 50).

Celá táto skupina vymenovaných telefonných kariet bola vydaná počas roka 1996!

V roku 1997 bola vydaná nová dotlač s 25 jednotkami a iným dizajnom zadnej strany TK a v náklade 78,8 tis. kusov, **Lubim** (158 • 74,5), **Jawor** - kościół Pokoju (159 • 77,7), **Malbork** - Palac Wielkiego Mistrza (160 • 147,6), **Malbork** - Zamek Wysoki (161 • 490,9), **Frombork** - Katedra (poziomý) (162 • 414,2), **Frombork** - Katedra (pio-

nomy) (164 • 417,1), **Frombork** - mury obronne z wieżą Kopernika (165 • 430,0), **Kazimierz Dolny** - Spichlerz Pod Żurawiem (176 • 277,9 • 25).

Potom pokračovali podobné vydania TK: **Zielona Góra** - Ratusz (223 • 73,5), **Krosno Odrzańskie** (224 • 65,5), **Gubin** - Ratusz (225 • 65,5), **450 lat Leszna** - Ratusz (235 • 77,8), **Rybnik** - Rynek (236, 78,0), **Rybnik** - fontanna (239 • 77,1), **Kazimierz Dolny** - Rynek, obr. na 2. str. obálky (245 • 340,7 • 25) a (246 • 144,5 • 50), **Modlin** - twierdza, obr.3 (250 • 474,1), **Malbork** - kościół św. Jana (252 • 279,4), **Malbork** - zespół zamku pokrzyżackiego (253 • 343,9), **Nowe Miasto** (254 • 421,1), **680 lat Lublina** (256 • 334,9 • 25) a (257 • 347,9 • 50), **Ostróda** - (265 • 79,8), **Gliwice** - Ratusz (266 • 280,2 • 25) a (267 • 143,8 • 50), **Wrocław** - zachód słońca (281 • 77,7), **Wrocław** - Ratusz (282 • 155,7), **635 lat miasta Koło** (287 • 78,4), **Kraków** - Wawel (293 • 639,1 • 25), v tom istom roku 1997 bola vydaná aj nová dotlač s iným dizajnom zadnej strany s 50 jednotkami a v náklade 210,8 tis. kusov. Ďalej spomeniem TK **Opinogóra** - Palac Krasickich Muzeum Romantyzmu (294 • 418,1), **Kwidzyn** - zamek, obr.4 (296 • 350,2), **Pelplin** - Katedra (315 • 280,2), **Krasne** - kościół (316 • 404,6 • 25) a v roku 1998 vydaná nová dotlač iným dizajnom zadnej strany TK (610 • 66,8 • 50), **Kruszwica** - Kolegiata św. Piotra i Pawła (317 • 426,6), **Warszawa** - Grób Nieznanego Żołnierza (318 • 288,1 • 25) a v roku 1998 vydaná nová dotlač s iným dizajnom zadnej strany TK (458 • 398,0 • 50), **Wąchock** - opactvo Cystersów (321 • 342,1 • 50).

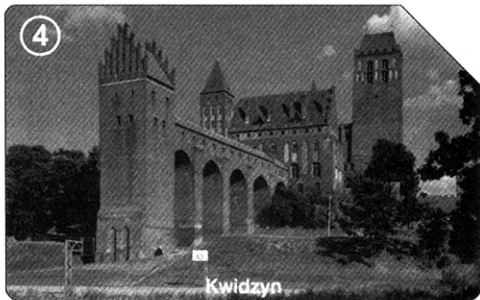
Modlin

Celá táto skupina vymenovaných telefónnych kariet bola pre zmenu vydaná počas roka 1997!

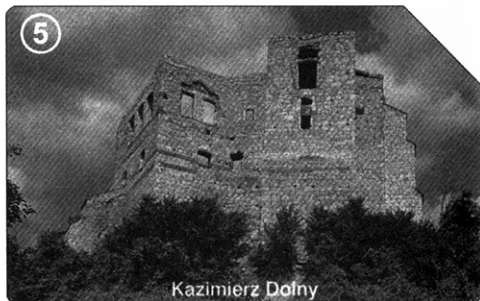
V roku 1998 bola vydaná nová dotlač s 25 jednotkami a iným dizajnom zadnej strany TK (vo vyššom náklade 1.034,1 tis. kusov), **Legnica** - Dom Pod Przepiórczym Koszem (156 • 77,1 • 50). Vyšla nová dotlač s 25 jednotkami a iným dizajnom zadnej strany TK a vo vyššom náklade 524,0 tis. kusov), **Jelenia Góra** - Ratusz (190 • 276,1), **Jelenia Góra** - Ratusz (191 • 274,7), **Jędrzejów** (194 • 405,6), **Frombork** - Baszta Prochowa (196 • 421,0), **Jędrzejów** - opactvo Cystersów (198 • 273,8), **Kazimierz Dolny** - kamienice Przybyłów (199 • 424,9), **Kazimierz Dolny** - kościół (218 • 424,9), **Włocławek** - Katedra (219 • 68,7).

Nasledovala nová dotlač č. 578 so 100 jednotkami a iným dizajnom zadnej strany TK v náklade 69,3 tis. kusov), **Sandomierz** - Ratusz (322 • 265,7), **Sieciechów** - opactvo Benedyktynův (323 • 142,7), **Toruń** - Ratusz

(325 • 137,1), **Zakroczym** - kościół (334 • 141,3 • 100) a v roku 1998 vydaná nová dotlač č. 578 s 25 jednotkami a iným dizajnom zadnej strany TK v náklade 354,7 tis. kusov), **Szczecin** - Brama Królewska (341 • 76,8), **Bielsko-Biala** Ratusz (342 • 142,7), **Trzemesz** - ruiny kościoła (343 • 75,0), **Sandomierz** - zamek (344 • 442,9), **Tarłów** - kościół św. Trójcy (345 • 418,0), **Pasiek** - Ratusz (346 • 283,9), **Niepokalanów** (347 • 287,8), **Święty Krzyż** - opactvo Benedyktynův (348 • 285,4), **Ostrowiec Świętokrzyski** - kościół (350 • 288,8 • 25).

Kwidzyn

Kazimierz Dolny

Nové dotlače sa dočkali TK č. 497 so 100 jednotkami a iným dizajnom zadnej strany TK v náklade 138,1 tis. kusov), **Warszawa** - kościół (351 • 275,8 • 25) a v roku 1998 vydaná nová dotlač s iným dizajnom zadnej strany TK (496 • 346,0 • 50), **Puławy** - świątynia Sybilla (353 • 74,6), **Warszawa** - brama Uniwersytetu (355 • 127,8), **Serock** - kościół (356 • 146,8), **Kraków** - Barbakan (368 • 354,3), **Skulsk** - kościół (373 • 408,8), **Kraków** - Sukiennice (376 • 334,0), **Skieniewice** - Ratusz (377 • 76,8), **Kazimierz Dolny** - zamek, obr.5 (379 • 397,2), **Kraków** - kościół św. Andrzeja (380 • 412,9), **Kraków** - kościół Bernardynův (382 • 414,0), **700 - lecie Brodnicy** (392 • 76,6), **Ełbląg** - Katedra (393 • 475,7), **Łomża** - Katedra (396 • 547,2), **Mogilno** - zespół pobenedyktynův (401 • 403,9), **Stopnica** - kościół św. Piotra a Pawła (402 • 536,5), **Stopnica** - św. kościół Piotra a Pawła (403 • 404,9), **Natolin** - pałac (404 • 420,4), **Malbork** - Zamek Wysoki (406 • 414,0), **Krasne** - kościół (411 • 415,1), **Strzelno** - kościół św. Trójcy (415 • 406,6), **Sztum** - Zamek Krzyżacki (417 • 393,0), **Krasiczyn** - zamek (422 • 141,5).

Predpokladám, že k pokračovaniu prehľadu poľských TK sa vrátim v niektorom z budúcich MOT □ **mjobek**

PREHLAD PRÍLEŽITOSTNÝCH PEČIATOK október 2004

Poradové číslo, dátum, domicil,
text pečiatky, autor, farba

Prinášame prehľad slovenských príležitostných poštových pečiatok, ktoré sa používali v mesiaci október 2004:

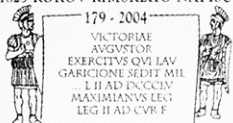

01 ■ 01.10.2004 Viglaš: **OTVORENIE NOVÉHO ZÁVODU NA SPRACOVANIE MEDU / MEDOPRODUKT** • M. Volník • Čierna

02 ■ 03.10.2004 Košice 1: **80 ROKOV OD PRVÉHO STARTU MARATONU V KOŠICIACH** • Viliam Gaál • Čierna

1825 ROKOV RÍMSKEHO NÁPISU

TRENČÍN 1 • 15. 10. 2004

03 ■ 15.10.2004 Trenčín 1: **1825 ROKOV RÍMSKEHO NÁPISU / 179 - 2004** • J. Masárová • Čierna

04 ■ 25.10.2004 Bratislava 1: **EKOTOPFILM** • F. Horniak • Čierna

05 ■ 23.10.2004 Bratislava 1: **XXI. DNI FILATELIE SLOVENSKEJ / ZSF** • F. Horniak • Čierna

Príležitostný kašeť

29.- 31. 10. 2004 ■ Slovenská pošta: **Int. Briefmarken-Börse / Tag der Briefmarke / SINDELINGEN / MESSEHALLE** • F. Horniak • Používané na medzinárodnej burze v SRN

Ad: Originál alebo falzifikát?

V časopis Zberateľ 6/2004, str. 39, bol uverejnený môj článok pod názvom „Originál alebo falzifikát?“ s vyobrazením reprodukcie známky ZSSR, Mi. 5221, na ktorej je vynechaná zlatá farba. K tejto problematike som dostal od A. Vávru z Prahy možné vysvetlenie, ktoré so súhlasom autora predkladám na uverejnenie. A. Vávra na margo tejto známky napísal:

„O známke k 65. výročiu VŘSR (Mi. 5221) s vynechanou zlatou farbou jsem v literatuře nenalezl žádné informace. Je však znám podobný případ u známky NOVO-ROČNÍ 1983 (Mi. 5235), která byla vydaná necelé dva měsíce později. U ní rovněž chybí text S NOVYM GO-DOM a nominální hodnota, tištěné rovněž zlatou barvou. Podle katalogů je to částečný padělek ke škodě sběratelů. Text byl odstraněn mechanickým způsobem nebo chemicky odstraňovačem laku spolu s lakovou vrstvou. Podle Andrejeva je zlatá barva vygumovaná, v šikmém protisvětle jsou stopy po gumování patrné, je-li však padělek znovu přelakován, ztrácí se. O padělu referuje rovněž francouzský časopis, jak uvádí ruská FILATELIJA 5/1992 na 2. straně obálky.

Velice bych se divil, kdyby to vše byla jen souhra náhod: Prakticky shodná doba vydání, stejná tisková technika (ofset), stejná chybějící barva (zlatá), papír lakovaný... O pravděpodobnosti padělu svědčí i to, že by systematicky vynechaná zlatá barva na posledních známce tiskového listu sotva unikla pozornosti filatelistů, zejména pak pečlivým sestavovatelům katalogů.

Jen jedno mě udivuje: Dal-li si padělat takovou práci se zhotovením padělu, proč jej pak nezapeněžil mezi filatelisty, ale použil jej k vyplacení dopisu? Čtěl snad někdo československému příteli udělat radost? Upozornil ho na to ve svém dopise?

V každém případě patří panu Somorovi že Šale díky za jeho zajímavý objev!

Vysvetlenie A. Vávru považujem za objektívne a jeho závery za veľmi pravdepodobné □ **Ján Somora**

Disneyovský „Sviatok známky“ vo Francúzsku

Ani Francúzsko neodolalo módnjej záplave W. Disneyovských amerických kreslených seriálov aj na úseku poštových známok. V tomto roku je to už druhý raz, čo k „Sviatku známky“ francúzska poštová správa vydala tri známky s kreslenými veselými figúrkami. Známk vyšli v známkovom zošitku s desiatimi známkami (hodnoty 4x 0,75 €, 4x 0,50 € a 2x 0,45 €). Cena zošitka je 5,90 €. Pochopiteľne, veselé postavičky sú aj na obale známkového zošitka (na obr.). Známk boli vytlačené viacfarebnou hĺbkotlačou □ **Zc**

Z GALÉRIE MAJSTROV ZNÁMKOVEJ TVORBY

V priebehu prvých 11 rokov zachovávala slovenská známková tvorba tradičné hodnoty tejto výtvarnej disciplíny založenej na zvýraznení grafického výrazu a oceloryteckej reprodukcií. Táto tradičná technika, náročná na umelecko-remeselné rytecké spracovanie predlohy, ktorá sa stala charakteristickou pre našu poštovú známku a stále sa teší veľkej obľube medzi filatelistami a zberateľmi umenia nielen u nás, ale i v zahraničí, sa z tohtoročnej produkcie takmer úplne vytratila. Prekvapujúce je tiež, že prvý slovenský rytec Martin Činovský, zakladateľ slovenskej ryteckej školy, nevytvoril ani jednu známkovú rytinu a ani jeden výtvarný návrh pre tohtoročnú produkciu. V kontraste s touto skutočnosťou Francúzsko udelilo v tomto roku majstrovi Činovskému vyznamenanie Rad rytiera umenia a literatúry, ako prejav ocenenia jeho majstrovstva v oblasti tvorby známky.

MARTIN ČINOVSKÝ

výtvarník, grafik, rytec, tvorca poštových známok, výtvarný pedagóg, zakladateľ slovenskej ryteckej školy

Narodil sa 8. 3. 1953 v Levoči. V rokoch 1971-1977 študoval na VŠUV v Bratislave, kde absolvoval oddelenie knižnej tvorby u prof. Albína Brunovského. Piaty ročník štúdiá absolvoval na École Nationale Supérieure des Arts Décoratifs v Paríži v oddelení grafiky u prof. Fioriniho a LeHeudea. V období rokov

1979-1984 si rozšíril výtvarnú grafickú špecializáciu umeleckou aspirantúrou v odbore rytectva poštových známok pod vedením prof. A. Brunovského a J. Herčíka, predstaviteľa českej ryteckej školy. V roku 1982 absolvoval odbornú stáž v štátnej tlačiarňi poštových známok a cenín v Périgueux vo Francúzsku. Ako prvý slovenský rytec poštových známok sa podieľal na tvorbe poštových cenín od roku 1986, kedy rytecky realizoval svoju prvú poštovú známku. Od roku 1993, kedy vytvoril prvú známku Slovenskej republiky, sa vo svojej tvorbe zameriava hlavne na poštové známky a ceninovú grafiku. Od roku 1980 pôsobí ako pedagóg na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave, kde od roku 1996 vedie oddelenie tvorby cenín a rytectva na Katedre grafiky. Venuje sa voľnej a užitej grafike. Svoju tvorbu predstavil na mnohých individuálnych i kolektívnych výstavách. Okrem výtvarnej a pedagogickej činnosti sa venuje i komponovaniu hudby. Doc. Martin Činovský (na fotografii Jána Domana), akademický maliar, artD., žije a tvorí v Bratislave.

V závere osemdesiatych rokov minulého storočia slovenský grafik Martin Činovský vstúpil do známkovej tvorby. A tak sa rok 1986, kedy bola vydaná známka X. Majstrovstvá sveta vo volejbale žien, pre ktorú Činovský vytvoril rytinu, stáva najvýznamnejším medzníkom vo vývoji našej známkovej tvorby. Činovský sa predstavil ako prvý slovenský tvorca ocelorytín, a tak dotvára prvýkrát v histórii známkovej tvorby na Slovensku jej obraz ako plnoplastický. Od tohto času je aj na národnom základe vytvorený predpoklad na vytváranie známkových grafik dôsledne v spolupráci oboch tvorivých autorských pri-

stupov, tak ideovo-koncepcného ako aj rytecko-realizačného. Na týchto základoch vznikol rad známkových grafik autora najskôr československej produkcie a po roku 1993 tento prúd vyústil vo formovaní charakteristickej podoby slovenskej známkovej tvorby. Z československej produkcie z autorovej tvorby pripomeniem pôsobivé známky reprodukuje v emisnom rade Umenie dielo M. Benku a A. Jasuscha, tiež portrét M. R. Štefánika ako transkripciu olejomalby prof. Mudrocha, ďalej jednofarebnú portrétu známku A. Hlinku vytvorenú v spolupráci s J. Balážom a taktiež známky, ktoré vznikli v spolupráci s prof. Brunovským - portréty emisie Osobnosti a najmä ocenenú emisiu 125. výročie Matice slovenskej.

Prvá známka, na ktorej sa objavilo meno Martina Činovského ako autora jej rytiny

Obdivuhodné nadšenie, s akým sa prvý zo slovenských rytcov Martin Činovský pribral pri vzniku Slovenskej republiky do známkovej tvorby, ako neúnavne sa pustil do presadzovania ocelorytín a do oboznamovania, zdokonaľovania i zaúčania kolegov-výtvarníkov do jej tajov, pôsobilo na väčšinu z nich strhujúco. Viacerých zachytilo toto jeho zaniebanie pre známkovú tvorbu. Činovský sám v tomto období vytvoril rad známkových grafik v podobe ideových návrhov a ešte väčší počet ryteckých prepisov známkovej a poštovej grafiky. Tak v súčasnosti, po takmer 20 rokoch od vzniku jeho prvej oceloryteckej realizácie známky, možno uviesť dlhý zoznam známkových grafik, na ktorých sa tvorivo podieľal. Treba však konštatovať, že nie rozsiahly štatistický výpočet, ale najmä výtvarná úroveň jeho prác robí z neho osobnosť slovenskej známkovej tvorby.

Z početného radu slovenských známok vytvorených M. Činovským uvediem aspoň niektoré významné emisie a pozoruhodné riešenia, a tiež tie, ktoré boli ocenené na rôznych fórach: Nezabudnuteľná, a aj vydavateľsky veľmi významná, je emisia Štátny znak SR, ktorá bola vydaná v deň vzniku Slovenskej republiky. Už táto skutočnosť svedčí o zainteresovanosti, záujme a schopnostiach autora projektu a ryteckej realizácie známky. Z ďalších známok vydaných v roku 1993 spomeniem návrh i rytinu známok Prezident M. Kováč, Zvolen alebo ryteckú transkripciu portrétov A. Dubčeka, J. L. Bellu, J. Koláru alebo

rytinu známky M. R. Štefánika - Bradlo. V nasledujúcich rokoch vytvoril známky: A. Saint-Exupéry, sériu Krásky našej vlasti - Spišský hrad, Banská Štiavnica, Vikolíneček, Kónská železnica, Lietadlo A. Kvasza, Budatín, Krásna Hôrka, ale aj obdivovanú a ocenenú emisiu Jaskyne, Vysoké Tatry, izraelsko-slovenskú emisiu Múzeum židovskej kultúry alebo francúzsko-slovenskú emisiu M. R. Štefánik, ktorú výtvarne doriešil na základe koncepcie J. Baláža. V spolupráci s majstrom Balážom vznikla i známka Ľudovít Štúr, ktorá je výtvarne pôsobivá aj vďaka súladu názorov autora a spolupracujúceho rytca. Pri ryteckej transkripcii sa nielen plne stotožnil s predlohou, ale aj adekvátnym spôsobom zvýraznil nosné prvky výrazu. V súlade s výtvarnou koncepciou známky v portrétnej časti zdôraznil klasickou ryteckou výpoveďou charakteristické portrétne črty a kontrastne symbolické doplnujúce motívy pravej polovice kompozície zvýraznil jednotloutou, pevnejšou, iba minimálne tónovo diferencovanou líniou a dotvárajúcou koloristicky plošnou farebnosťou.

Z ryteckých prác pripomeniem známku Zubor hôrny, Skalnaté pleso, známku Izabela Textorisová a možno spomenúť mnohé ďalšie. V ryteckej tvorbe Činovského nachádzame tak portréty významných osobností, ako aj dokonalé jednofarebné rytiny menších formátov spracúvajúce prírodné alebo architektonické motívy, či veľkoformátové viacfarebné transkripcie umeleckých diel - napr. z tvorby neskorogotického Majstra Pavla z Levoče alebo z diela významnej osobnosti moderného umenia Albína Brunovského.

*Známka
venovaná
významnej
osobnosti
výtvarného
umenia
Albínovi
Brunovskému*

Známkový oceľoryt v podaní Martina Činovského sa javí ako ideálne uplatnenie klasickej ryteckej techniky, charakterizovanej dômyselnou a účelne organizovaným systémom línií, prerastajúcej do uvoľnenejšej polohy súčasného ponímania známkového rytiny v nevidanej dynamike a temperamentnosti podania.

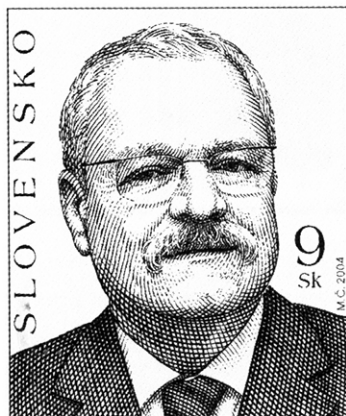
Známkové grafiky Činovského, vrátane známok, ktorých vytvoril grafickú úpravu a pri ktorých použil prevzatý ilustračný motív iného autora, sú charakterizované vysokou mierou kultivovanosti, kompozičnej vyváženosti, súladu písomných a ilustračných prvkov, teda znakmi, ktoré utvárajú známkovú grafiku v jej najtypickejšej a charakteristickej podobe. V tomto zmysle vyzretý grafický prednes Činovského predstavuje podstatný vklad do slovenskej známkového tvorby a podobne ako v tvorbe známkového rytiny predstavuje základ, z ktorého vychádzajú impulzy pre rozvoj tejto špecifickej disciplíny. Navyiac tieto impulzy boli modelované dlhoročným pôsobením Martina Činovského vo funkcii predsedu Realizačnej komisie známkového tvorby a v súčasnosti záverečné pedagogické pôsobenie na VŠVU pri výchove mladých adeptov ceninovej grafiky a rytiny.

Tak sa v posledných rokoch k trojici slovenských rytcov - Martin Činovský, Rudolf Čigánik a František Horniak, ktorí majú dlhodobéjšie skúsenosti, vďaka pedagogickému pôsobeniu M. Činovského pripájajú mladší kolegovia rytci Arnold Feke a Juraj Vítek.

Za známkovú tvorbu bol Martin Činovský viackrát ocenený Cenou ministra (v roku 1988 a 1989 za čs. známku ocenenie federálnym ministrom, po roku 1993 ocenenia slovenského ministra dopravy, pôšt a telekomunikácií), získal i rezortné uznanie Pocta ministra dopravy, pôšt a telekomunikácií SR a početné ocenenia vo viacerých ročníkoch Ankety o najkrajšiu známku roka. Je dvojnásobným nositeľom medzinárodného ocenenia - Grand Prix de l'Exposition WIPA Viedeň - 3. miesto v roku 1995

*Ukážka zo súčasnej grafickej tvorby
M. Činovského („Sonáta“, 2004)*

*Z najnovšej známkového tvorby:
Rytecká rozkresba pripravovanej
známky Prezident Ivan Gašparovič*

spolu s Jozefom Balážom za známku Ľudovít Štúr, pre ktorú vytvoril rytinu a v roku 1998 spolu s Františkom Horniakom za známku Martin Benka: Krajina v Terchovej, ktorej vytvoril grafickú úpravu. Tieto ocenenia predstavujú prvé medzinárodné úspechy, ktoré získala slovenská poštová známka. Martin Činovský má podstatný podiel na profilácii našej známkového produkcie. Jeho umelecká tvorba je významným prínosom v propagácii Slovenska, našej kultúry a umenia.

□ **Antónia Paulinyová**

ZBERATELSKÉ REFLEXIE JOZEFA JANKOVIČA

Namiesto úvodu

Koniec sveta nebude, pokiaľ bude žiť aspoň jeden zberateľ

Obdobou známok sú nálepky. Zaujali ma tie, ktoré majú aj poučnú funkciu. Napríklad nálepky s osobnosťami z čias meru-
ôsmych. Tieto nálepky mali v zošite dopĺňať domáce práce žiaka. Dnes takéto nálepky školákov asi málo zaujímajú. Ešte tak nálepky s obrazom športovca, speváka alebo niekoho z televíznej obrazovky...

Zberateľské preklepy

- Zberateľka pohľadov - fotomodelka
- Zberateľka - zberateľka v námorníckom tričku
- Zbadaťel - zberateľ z núdze
- Berateľ - zlodej na burze
- Zrúbkovanie - zúbkovanie na zrube
- Počta - pošta pre matematikov
- Roštár - poštar privyrábajúci si výrobou roštov
- Zberateľ preukazov - preskakovač z jednej politickej strany do druhej
- Pečivo pre filatelistu - rožok na známke
- Trojkolka - celistvosť s tromi kolkami

Humorne ladená pohľadnica „Vánoční pozdrav ze Žatce – města chmele a piva“ môže adresáta pobaviť, ale súčasne môže poskytnúť aj alibi na neúčast za štedrovečerným stolom či niektorým deťom vysvetlenie, prečo sa nedočkali vianočnej nádielky

„...chvíľku nešiel a potom zase išiel“

Najmladším zberateľom je asi môj päťročný vnuk Ľudko Bodlák. Zbiera všetko, čo vidí. Naposledy našiel starý kovový gombík v múre pri detskom ihrisku. Zrejme kedysi patril nejakému nositeľovi reverendy. V hornej časti je na ňom zobrazený krížik a pod ním do tvaru písmena V sú zobrazené dve makovice alebo dva bodliaky. Je plechový s priemerom 28 mm a na zadnej strane má uško na prišitie. Pretože zbieram aj gombíky z uniforiem, nálezu som sa potešil. Rád by som sa o ňom dozvedel aj niečo viac. Keď som sa vnuka spýtal ako gombík našiel, svoj objav vylíčil takto: „Išiel som po múre ihriska, čo je ako plot. Chvíľku. Potom som chvíľku nešiel a potom zase išiel. Potom som uvidel gombík. Vzal som ho a zanesol tatinovi ukázať. Ten ma poslal za tebou“. Peknému darčeku som sa potešil a dúfam, že vnuk svojim zberateľským sklonom zostane verný po celý život.

Pohľadnica z Nórska. Vtipná. Pri pobyte v Nórsku však dámam odporúčam na pohľadnicu pripísať, ako to v tomto prípade urobila aj odosielateľka Katarína, že „Nie, nejazdím na svinách“.

Žartovné historické pohľadnice PIEŠŤANSKÝCH KÚPELOV

Magdaléna Pekárová

Pohľadnica je vlastne poštový lístok na jednej strane pohľadom na mesto, krajinu, budovy, kvety, žartovné obrázky alebo na pamätne udalosti a výročia, na druhej strane je miesto na adresu, známku a pozdrav. Pohľadnica sa stala populárnym prostriedkom na komunikovanie medzi ľuďmi. Začiatkom 20. storočia sa stali obľúbené žartovné pohľadnice, ktoré rozveselili odosielateľa i adresáta. Na týchto pohľadniach je sympatické, že vedeli vystihnúť atmosféru miestnych pomero-
rov a nevyhýbali sa ani satirickým postrehom.

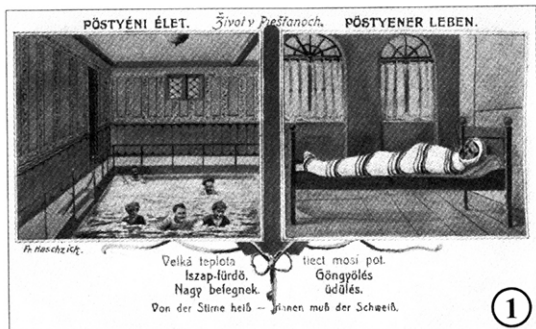
Žartovné pohľadnice, ktoré sa nachádzajú v zbierkovom fonde Balneologického múzea v Piešťanoch, nám pripomínajú úsmevný spoločenský, kultúrny a liečebný život v kúpeľoch.

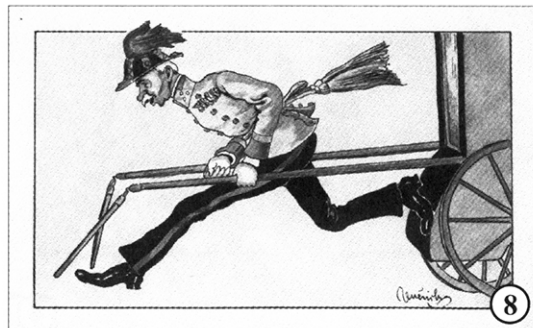
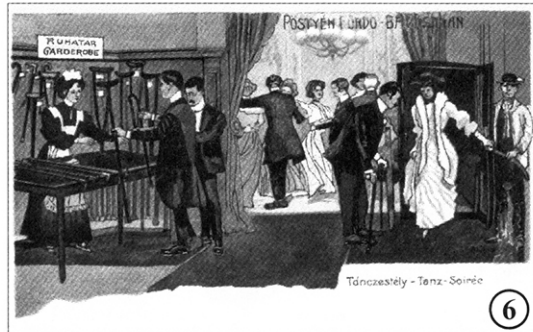
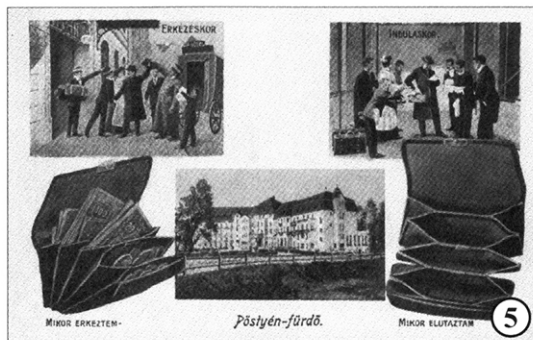
Na jednej pohľadnici v ľavej časti vidieť mužov kúpajúcich sa v bazéne (obr. 1). Muži majú na sebe priliehavý trikot a niektorí majú na hlave čiapky - šiltovky, v pravej časti pohľadnice vidieť muža po kúpeli zabaleného ako „múmiu“. Pohľadnica má názov: „Život v Piešťanoch“, dole text: „Veľká teplota / tieť musí pot!“ Kolorovanú pohľadnicu vydal Bernat Kohn, Piešťany, poštou bola použitá v roku 1923.

Druhá pohľadnica nám prezentuje interiér izby, kde na posteli leží chorý muž, pri ňom stojí manželka, deti a lekár, ktorý mu nariaduje liečenie v piešťanských kúpeľoch (obr. 2). Na dolnom okraji pohľadnice je maďarsko-nemecký nápis: „Len do Piešťan musíte ísť!“ Kolorovanú pohľadnicu vydal Gipsz H., Piešťany, okolo roku 1910.

Dalšia pohľadnica nás uvádza do miestnosti pre menej náročných pacientov, kde je už rôzne uložených deväť mužov a vrátnik so sviečkou v ruke tam vpušťa ďalšieho nocležníka so slovami: „Nech sa páči pane, ešte jedna debna je voľná“ (obr. 3). Na tvári muža vidno zdesenie. Zaujímavý je aj detail vľavo hore s cenníkom: „Ubytovanie od 5 K nižšie“. Kolorovanú pohľadnicu vydal K. J. Bp. Töry v rokoch 1919 až 1923.

Účinky liečivej vody a bahna v piešťanských kúpeľoch nám dokumentuje pohľadnica s názvom piešťanské korzo (obr. 4). Sú na nej v rôznych pozíciách - od príchodu do kúpeľov na vozíku, o barlách a palciach, až po odchod muža s vychádzkovou paličkou. Pohľadnicu vydal L. Bernas, Piešťany, poštou použitá roku 1914.

„Korzo“ - taký je názov pohľadnice, kde pán a dáma sú na prechádzke na trojkolesových vozíčkoch, ktoré tlačia muž a žena v piešťanskom kroji (obr. na 2. strane obálky). V pozadí vidno aj infanteristické vozíky. V jednom sediacu mladú dámu galantne zdraví oficer. Kolorovanú pohľadnicu vydal Schulcz Ignác, Piešťany, okolo roku 1910, kresba Mühlbeck

Pobyt v kúpeľoch nie je lacná záležitosť, to nám pripomína pohľadnica s dvoma peňaženkami (obr.5). Vľavo vidieť plnú kapsu peňazí pri príchode do kúpeľov a vpravo tú istú kapsu celkom prázdnu pri odchode z kúpeľov. Na obrázku nad ľavou vidieť výjav s prichádzajúcim pacientom ako je srdečne vítaný personálom kúpeľov. Nad pravou peňaženkou je scéna pri odchode z kúpeľov - pacient pozorne prezerá účt (zrejme vysoký), personál okolo neho natŕháva ruky v očakávaní sprejitného... Kolorovanú pohľadnicu vydal Schulcz Ignác, Piešťany, okolo roku 1910, autorom kresby je Mühlbeck.

Piešťanské kúpele boli známe nielen liečebnými procedúrami, ale aj bohatým spoločenským životom. Dokumentuje nám to pohľadnica (obr. 6), na ktorej vľavo vidieť pánov v spoločenskom oblečení, ktorí odkladajú barle a palice do šatne, aby si mohli zatancovať s krásnymi dámmami. Či si z rúk stiahli aj manželské prstene, to už z pohľadnice nezistíme... Niektoré dámy sa na ples nechali doviesť infanteristickým vozíkom, ako vidieť na pohľadnici vľavo. Pohľadnicu s kresbou so živými farbami vydalo kúpeľné riaditeľstvo okolo roku 1910.

Na ďalšej pohľadnici (obr.7), ktorej nápis hovorí: Plakať nie je zábava pre Maďara!, je muž ležiaci na posteli a pri ňom cigánska kapela, ktorá ho prišla rozveseliť. Podľa výrazu tváre a upreného pohľadu na flašu s Piešťanskou liečivou vodou na stolíku, môžeme usudzovať, že pacientovi muzika je málo platná. Pohľadnicu s kolorovanou kresbou vydal Schulcz Ignác, Piešťany, okolo roku 1910. Kresba Mühlbeck.

Posledná pohľadnica tohto príspevku je karikatúrne stvárnená z obdobia I. svetovej vojny (obr.8). Na nej vidno generála uhorskej armády, ktorý veľkým behom ťahá infanteristický vozík. Žartovná kresba na pohľadnici môže mať aj skrytý význam alebo kritickú narážku na situáciu v armáde počas I. svetovej vojny. Možno aj preto na pohľadnici nie je vytlačený žiadny text... Kresba Vučnik, okolo roku 1914.

Žartovné pohľadnice sú veľmi vzácne aj preto, že boli vydávané v malých nákladoch. Škoda, že v súčasnej dobe sa nikto nevenuje vydávaniu žartovných pohľadníc z kúpeľných miest i z bežného života. Ako keby sme v súčasnosti neboli schopný pozeráť na svet okolo nás s trochu nadsádzky, brat život aj z krajšej a veselšej stránky. Alebo sme stratili zmysel pre humor? Veď o sto rokov by boli dnešné pohľadnice rovnako vzácne akými sú pre nás tieto zo začiatku 20. storočia ■

MALÁ ŠKOLA FILATELIE (12)

PRE MLADÝCH AJ SKÔR NARODENÝCH

Štefan J. Plíka

Pri našom oboznamovaní sa s poštovou známkou ako predmetom zberateľského záujmu nesmieme zabudnúť ani na pôvodné alebo predpokladané určenie známok. Medzi prvotné a najrozšírenejšie patria známky **výplatné**. Tieto, ako to naznačuje aj ich názov, slúžia na úhradu poštového poplatku za poslanú zásielku a vychádzajú dlhodobou v ucelených radoch (sériách) s nominálnymi hodnotami zodpovedajúcimi aktuálnym poštovým tarífam. Medzi ne patrí aj niekoľko rekordérov s totožným námetom, opakujúcim sa na známkach niekoľko desiatok rokov s jediným rozdielom nepatrných zmien, spôsobených zmenou tlačovej techniky. Najznámejšie sú nórské „trúbky“, vychádzajúce od roku 1871 a dánske „vlnovky s číslom“, vychádzajúce od roku 1905.

Ukážka z emisií výplatných známok Nórska, Dánska a Československa

Výplatné známky na našom území sú vydávané s rozličným tematickým zameraním. Patria k nim emisie s portrétmi úradujúcich prezidentov štátu a inými významnými osobnosťami (počnúc prvým prezidentom ČSR T. G. Masarykom až po súčasného slovenského prezidenta), ďalej emisie námetu krajiny, povolania, mestá, ľudová architektúra a pod. V súčasnosti na Slovensku je najväčšia a najdlhšie vydávaná emisia výplatných známok s námetom miest. Spotreba výplatných známok je veľká, a preto sú vydávané vo veľkých nákladoch. Po ich spotrebovaní sa v mnohých prípadoch dotlačia, niekedy aj viackrát za rok. Z dôvodu veľkého počtu známok a mnohých dotlačí často sa medzi nimi vyskytujú rozdiely (výrobné chyby, doskové chyby, odchýlky v perforácii, vo vlastnostiach papiera, odtieňoch farieb a i.), ktoré sú predmetom záujmu najmä špecializovaných zberateľov.

Ďalšou skupinou sú známky **príležitostné**, ktoré sú vydávané k rôznym jubileám, významným udalostiam a na propagáciu hospodárstva, vedy, histórie, prírodného bohatstva, pamiatok, kultúry i športových úspechov. Paleta námetov na príležitostných známkach, ktoré v súčasnosti tvoria väčšinu známkovej produkcie, je veľmi pestrá a rozmanitá.

Do ďalšej skupiny môžeme zaradiť známky **príplatkové** (nazývané aj dobročinné). Tieto sa vydávajú taktiež k rôznym príležitostiam, ale okrem výplatnej hodnoty majú aj (nepoštový) príplatok v prospech určitej organizácie (humanitnej, kultúrnej, športovej), v prospech starostlivosti o výchovu mládeže, obetiam prírodných katastrof, prípadne sa, najmä za vojny, aj hromadne zneužívali na iné účely. Medzi verejnosťou, až na ojedinelé výnimky (Švajčiarsko, Dánsko), nie sú veľmi obľúbené. Na príplatkových známkach sú uvedené dve hodnoty - nominálna výplatná hodnota známky + príplatok, spravidla nižší ako výplatná hodnota, ktorý je zvyčajne na známke vytlačený aj menšími číslicami.

Francúzska príležitostná známka k 60. výročiu vylodeniu spojencov v Normandii a nemecká príležitostná známka k jubileu mesta Arnstadt (1300 rokov)

Do trochu inej skupiny patria **povinne príplatkové známky**, hojne vydávané najmä v bývalej Juhoslávii, ale aj v Chorvátsku a Rumunsku, prípadne známe vianočné známky severských krajín. Ich používanie bolo a je v určitom období povinné a výnos z nich pripadal rôznym organizáciám alebo predstavoval aj povinnú vojnovú daň (napr. okrem spomínaných aj v Kanade známych WAR TAX).

Švajčiarska príplatková známka a chorvátska známka s povinným príplatkom

Letecké známky slúžili pôvodne len na úhradu poplatku za leteckú prepravu zásielok, nie na úhradu normálneho poštového. Keď sa tento poplatok mohol a aj sa uhrádzal bežnými známkami, stratili svoju poštovú funkciu i keď sa s nimi stretávame (zo zotrvačnosti alebo pre pohodlný výnos z ich predaja) aj naďalej, a to aj v štátoch, ktoré nemajú ani letisko. Na vydanie leteckých známok sa často používali aj výplatné a príležitostné známky, ktoré dostali funkciu leteckých ich pretlačením (tieto majú zaužívaný názov letecké provizórne známky). Napríklad prvé dve československé letecké emisie vznikli pretlačou hodnôt známok Hradčany (1920) a Hospo-

dárstvo a veda (1922). Na leteckých známkach sa často stretávame s kresbami lietadiel alebo lietadlami nad krajinou či mestom.

Československé letecké známky vydané v roku 1920, 1930 a 1946

Osobitnú skupinu tvoria aj **novinové známky**. Prvé novinové známky na vyplácanie poštovného za novinové zásielky zaviedlo v roku 1851 Rakúsko (známe „merkúry“) a neskôr aj ďalšie štáty. Moderná distribúcia novinových zásielok sa však už zaobíde bez nich.

Rakúska, nemecká a slovenská novinová známka

Pomerne neoblúbenou, ale zberateľsky zaujímavou skupinou sú **doplatné** známky, slúžiace na vybavenie dodatočného poplatku za odosielateľom nevyplatenú alebo nedostatočne vyplatenú zásielku pri jej doručení adresátovi. Aj medzi nimi poznáme preťažkové emisie. Funkcia doplatných známok však postupne zaniká.

Ukážka doplatnej, doručnej a služobnej známky

Okrem spomínaných hlavných druhov známok sa ojedinele stretávajú aj s ďalšími, ktoré môžeme zaradiť do spoločnej skupiny **známok zvláštneho určenia**. Vo väčšine prípadov sú to známky používané za mimoriadne (zvláštne) služby alebo spôsob prepravy poštových zásielok. Sú to najmä známky doručné, pripúšťacie, balikové, expresné a rekomanďané známky, telegrafné známky, známky štatistické a celá skupina známok zvláštnych spôsobov prepravy zásielok (potrubná pošta, preprava ponorkami, v bezpečnostných prepravkách) a mnohé ďalšie. **Služobné známky** používali štátne úrady, niektoré verejné alebo samosprávne organizácie rôznych štátov. Mechanizáciou a automatizáciou poštovej služby aj tieto stratili svoj význam.

Známky sme si doteraz všimli ako jednotlivé kusy so všetkými ich zaujímavosťami. V ďalšom našom putovaní sa však pozrime na známku, ako sa „chová“ vo väčšej seberovnej spoločnosti. Spod tlačiarenského zariadenia (lis, rotačka) vyjdú známky vo forme **tlačového hárku** (listu), ktorý môže pozostávať z jednej, prípadne viacerých častí. Každá časť obsahuje určitý počet známok, ktorý je závislý od technických možností tlačového zariadenia, veľkosti papiera, delenia menovej jednotky a v neposlednom rade aj na veľkosti a tvare známok.

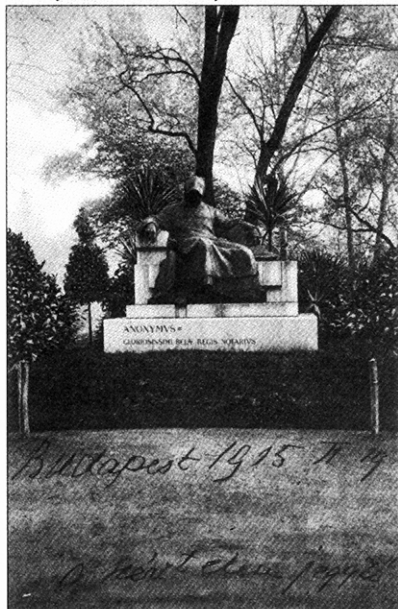
Príkladom, keď skladba peňažnej jednotky ovplyvnila počet známok v hárku, je prvá známka sveta, už spomínaná „Black penny“. Známkou sa tlačila v hárkoch po 240 známok, tzn. 12d (penny) = 1 sh (shilling) a 20 sh = £ (libra) – teda $12 \times 20 = 240$ známok. O niečo zložitejšie pri úprave tlačového hárku to mala rakúska pošta. V tom čase platila guldenová (zlatá) mena a 1 gulden sa delil na 60 gráciarov. Logickým by sa zdalo usporiadanie známok v 10 radoch po 6 známok. Z technických dôvodov sa však mohlo tlačiť na papier väčšieho formátu, a tak tlačový list obsahoval štyri časti, z ktorých každá mala v 8 radoch 8 známkových polí. Na dosiahnutie zodpovedajúceho počtu známok, tzn. 60, ostali v každej časti tlačového listu 4 polia nepotlačené. Aby sa predišlo prípadnému zneužitiu nepotlačeného papiera, boli namiesto známok vytlačené tzv. „Ondrejské križe“, predchodcovia neskorších **kupónov**.

Prečiknuté voľné miesta na TL rakúskych známok, tzv. Ondrejské križe

Hotový tlačový list sa rozrezal na štyri časti, a tak vznikli **priehradkové listy**, ktoré prišli do predaja na poštových úradoch. S kupónmi, ktoré vznikli úpravou tlačových dosiek pri zmene formátu známok a pri zachovaní zaužívaného počtu známok, sa stretávame na známkach veľkého formátu bývalého Československa od roku 1935. V tomto prípade tlačový list obsahoval 100 známok a 12 kupónov, ktoré boli zo začiatku nepotlačené, ale už od nasledujúceho roka (až do roku 1949) sa kupóny využívali, až na malé výnimky, na tlač ozdobných doplnkových kresieb. Keď pomínuli technické dôvody na kupóny, tieto prevzali reklamnú a propagačnú funkciu a vytvorili tak nevyčerpatelnú studnicu možných kombinácií ■

ANONYMUS

Na okraji budapeštianskeho Mestského parku (Városliget) je umiestnená socha sediaceho

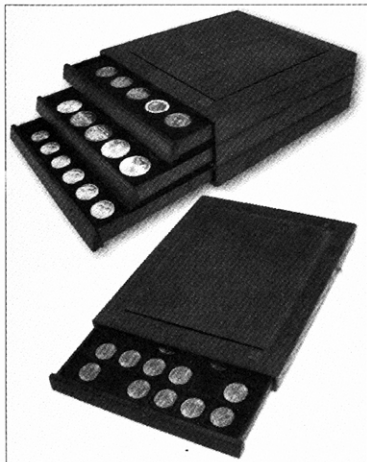
muža v mnišskom habite. V pravej ruke drží stilus, čo je druh stredovekého písárskeho náčinia, pod ľavou rukou má roztvorenú knihu, ktorej prvá strana začína slovami: „P dictus magister...“ Ak by aj na podstavci nebol nápis ANONYMUS = GLORIOSSIMI BELAE REGIS NOTARIUS, je z prvých slov textu knihy zjavné, koho socha znázorňuje. Áno, ide o bezmenného notára kráľa Bela, Anonyma, autora najstaršieho zachovaného spracovania dejín Uhorska. Bohužiaľ spätne, s odstupom 200 - 400 rokov. Socha je monumentálna a tajuplná zároveň. Muž má tvár skrytú hlboko v kapucni, preto jej črty nemožno rozoznať. Podobne tajuplné je jeho dielo, spracované retrospektívne bez listinných podkladov. Už vyše 250 rokov zamestnáva pozornosť mnohých historikov a množstvo strán a polemik, ktoré sa o tomto diele napísali, sa počíta na mnoho desiatich strán. Napriek tomu nie je jednoznačne prijímaný ani jeho obsah, ani čas jeho vzniku. Kráľov menom Belo bolo viac, štyria v rozmedzí rokov 1080 až 1270. Prvýkrát od dôb F. Sasinka, ktorý „Činy Uhrov“ vydával časopisecky na pokračovanie, vyšlo knižne v slovenskom preklade spolu s latinským originálom a komentárom v roku 2000 vo vydavateľstve RAK Budmerice (mimochodom, knižka sa stala najkrajšou knihou roka v rámci svetového knižného veľtrhu). Socha Anonyma je vydaná na pohľadnici signovanej iniciálami KB v krúžku so sériovým číslom 15. Odoslaná bola 19. februára 1915 grófovi Frydeckému z Koplotoviec pri Hlohovci, na aktuálnu adresu v sedmohradskom Borosteleku. Sochára, ktorý tento monument vytvoril, sa autorovi príspevku nepodarilo zistiť. Na margo tohoto diela sa žiada dodať, že dejiny mnohých národov často obsahujú nepodložené legendy prijímané ako fakty. V dejinách Slovenska je to niekedy naopak: Vždy má niekto záujem zamlčovať alebo prekrúcať aj fakty historicky doložené. □ Alexander Urmínsky

Literatúra: [1] Anonymus: Činy Uhrov, Budmerice 2000

ESCONA

**ČLEN SLOVENSKEJ
NUMIZMATICKEJ
SPOLOČNOSTI**

Ponuka pre tuzemsko a zahraničie:

Slovenské strieborné a zlaté pamätné mince 1993-2004
Slovenské bankovky 1993-2004

Sady mincí 1993-2004

Abonencia na slovenské mince a bankovky

Výhradné zastúpenie SAFE pre SR

- kazety, etuje a albumy na mince a bankovky
- pinzety, lupy, čistiace roztoky a iné príslušenstvo pre numizmatikov a filatelistov

Zásielková služba pre Slovensko a zahraničie

● KONTAKTNÁ ADRESA:

ESCONA Trading spol. s r. o.
Suché Mýto 19, P.O. BOX 146
SK - 814 99 Bratislava
Tel.: +421 2 5443 5538
Fax: +421 2 5443 5527
E-mail: escona@inecnet.sk
www.escona.sk

FIRMA ZBERATEĽ

stále vykupuje

**HODNOTNÉ ZBIERKY I JEDNOTLIVÉ
ZNÁMKY, MINCE A POHLADNICE**

**Poradenská služba - Zásielková služba
Diskrétnosť zaručená - Platba v hotovosti**

Predajňa:

831 02 Bratislava, Račianska 17

☎ 02 / 44 250 149

e-mail: zberatel @ nextra.sk

**Otvorené pondelok až piatok
od 10⁰⁰ do 18⁰⁰ hod.**

ALBUM ZIKA

**NEHLADAJTE MA DOMA,
NÁJDETE MA NA INTERNETE**

www.albumik.sk

MZIKA@HOTMAIL.COM

TEL/FAX.: 02 / 4342 9386

**Uložte svoje zbierky do kvalitných
predtlačenených albumových listov
firmy SCHAUBERK zasklených
havičkami s čiernym alebo bielym
podkladom.**

K dispozícii sú albumové listy známkových krajín Európy aj Zámoria od začiatku existencie poštových známok až podnes. Možno si zakúpiť aj jednotlivé ročníky, aj jednotlivé chýbajúce listy, tiež rôzne typy voľných listov. Listy sa dajú uložiť do krúžkových, skrutkových alebo perových dosiek, ktoré tiež nájdete v našej ponuke.

Kontaktujte nás na adrese:

SIMCO, s.r.o., Astrova 1, 010 08 Žilina

alebo na tel./ fax. číslo: 041/ 5653 752

FILATELIA ALBUM

**predávame a vykupujeme
ZBIERKY ZNÁMOK, MINCÍ,
STARÝCH POHLADNÍČ,
CELISTVOSTÍ**

**A OSTATNÝ FILATELISTICKÝ
MATERIÁL**

FILATELIA ALBUM

Lazaretská 11

811 08 BRATISLAVA

telefón / fax: + 421 - 2 - 5296 7411

www.matchboxmuzeum.sk

Ervín SMAŽÁK

Lotyšská 16

821 06 Bratislava

tel.: 02/45246 518

Propagácia športových podujatí na poštových materiáloch (prítlache, príležitostné poštové ☉ a strojové príležitostné ☉)

Sprostredkovateľská činnosť vo filatelii. Zásielková služba (novinky SR, ČR).

Ponúkam známky, FDC, celistvosti, katalógy a ostatné poštové materiály na tému Olympia a šport (celý svet).

Vykupujem kvalitný poštový materiál na tému Olympia a šport (celý svet).

Prijímam do komisionálneho predaja poštový materiál na tému Olympia a šport (celý svet).

Členovia SSOŠF pri Slovenskom olympijskom výbore majú **10% -nú zľavu** na materiály firmy ERVO.

Firma

Námestie SNP č.37, ☎ 045 / 5320250-51

Predávame a vykupujeme materiál z oblasti

**filatelie, numizmatiky, notafílie,
filokartie, telefónnych kariet**

**Zároveň poskytujeme bezplatne poradenskú službu a
ohodnocovanie materiálu.**

**Pre členov Klubu Filatelie a abonentom časopisu
Zberateľ poskytujeme 5% zľavu**

SÚŤAŽ O KVET ZBERATEĽA

12

Vážení čitatelia, našu súťaž tradične začneme vyhodnotením jej predchádzajúceho (10.) kola a v druhej časti vyhlásime súťažné otázky 12. kola súťaže.

■ Vyhodnotenie 9. súťažného kola:

1. otázka – na otázku správne odpovedalo 51 súťažiacich, jeden uviedol neúplnú odpoveď. Išlo o známku č. 133 vydanú 15. 10. 1997 v emisnom rade Umenie - Nardo di Cione: Bojnický oltár, detail sv. Petra a sv. Lucie.

2. otázka – správnu odpoveď, že Slovenská národná galéria bola založená na základe zákona SNR č. 24 z 29. 6. 1948 a jej 50. výročie je pripomenuté na kupónoch známok č. 164 a 165 vydaných v roku 1998, uviedlo 49 súťažiacich. Ďalšie odpovede boli neúplné (2) a jeden súťažiaci uviedol, že nevie.

Na 3. otázku - (ktorý článok sa v októbrom čísle Zberateľa najviac páčil) odovzdané hlasy súťažiacich stanovali nasledovné poradie: 1. miesto opäť získal príspevok **Š. J. Pišku - Malá škola filatelie (10)** (27 hlasov). Dva príspevky sa delia o 2. miesto: **M. Pekárová: Kúpele Boj**

nice na historických pohľadniciach a **A. Paulinyová: Z galérie majstrov známokovej tvorby - Dušan Kállay** (po 21 hlasov), 4. miesto - **M. Gerec: Špecializácia slovenských výpliatnych známok (9) / Trnava 5 Sk (16)**, 5. miesto - **I. Lužák: Elektrická pošta (15)**, 6. miesto - **V. Chmelár: Listky na bezplatný poštový styk (14)**, 7. miesto - **A. Urminský: O pohľadniciach s dielami Jožu Úprku (12)**, na 8. až 9. mieste sa umiestnili príspevky - **J. Tekela: Chybné obrazové celiny?** a **A. Fialu: Medailérska tvorba slobodomurárskych lóží na území Slovenska** (po 5 hlasov) a na 10. mieste príspevok **M. Jobeka: Znamená zverokruhu na TK (3)**. Ďalšie hlasy súťažiaci priznali ešte piatim ďalším príspevkom.

Výhercami 10. kola súťaže **Adalbert Hackenberger** z Bratislavy (nákupná poukážka firmy Zberateľ na nákup tovaru v hodnote 250 Sk) a **Milan Uhrčík** z Dolného Kubína (zásobník na známky, formát A 4, 8-listový).

Srdečne blahoželáme!

■ 12. - DECEMBROVÉ KOLO SÚŤAŽE

Do posledného tohtoročného kola súťaže o Kvet Zberateľa sme pripravili tieto otázky:

1. otázka znie: Z ktorej emisie slovenských známok je fragment, vyobrazený na druhej strane obálky?

2. otázka znie: V ktorom roku bola ako motív vianočnej známky ľudová maľba na skle a kto je autorom jej pretlmočenia na známku?

3. otázka znie: Napíšte mená troch autorov a názvy ich príspevkov, ktoré sa vám v decembrovom čísle časopisu Zberateľ najviac páčili.

Vaše odpovede s poznámkou „Súťaž“ očakávame **do 5. januára 2005**. Za účasť v súťaži vopred ďakujeme a tešíme sa ich vyhodnotením! Redakcia

Človek a krajina

Človek si už od nepamäti podmaňuje prírodu pre svoje existenčné potreby, pre svoj lepší a pohodlnejší život, ale čoraz viac aj z obyčajného sebeckého rozmaru. Svojou činnosťou mení stále väčšiu časť povrchu planéty, mení ráz krajiny a zanecháva v nej obraz, ktorý veľavravne hovorí o ním uznávaných hodnotách a cieľoch.

nom rade „Obrazy z Nemecka“. Zobrazuje krajinu v priemyselnom Porúří s typickou ťažnou vežou a s komplexom spracovateľských budov.

Séria švédskych známok zobrazuje starú banícku osadu Falun, kde sa od roku 1687 ťažila meď. Dnes sa ťaží v nových mediarskych hutiach a osada Falun v roku 2001 bola zapísaná do zoznamu kultúrneho dedičstva UNESCO ako pamiatka hovoriaca o technických schopnostiach človeka, o ťažkej a nebezpečnej práci baníkov a o ceste, ktorú ľudstvo muselo prekonať za dnešný blahobyt.

Francúzsko pre svoju zámorskú provinciu Saint-Pierre-et-Miquelon vydalo známku s pohľadom na morské pobrežie s rybárskou osadou. Krajina s pohľadom na drevenice, ploty záhradiek a rybársky čln je romantická, je len otázne, dokiaľ vydrží aspoň v takejto podobe. Lebo expanzia cestovného ruchu preniká už i do málo dostupných miest.

Za príkladmi však nemusíme chodiť ďaleko. Prírodný živel dokázal zmeniť podobu Vysokých Tatier na nepoznanie, ale zdá sa, že ďalšiu katastrofu, možno ešte hroznejšiu, môže spôsobiť ľudská chamtivosť □ Zc

So zásahom človeka do prírody sa môžeme stretnúť aj na veľkom množstve poštových známok. Ako vyzerá priemyselná krajina, môžeme vidieť na nemeckej, vlani vydané známky v emis-

AUKCIE • BURZY STRETNUTIA

Kalendár podujatí s uvedením ich názvu, miesta a termínu konania, prípadne ďalšími informáciami je zostavený podľa

podkladov, ktoré redakcií poskytli usporiadatelia podujatia. Za obsah a znenie informácií redakcia neručí.

KLUBOVÉ STRETNUTIA

■ **BANSKÁ BYSTRICA** - FILATELIA • Budova COIMEXU, Partizánska cesta 3 • Každý druhý nedeľu v mesiaci od 9,00 do 11,00 hod. ■ **BANSKÁ BYSTRICA** - NUMIZMATIKA, NOTAFILIA • Skuteckého 36 • Každý posledný pondelok v mesiaci od 16,00 do 17,00 hod. ■ **BRATISLAVA** - FILATELIA, FILOKARTIA, TELEFÓNNE KARTY • Dobrovičova ulica 14 (Suvorovov internát) • Každú nedeľu od 8,00 do 12,00 hod. ■ **KEŽMAROK** - FILATELIA • Zasadacia mestské polície, Hlavné námestie 3, I. poschodie • Každý prvý nedeľu v mesiaci (okrem augusta) od 9,30 hod. ■ **KOŠICE** - FILATELIA, TELEFÓNNE KARTY • Železničná stanica, veľká zasadacia • Každú nedeľu od 9,00 hod. okrem sviatkov (júl a august možnosť zmeny termínov) ■ **KOŠICE** - NUMIZMATIKA, NOTAFILIA • Východoslovenské múzeum, Hviezdoslavova 3 • Každú nedeľu od 9,00 do 12,00 hod. ■ **LEVICE** - FILATELIA, FILOKARTIA, TELEFÓNNE KARTY • Každý druhý a štvrtý nedeľu v mesiaci od 9,00 do 12,00 hod. ■ **CK Junior**, Sládkovičova ulica ■ **LUČENEC** - NUMIZMATIKA, NOTAFILIA, TELEFÓNNE KARTY a iné • Bufet Malá ryba, L. Štúra 6 (pri Lekárni) • 1. a 3. nedeľu v mesiaci od 9,00 do 12,00 hod. ■ **MARTIN** - FILATELIA • Výmenne schôdzky KF 53-05 v DO Strojár, Vajanského nám. 2 • Každý pondelok od 18,00 hod. ■ **MARTIN** - NUMIZMATIKA • Schôdzky členov a priateľov numizmatiky • Penzión Čierna pani • Každý štvrtok od 16,00 do 17,00 hod. ■ **MICHALOVCE** - FILATELIA • Dom Matice slovenskej, Masarykova 42, Michalovce (2 poschodie) • 1x mesačne, každý druhý pondelok o 17,00 hod. (okrem letných mesiacov júl a august) ■ **NITRA** - FILATELIA • Študentský domov Poľnohospodárskej univerzity MLADOST • Každú prvú nedeľu v mesiaci od 8,00 do 12,00 hod. • Za stoly a ani za vstup sa neplatí ■ **NOVÉ MESTO nad Váhom** - FILATELIA • Mestské kultúrne stredisko • Každý štvrtok od 18,00 hod. ■ **NOVÉ ZÁMKY** - FILATELIA • Kaviareň hotela Korzo, Hlavné námestie • Každý druhý a štvrtý nedeľu v mesiaci od 9,00 do 12,00 hod. ■ **PIEŠŤANY** - FILATELIA, NUMIZMATIKA • Centrum voľného času Ahoj, Teplická ul. 83 • Každú nedeľu od 8,30 do 10,30 hod. ■ **POPRAV** - FILATELIA • Každá prvá a tretia streda v mesiaci od 17,00 hod. Pošta Poprad 2, zasadacia na 2. poschodí ■ **PREŠOV** - FILATELIA • Čierny orol (PKO), Hlavná ulica č. 50/a (I. poschodie, miestnosť nad vchodom) • Každý pondelok (okrem sviatkov a prázdnin) od 16,00 do 19,00 hod. ■ **PRIEVIDZA** - FILATELIA • Členské schôdze spojené s výmenou materiálu • Cukráreň EDEN pri kláštore piaristov na ul. A. Hlinku • Každá nedeľu od 9,00 do 11,00 hod. ■ **PRIEVIDZA** - NUMIZMATIKA • Členské schôdze spojené s výmenou numizmatického materiálu • Dom kultúry • Kultúrne a spoločenské stredisko • Každá prvá streda v mesiaci od 16,00 do 18,00 hod. ■ **RUŽOMBEROK** - FILATELIA • Liptovské múzeum • Každý druhý a štvrtý štvrtok v mesiaci (okrem prázdnin) - október až marec od 17,00 hod., apríl až september od 18,00 hod. ■ **TRENCÍN** - FILATELIA • Kultúrne stredisko Dlhé Hony • Každú nedeľu v mesiaci od 9,00 do

11,30 hod. okrem Veľkej noci a Vianoc. V auguste 2-týždňová dovolenka ■ **TRENCÍN** - NUMIZMATIKA • Pravidelné členské schôdze spojené s výmenou v Dome armády • Každý tretí štvrtok v mesiaci od 16,00 hod. (okrem veľkých prázdnin) ■ **TRNAVA** - KF Trnava • Centrum voľného času KALOKAGATIA, Strelecká 1 • Každú stredú od 15,30 do 17,00 hod. ■ **VRANOV n / Topľou** - VŠETKY ZBERATELSKÉ ODBORY • Piváreň pod Lipou, M. R. Štefánika 136 • Každú prvú nedeľu po 15-tom v mesiaci od 10,00 do 12,00 hod. okrem prázdnin a sviatkov • Kontakt: ☎ 057 44 611 18, 0905 202 096 □ (R)

REGIONÁLNE PODUJATIA

→ 19. december 2004 ŽILINA

MEDZINÁRODNÉ ZBERATELSKÉ STRETNUTIE - starožitnosti (okrem nábytku), **obrazy, mince, medaily, papierové platidlá, pohľadnice, minerály** - 19.12.2004, budova INGE, Bytčická cesta 16, Žilina, od 7,00 do 12,00 hod.

→ 9. január 2005 DOLNÝ KUBÍN

I. CELOSLOVENSKÉ STRETNUTIE ZBERATELOV (mince, bankovky, známky, zapaločaje atď.) usporiada Mestské Kultúrne stredisko Dolný Kubín 9.1.2005 so začiatkom o 7,00 hod. Stretnutie sa uskutoční vo veľkej sále Kultúrneho strediska. Objednávky stolov na ☎ 0902 213 074

→ 6. február 2005 BANSKÁ BYSTRICA

CELOSLOVENSKÉ BURZY FILATELISTOV v roku 2005 usporiada Klub filatelistov 53-53 Banská Bystrica v nasledujúcich termínoch: 6. február, 24. apríl, 9. október a 4. december. Burzy sa uskutočnia v Dome slovenského misijného hnutia na Skuteckého ul. 4

→ 20. február 2005 TRENCÍN

TRADIČNÉ CELOSLOVENSKÉ BURZY FILATELISTOV V TRENCÍNE v roku 2005 budú v dňoch 20. februára, 22. mája, 18. septembra a 13. novembra. Burzy sa uskutočnia v Kultúrnom stredisku Dlhé Hony

INZERCIA

(Podmienky inzzerovania sú uvedené na strane 2)

■ **KÚPIV PL 1636 KVETY** rok 1967. Arch. Jozef MARTINEC, Šalviava 30, 821 01 Bratislava, ☎ 02 43 292 294 Z 105

■ **VÝMENÍM MLADÉHO FILATELISTU** (20 Sk za jeden ročník) za ☉ známky ČSR II. Zoznam a chybenku zašlem. Robert KYTKA, Nová ul. 95, 908 74 Malé Leváre. Z 106

■ **KÚPIV KAMENY NOVÝ ZELAND 2003** - 50. výročie zdolanania Mont Everestu a Edmund Hillary. Alebo iné známky s touto tematikou. Dr. Štefan BURČO, Žakarpatská 20, 048 01 Rožňava. Z 107

■ **KÚPIV rohové štvorbloky zn. SR** č.2a mat. strieborná farba LH, PH, LD, č.2b lesklá strieborná farba PH, LH, č.16 svetlá farba -f12- PD, LD, č.16 tmavá farba -f12- PH, LH, č.32 LH, č.38 malé perfor. otvory LD, č.56 PH, LH, LD, č.60 papier -f1d- všetky, č.61 PH, LH, č.70 papier -f1d- všetky, č.153 všetky. Cenu rešpektujem. M. STRIBRNSKY, L.Fullu 21, 841 05 Bratislava, ☎ 653 15 853 alebo 0905 403 408. Z 108

■ **MENÍM ★★ a ☉ ZNÁMKY** a z rokov 1890-1930 pohľadnice a vianočné pozdravy. Korešp. nem., maď. a rum. DEMENDY Ferenc, Str. Heine Nr. 4, Ap 14, RO 300 041 Timisoara, Romania. Z 109

■ **KÚPIV MAĎARSKÉ CELISTVOSTI A CELINY** s pečiatkami TÁTRA LOMNITZ, TÁTRA FÜRED a GERLAHO z rokov 1872-1900. Ivan LUŽÁK, Púlpavová 2, 841 04 Bratislava 43, ☎ 654 25 054. Z 110

■ **KLUB FILATELISTOV 54-01** a Združenie klubov filateliov Košice **príjmu a zašlú výbery do kolovania**. Informácie na adrese správcu kolovania: Teodor MAGDA, Zborovská 2, 040 01 Košice. Z 111

ČO PÍŠU INÍ

■ FILATELIE (ČR) ■ 11 / 2004

Novembrové číslo Filatelie úvodným článkom informuje o návšteve prezidenta FIP v Prahe. Nosným príspevkom je takmer 12. stranový analytický článok F. Beneša v rubrike „Znalecká hliadka“ pod názvom „Známká Pof. DL30E z 6.TD - falzifikát alebo harita?“ Vladimír Krečmer otvára seriál článkov o dopĺňovaní zbierky známkou zo zahraničia, v ktorom sa delí o skúsenosti a poznatky získané na cestách za známami na filatelistických veľtrhoch a aukciách v zahraničí. F. Beneš st. pokračuje ôsmou časťou seriálu Malé zastavenia na ceste filatelie a čs. poštovej správy a dvojica autorov Graman-Koupal sa v 5. časti o Moskovskom vydaní 1945/46 sústreďuje na doskové chyby. K. Bláha pokračuje druhou časťou o zásielkach oslobodených od poštového poplatku. M. Vondřík sa v šiestom pokračovaní zaujímavého seriálu o tlači poštových známkou v Poštovej tlačiarňi cenín venuje opisu výroby známkou a FDC technikou oceľotlače z plochých dosiek. V rubrike o odbornej literatúre sú recenzie katalógu Pofis Československo 1918-1939 a ďalších vydaní katalógov Michel. V tradičných rubrikách sa predstavujú novinky Českej pošty a nové známky najmä európskych štátov a záhoria. □ pem

■ BÉLYEG VILÁG (Maďarsko) ■ 11 / 2004

V úvode novembrového čísla časopisu maďarských filateliov Bélyeg világ (Svet známkou) L. Molnár informuje o „hárcéku“, ktorý vydal Maďarský zväz filateliov s motívom sv. Jobba (tieto „hárcéky“ sú vytlačené v Štátnej tlačiarňi cenín v Budapešti, nie sú však poštovými ceninami, ale majú len spomienkový charakter a zisk z ich predaja tvorí jednu z príjmových položiek Zväzu). P. Lippai píše o premiére Majstrovstiev sveta vo filatelii v Singapore, novej forme spôsobe súťaže a hodnotenia exponátov, ako aj o umiestnení troch maďarských vystavovateľov. V rozsiahlom príspevku sa P. Kallós venuje známkam, celinám a príležitostným pečiatkam s motívom kráľa Karola IV., posledného maďarského panovníka. Ten istý autor uverejňuje dodatok k článku o Svätom Štefanovi, ktorý bol uverejnený v letnom dvojčíslí (7-8), G. Bernáth uverejňuje 2. časť príspevku o vydaniach poštových lístkov v meste Nyíregyháza v roku 1944 a L. Molnár príspevok o balíkových sprievodkách. Nechýbajú ani pravidelné rubriky pre zberateľov pohľadníc (pohľadnica z vysviacky prameňa, ktorú organizovala stolná turistická spoločnosť v roku 1908) a CM (analogické pohľadnice s námetom minerálov). Gy. Lővey uverejňuje tri noticky zo zahraničných filatelistických časopisov. V záverečnej časti časopisu našli priestor dve rubriky: Mozaika európskych známkou a Maďarské novinky □ vkn

■ POŠTOVNÍ NÁLEPKY (ČR) ■ 55 / 2004

Spravodajca Spoločnosti zberateľov poštových nálepiek prináša tri, pomerne rozsiahle príspevky. Prvý je od I. Tvrdého o zaujímavostiach slovenských R-nálepiek (dokončení), druhý o zaujímavostiach z terminálov APOST

z pera M. Fencľa, J. Mokrého a P. Gebauera a tretí príspevok je od J. Németha o typológii nových slovenských R-nálepiek. V záverečnej časti spravodajcu nájdeme informácie redakcie a inzerát □ vkn

RECENZIE

Publikácia pre filokartiu a filatelii

Jozef Hanák; Obsadenie Bratislavy 1918-1920, kronika dní a udalostí (A. Marenčin, vyd. PT, Bratislava 2004).

História Bratislavy, hlavného mesta Slovenska, krátko pred a po rozpade Rakúsko-Uhorska, je predmetom záujmu nielen profesionálnych historikov, ale aj zberateľov pohľadníc, záujemcov o poštovú a vojenskú históriu mesta na Dunaji a námetových zberateľov. Nová publikácia populárnym spôsobom približuje zložitú dobu prevratu (1918) a poprevratového obdobia, keď sa stala Bratislava reálne metropolou Slovenska. Filokartisti nájdu v práci pozoruhodný výber historických pohľadníc, ktorý má v spojení s odtlačkom poštovej pečiatky veľkú výpovednú hodnotu. Filatelisti, či námetoví alebo poštovo-historickí zamerania, nájdu v publikácii J. Hanáka syntetické údaje, ktoré môžu využiť pri budovaní zbierky alebo výstavného exponátu o dejinách Bratislavy. Autor upozorňuje na niektoré, širšej verejnosti málo známe udalosti. Ako príklad spomeniem priebeh obsadenia mesta a odovzdania moci do rúk čs. štátu, použitie označenia Wilsonovo mesto, príchod slovenskej vlády 4. februára 1919 do Bratislavy, zatvorenie Alžbetinskej univerzity alebo obsadenie predmestia Bratislavy, Petržalky, 14. 8. 1919.

V obrazovej prílohe autor venuje pozornosť aj poľnej pošte čs. jednotiek v Bratislave v rokoch 1919 - 1920. Čitateľa upozorňujem na dve vážnejšie chyby. Na str. 177 je príležitostný lístok s príplatkovou nálepkou (6 f) v prospech podporného fondu vojnových invalidov a odtlačkom príležitostnej poštovej pečiatky PÓZSONYHIDÁSZNA (918 AUG 18) z obdobia 2,5 mesiaca pred rozpadom monarchie. Deň ženistov (hidásznap, maď.) organizovalo veliteľstvo 5. ženijného práporu na nábreží Dunaja v Petržalke. Na str. 180 je lístok talianskej poľnej poštovej služby s odtlačkom pečiatky talianskeho poľného poštového úradu POSTA MILITARE 52, ktorý zabezpečoval poštové spojenie armádneho zboru generála L. Piccioneho. Publikácia má dobrú polygrafickú úroveň a je vhodným doplnkom odbornej knižnice zberateľa □ Jozef Tekel

Publikácie určené filokartistom

V Českej republike boli nedávno vydané dve publikácie týkajúce sa zbierania pohľadníc. Pre nedostatok základnej odbornej literatúry z oblasti filokartie na Slovensku, určite po nich siahnu aj naši filokartisti. Prvou z nich je „Príručka pro sběratele pohlednic“ z pera známeho filatelistického publicistu Františka Beneša. Má rozsah 84 strán a vydavateľom je Pofis, s.r.o. V úvodnej časti sa autor venuje histórii vzniku a vývoja pohľadníc s poukázaním na skutočnosť, že nebyť poštových lístkov, nebolo by ani pohľadníc. Chronologicky sú usporiadané jednotlivé kroky vedúce k zlatému veku pohľadníc na rozhraní 19. a 20. storočia. Zameranie ostatných častí knihy je

orientované na dve rozhodujúce oblasti, ktoré v doterajšej filokartistickej literatúre chýbali, resp. boli iba naznačené. Prvou z nich je výroba a tlač pohľadníc. Tlačové techniky sú veľmi podrobne a názorne vysvetlené s uvedením príkladov, ako tú-ktorú techniku poznať, identifikovať a rozlíšiť. Miernu pokročilosť zberateľ tak získava kľúč k hlbšiemu poznávaniu pohľadníc vo svojej zbierke. Tlačová technika popri zachovalosti patrí medzi najdôležitejšie cenotvorné ukazovatele. Druhou významnou časťou publikácie je porovnávací súbor, ktorý má za cieľ poradiť zberateľom a obchodníkom pri určovaní ceny pohľadníc. Kritériami sú tlačová technika, zachovalosť, námet a jeho frekventovanosť, zberateľský záujem, vydavateľ, autor. Prioritné sú prvé tri. V tomto porovnávacom súbore je vyobrazených cca 600 kusov pohľadníc od miestopisu, cez žánrové v členení do skupín podľa zaužívaného zberateľského kľúča. Pri používaní tohto súboru je veľmi dôležité, aby sa používateľ dôsledne riadil prepočítavacím koeficientom zo strany 33. Táto publikácia uspokojí pokročilých, ale aj náročných zberateľov.

Druhá publikácia je z produkcie Klubu sběratelů kuriozit Praha. Ide o druhé prepracované vydanie pôvodne dvojdielnej publikácie „**Sbíráme pohlednice**“ od Ladislava Kurku. Zhŕňuje a rozširuje poznatky z prvého vydania v roku 1990. State, ktoré sa týkali pohľadníc, ich tvorcov, vydavateľov a význačných zberateľov zo Slovenska, z nového vydania vypadli. Zameranie tejto 120-stranovej publikácie je odlišné od publikácie Pofisu. Spoločná resp. podobná je iba časť o histórii pohľadníc. Jej obsah je viac zameraný na samotné zberateľstvo: Klubu zberateľov, výstavy, časopisy, zbierky pohľadníc v knižniciach, múzeách, archívoch a v súkromnej držbe. Jedna zo strán je venovaná tiež spôsobu budovania a ukladania zbierok. Publikácia sa nevymanila zo štruktúry prvého vydania. K jej plusom patrí kvalitnejšia tlač, kvalitné reprodukcie farebných aj čiernobielych obrázkov a tiež, že je to v jednej knihe. Určite však zaujme celý rad zberateľov, predovšetkým tých, ktorí sa vydávajú na dobrodružnú cestu s názvom „zbieranie pohľadníc“.

Záverom poznamenávam, že v oboch publikáciách chýba kapitola, ktorá by pomohla zberateľom, publicistom i obchodníkom charakterizovať a následne správne pomenovať, identifikovať a správne zaradiť pohľadnice. Ide o jednotný „dorozumievací jazyk“, ktorým je základná odborná terminológia, charakteristická pre každú odbornú komunikáciu, vrátane zberateľských odborov. Príkladom toho môže byť filatelia. Tejto problematike sa doposiaľ venoval len časopis Zberateľ v seriáli Kapitoly o zbieraní pohľadníc. Je na škodu vecí, že niektorá z uvedených publikácií sa tomuto nevenovala.

□ Alexander Urminský

História výroby zápalkiek na Slovensku v rokoch 1833-2002

Výroba ohňa má dlhodobú tradíciu. Za najstarší náález a potvrdenie toho, že človek využíval oheň pre svoje potreby, je považovaných 40 hrdiek vypálenej hliny premiešaných s úlomkami kamenných nástrojov, ktoré boli objavené v Keni a ich vek sa odhaduje na 1,4 milióna rokov - tak začína 1. kapitolu o histórii vzniku zápalkiek vo svojej publikácii Vladimír Gajdoš a pokračuje

exkurziou cez starovek až po súčasnosť. Stručný, ale výstižný opis technológie „výroby“ ohňa, mená vynálezcov, názvy tovární, firiem a ich výrobkov a ďalšie fakty, umožňujú čitateľovi vytvoriť si obraz o tom, akým zložitým a zaujímavým vývojom prešla zdanlivo taká banálna vec, akou sú zápalky. V ďalšej kapitole sa autor venuje dejinám výroby zápalkiek v Uhorsku vrátane vzniku a činnosti zápalární na území dnešného Slovenska. Opäť množstvo údajov. Samostatne sa venuje dvom významným priekopníkom a zakladateľom výroby zápalkiek v R-U a to Štefanovi Romerovi (1788-1842), ktorý pochádzal z Veľkého Šariša pri Prešove, a Jánosovi Irinyimu (1817-1895). Osobitné kapitoly sú venované histórii výroby zápalkiek na Slovensku v rokoch 1918-1945 a v rokoch 1945-2002. Prvá časť končí kapitolou o problematike výrobného procesu zápalkiek. V druhej časti je uvedený prehľad bývalých zápalární na území dnešného Slovenska (bolo ich 26), označovania výrobcov na zápalkách a prehľad typov slovenských prírezov z rokov 1970-1974. Na záverečných stránkach sú vyobrazené ukážky rôznych nálepiek.

Publikácia je určená širšej filumenistickej verejnosti, ale aj špecialisti v nej nájdu niektoré nové, doteraz nepublikované informácie. Môže však zaujať každého, kto sa zaujíma o dejiny Slovenska v širších súvislostiach. Publikácia má formát A5, 36 strán a vyšla vlastným nákladom autora v počte 80 výtlačkov □ vkn

Filatelia a Poľná pošta v rakúskom Spolkovom vojsku 1955-2005

Pri príležitosti 50. výročia vzniku rakúskeho Spolkového vojska a uvedenia poštovej známky vydané k tejto príležitosti, bola uvedená aj publikácia Ericha Grohsa „**Filatelia a Poľná pošta v rakúskom Spolkovom vojsku 1955-2005**“ (Philatelia und Feldpost im österreichischen Bundesheer 1955-2005). Publikácia bola vydaná v luxusnom vyhotovení na kriedovom papieri v rozsahu 334 strán. Autor obsah publikácie usporiadal chronologicky vo vzťahu k poľným poštám, a to cez históriu poštovej prepravy v rokoch 1443 až 1955 a následne do roku 2004. Publikácia je bohato ilustrovaná čiernobielymi a farebnými fotografiami, reprodukciami celistvostí i zábermi z filatelistických podujatí (medzi nimi aj záber z podpisovania dohody o spolupráci medzi HBSV-ArGe MILITARIA AUSTRIACA PHILATELIA a KF 52-19 Trenčín 23. 10. 2000). Čitateľ v publikácii nájde informácie o účasti príslušníkov Bundesheeru v misiách OSN a humanitárnych akciách, zoznam poštmajstrov pôsobiacich v misiách, ako aj údaje o poľných poštách v misiách UNEF II, UNDOF, UNFICYP, IFOR, SFOR, AFOR, KFOR, ONUC a UNAFHIR.

Pri zostavení publikácie autor spolupracoval s významnými zberateľmi, akými sú Hans Riedel, Heimo Sahlender, Walter Rein a Harald Gass. Pre zberateľov sú zaujímavé informácie aj o podujatiach, ku ktorým boli vydávané lístky s prílohou a príležitostné pečiatky. Publikáciu odporúčam všetkým, ktorí sa zaoberajú problematikou poľných pošt, námetom MILITARIA i misiami OSN a operáciami NATO.

□ Jozef Korený

VIANOČNÁ PONUKA FIRMY ZBERATEĽ

Zberateľské materiály a pomôcky ponúkané v tejto rubrike možno zakúpiť v predajni ZBERATEĽ alebo ich objednať písomne, e-mailom, prípadne aj telefonicky
(→ pozri informácie na 2.strane)

Špeciálna ponuka ★★ známok ČESKOSLOVENSKA s kupónmi obdobia 1986-1987

K 2747A	60 rokov FIP	K-známka-K	35,-
K 2794-98	Technické pamiatky	S zvislá	150,-
K 2806	BIB 1987	KL alebo KP	8,-
S 2806	BIB 1987	S vodorovná	10,-
K 2814	Praga 1988	KL, KP, KH, KD	á 5,-
K 2814	Praga 1988	K-známka-K	20,-

S 2814	Praga 1988	S vodorovná	25,-
S 2814	Praga 1988	S zvislá	25,-
K 2823	Deň známky	K-známka-K	10,-

ZNÁMKY / HÁRČEKY / BLOKY - rôzne námety ★★

Ascension 1956, Priehrada, 62 (1/2 d)	18,-
Azerbajdžan 1994, WWF Tetrov, 161-64, 4,50 €	90,-
Bermuda 1937, Kráľovská svadba, ★, 98-100	138,-
Bielorusko 1992, Národné symboly, 4-5, 2,60 €	50,-
Centrálna Afrika 1997, Skauting, 1804-09	160,-
Centrálna Afrika 1997, OSN+UNICEF, 1810-15	160,-

Ceylon 1937, Kráľovská svadba, ★, 227-29	138,-
Cyprus 1996, Slávne ženy-EUROPA, 877-78, 2,00 €	20,-
Česká republika 2004, Papagáj, PL	125,-
Dominikánska rep., LOH Melbourne, 560-67, 3,40 €	30,-
Dominikánska rep., LOH Melbourne - olympijskí víťazi I, 585-92, 3,40 €	30,-

Dominikánska rep., LOH Melbourne - olymp. víťazi II, 660-67, 3,40 €	30,-
Falkland Island 1938, Labuť (Cygnus melanocoryphus), 79 (1d)	120,-
Falkland Island 1938, Pamätník padlým vojakom z r.1914, 81 (2d)	45,-
Føroyar 1996, Slávne ženy-EUROPA, 296-97, 3,20 €	45,-
Francúzsko 1947, Kostoly a katedrály, 773-77, 9 €	90,-
Francúzsko 1947, Parížske zákutia, 778-81 (bez 782), 2,40 €	24,-

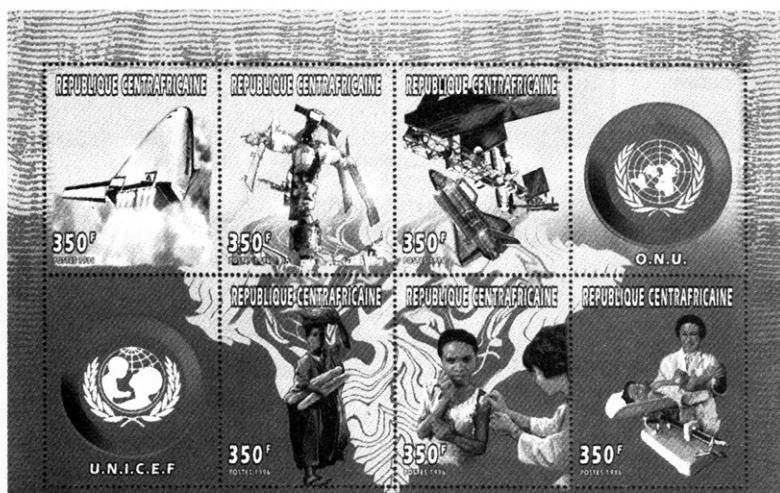

Føroyar 1994, Vynálezcovia EUROPA, 260-61, 3,50 €	70,-
Grenadines od St. Vincent 1984, Automobily I, 344-51, 4 páry	99,-
Grenadines od St. Vincent 1986, Automobily III, 446-57, 6 párov	145,-
Guernsey 1993, Súčasné umenie EUROPA, 608-11, 3,50 €	70,-
Holandsko 1942, Holandské légie, 402-03, 8,50 €	85,-
Chorvátsko 1995, Zbierka na Národné divadlo, 71-73, 1 €	20,-
Juhoslávia 2000, WWF Jarabica, 2966-69, 8,00 €	80,-
Kirgizstan 1996, Hady, jašterice, 107-13+BI 16, 6,30 €	110,-
Kuba 1976, Obrazy z národného múzea v Havane, 2103-08, 3,50 €	40,-
Kuba 2001, Vtáky / výstava Hongkong (5+H)	98,-
Kuba 2001, Domáce zvieratá - pes a mačka (5)	65,-
Lichtenštajn 1993, Súčasné umenie EUROPA, 1054-55, 2,60 €	52,-

Lýbia, Rôzne vojenské výjavy v 2 zn. prevedení	á 15,-
Maďarsko 1959, Dovolenka pri Balatone, 1609-17	35,-
Maďarsko 1961, Výzkum Venuše, 1758-61	45,-
Maďarsko 1962, MS vo futbale v Chile	75,-
Maďarsko 1963, ME v krasokorčuľovaní, BI 37	95,-
Maďarsko 1986, Výskum Halleyovej kométy, 3805-10	40,-
Maďarsko 1996, Fauna/Flóra „NATUREXPO 96“, 4399-4402, 1,20 €	15,-
Mauretania 1978, MS vo futbale v Argentíne 1978, 615-19 + BI 22	265,-
Malta 1956, Pamätník víťazstva nad Turkami, 237 (1/4 d)	18,-
Montserrat 1953, Vládný dom, 130 (1c)	18,-

VIANOČNÁ PONUKA FIRMY ZBERATEĽ

NDR 1971, Osobnosti (Becher, Mann, Kepler), 1644-49, 1,60 €
 NDR 1972, LOH Mnichov, 1753-58, 4,50 €
 Nevis 1980, Plachetnica (Štvorstažen Polynézia), 42, 2,50 €
 Nanumaga-Tuvalu 1984, Automobily I, 1-12, 6 párov
 Nui-Tuvalu 1985, Automobily I, 29-36, 4 páry
 Nui-Tuvalu 1985, Automobily II, 59-70, 6 párov
 Nukufetau-Tuvalu 1984, Automobily I, 1-10, 5 párov
 Papua&New Guinea 1957, Dvojloď ostrovanov (pretlačová), 26 (7 d)
 Papua&New Guinea 1957, Paradisea apoda, 24 (4 d)
 Poľsko 1991, Motýle (Aporia crataeci), BI 115, holografický, 3,00 €

Rumunsko 1963, Zelenina, 2131-36
 Rumunsko 1963, Ovocie, 2176-83
 Rumunsko 1969, Obrazy starých majstrov, 2796-01
 Rusko 1993, Moskovský Kremel', 340-42, 0,60 €

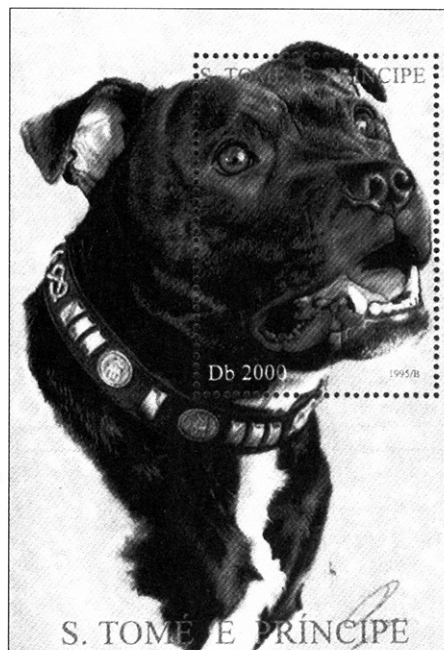
Rusko 2001, Hist. pohľady na Petrohrad, 18, 898-902, 2,50 €
 45,- Sierra Leone 1981, Mačkoví dravce a ich mláďatá, 624-31, 9,50 €
 50,- Španielsko - Rio Muni 1961, Fauna (Loxodonta africana, Mandrillus sphynx), 18-20
 180,- Španielsko - Rio Muni 1961, Fauna (Heymoschus aquatikus, Manis gigantea)
 120,- Španielsko - Sahara 1964, Ryby (Zeus faber, Orcymopsis unicolor), 253-55
 199,- Španielsko - Sahara 1964, Motýle (Celerio lineata, Cossus pulcher), 256-58
 140,- Švajčiarsko 1966, Rôzna fauna, 845-49, 2,0 €
 30,- Tchad 1977, MS vo futbale v Argentíne 1978, 811-15 + BI 70
 60,- 265,-
 35,- Turks Caicos Island 1938, Získavanie soli z morskej vody, 128 (1/-)
 18,-
 Tuvalu 1984, Automobily I, 268-75, 4 páry
 120,-
 Tuvalu 1985, Automobily III, 334-49, 8 párov
 199,-
 Tuvalu 1986, Automobily IV, 401-12, 6 párov
 199,-
 Ukrajina 1992, LOH Barcelona, 83-85, 2,00 €
 30,-
 Ukrajina 2004, Motýle (Apatura ilia Den. & Schiff., Smerinthus ocellatus (L.), Papilio machaon (L.), Endromis versicolora (L.) a Catocala fraxini (L.)), BI (5)
 99,-
 Umm-Al-Quwain, Kone, 496-501A, 4,50 €
 80,-
 USA 1978, Výstava Toronto (fauna), 1343-50, 3,50 €
 70,-
 USA 1997, Výstava San Francisco (dostavnik, plachetnica), 2810-11, 2,00 €
 35,-
 USA 1999, Aquatistika, 3140-43
 70,-
 USA 1999, Šport, 3144-47
 70,-
 Vietnam 1966, Reptílie, 432-37, 12 €
 180,-
 ZSSR 1962, Prvý skupinový let do vesmíru Vostok 3 a Vostok 4, 2634-36
 35,-

VIANOČNÁ PONUKA FIRMY ZBERATEĽ

ZSSR 1962, Prvý skupinový let do vesmíru Vostok 3 a Vostok 4, □, 2634-36	70,-	Burundi 1975, Fauna Afriky (24, 6x 4-pásky)	60,-
ZSSR 1963, Skupinový let do vesmíru Vostok 5 a Vostok 6, 2769-71	20,-	Burundi 1975, Fauna Afriky (24, 6x 4-pásky), označenie Letecká pošta	70,-
ZSSR 1963, Šport-Národné súťaže, 2773-77, □	35,-	Čad 1999, Kone, BI (9)	35,-
ZSSR 1967, Maliari 19. a 20. stor. v Tretjakovskej galérii, 3445-53	45,-	Guinea Bissau 1988, Rôzna fauna (7)	21,-
ZSSR 1977, Ladoborec „Arktika“, 4641 (BI 120), 10,00 €	100,-	Guinea Bissau 2001, Dravé vtáky BI (6)	29,-
ZSSR 1988, Lovecké psy, 5827-31, 2 €	20,-	Guinea Bissau 2001, Akváriové rybičky BI (6)	29,-
		Guinea Bissau 2001, Včely, osy...BI (6)	29,-
		Guineé 1995, LOH Atlanta 1996 (5+H)	25,-
		Guineé 1999, Kone, BI (9)	35,-
		Guyana 1993, Huby (5 + 5H)	65,-
		Kambodža 1997, Slony (Elephas maximus hir sutus), WWF 4-páska	12,-
		Kirgizstan 1995, Miestna fauna (7 + H)	33,-

ZNÁMKY / HÁRČEKY / BLOKY - rôzne námety ☉

Afganistan 1999, Kaktusy (6+H)	30,-
Angola 1999, Korytnačky I, BI (3)	19,-
Angola 1999, Korytnačky II, BI (3)	19,-
Azerbajdžan 1995, Korytnačky (5 + H)	25,-
Benin 1995, Svet vtákov (6)	18,-
Benin 1999, Hady (6 + H)	30,-
Benin 2003, Fauna Ameriky BI (6) + H	38,-
Benin 2003, Prírodná rezervácia BI (2)	22,-

Benin 2003, Prírodná rezervácia BI (9)	35,-
Benin 2003, Vodné vtáctvo BI (3)	25,-
Bielorusko 2003, Had + korytnačka (súťaž 2 zn.)	19,-
Burkina Faso 1996, Mačkovité dravce (4)	15,-

Kongo 1999, Slony, BI (9)	35,-
Kongo 2002, Pravek BI I.	12,-
Kongo 2002, Pravek BI II.	12,-
Kongo 2002, Pravek BI III.	12,-
Kongo 2002, Pravek BI IV.	12,-
Kongo 2002, Pravek BI V.	12,-
Kongo 2002, Pravek BI VI.	12,-
Kongo 2002, Pravek BI VII.	12,-
Kongo 2002, Pravek BI VIII.	12,-
Kongo 2002, Pravek BI IX.	12,-
Kongo 2002, Pravek BI X.	12,-
Kongo 2002, Pravek BI XI.	12,-
Kongo 2002, Pravek BI XII.	12,-
Kongo 2002, Pravek BI XIII.	12,-
Kongo 2002, Pravek BI XIV.	12,-
Kongo 2002, Pravek BI XV.	12,-
Kongo 2002, Pravek BI XVI.	12,-
Kongo 2003, Papagáje BI (6) + H	38,-
Kórea 1987, Požiarnícke autá (4)	12,-
Kórea 1991, Panda (6+H)	30,-
Kórea 1991, Huby (5)	15,-
Kórea 1991, Huby, PL (2x 5)	25,-
Kórea 1991, Vodné vtáky - brodivé PL (6)	18,-
Kuba 1993, Motýle (6)	18,-
Kuba 1995, Vtáctvo na ostr. „Cayo Coco“ (6)	18,-
Kuba 2002, Vodné vtáctvo (5 + H)	27,-
Kuba 2002, Huby (5)	12,-
Laos 1988, Pravek (5)	16,-
Laos 1994, WWF Medveď (Ursus malayanus) (4)	12,-

VIANOČNÁ PONUKA FIRMY ZBERATEĽ

Laos 1996, LOH Atlanta 1996 (5+H)	25,-
Laos 1995, Pravek (5)	18,-
Madagaskar 1994, Rôzna fauna (7 + H)	33,-
Mauretánia 2003, Ochrana prírody BI (3)	25,-
Mauretánia 2003, Prírodné rezervácie BI (2)	22,-
Mauretánia 2003, Prírodné rezervácie I BI (9)	35,-
Niger 1979, ZOH Lake Placid 1980 (5 + H)	22,-
Niger 1999, Krokodýle I, BI (3)	19,-
Niger 1999, Krokodýle II, BI (3)	19,-
Niger 1999, Mačkovité dravce, BI (9)	35,-
Rwanda 2003, Hady BI (6) + H	38,-

Náhradné listy 12-okienkové 55x53 mm	- 1 list	30,-
20-okienkové 41x42 mm	- 1 list	33,-
30-okienkové 31x35 mm	- 1 list	35,-

Skúšobná UV - lampa SIGMA

Stolné prevedenie so zapojením na sieť 220 V	
- rozozná, ktoré známky sú tlačené na	
luminiscenčnom a ktoré na bežnom papieri,	
odhalí falošné bankovky	570,-
UV - lampa na batérie, ručná	520,-

Katalógy nové

Špecializované netto katalógy ZBERATEĽ - SLOVENSKO

(známky, celiny, FDC, COB, CDV, NL, ZZ, CSO, CM, PT):

Roky 1993-1994	58,-
Roky 1995-1996	68,-
Roky 1997-1998	58,-
Rok 1999	29,-
Roky 2000-2001	58,-
Rok 2002	44,-
Rok 2003	58,-

Pri kúpe všetkých 7 ks katalógov len za 330,-

Novotný: Mince Jozefa I. 1705-1711 a Františka II. - Rákocziho 1703-1711	195,-
Novotný: Mince Karla VI. 1711-1740, I. vydanie	265,-
Novotný: MINCE MÁRIE TERÉZIE 1740-1780 (II. doplnené vydanie 2001)	235,-
Novotný: Mince Františka Lotrinského (1745-67), (1766-80)	250,-
Novotný: Mince Jozefa II 1765-1790 a Leopolda II 1790-1792	240,-
Novotný: Mince Františka I. 1792-1835	185,-
Novotný: Mince a korunovačné medaily Ferdinanda V. (1835-1848)	135,-
Novotný: Mince Františka Jozefa I. (1848-1916)	235,-
Novotný-Moulis: Papierové platidlá ČSR, ČR a SR 1918-1998, farebný	297,-
Novotný-Moulis: Papierové platidlá ČSR, ČR a SR 1918-1998, farebný, vydanie 2004	330,-
Novotný-Moulis: Mince ČSR 1918-1992, ČR a SR 1993-2004	295,-

Katalógy použité

Katalógy MICHEL:	
• Nemecko 1987 Súkr. celiny	300,-
• Nemecko 1991/92 Telefónne karty	260,-
• Nemecko 1995 Obrazové pošt.lístky	340,-
• Európa Ost 1994/95	350,-
• Európa West A-Z 1995 / 96 (2 diely)	650,-
• Európa Ost 1995 / 96	600,-
• Európa West 1996 / 97	450,-
Rakúsko, špecial. NETTO katalóg 2000 / 01	150,-
Rakúsko, špecial. NETTO katalóg 2001 / 02	250,-

R.de Côte Divoire 2003, Mačkovité dravce PL (8)	35,-
R.de Côte Divoire 2003, Pravek PL (3)	25,-
R.de Côte Divoire 2003, Ochr. prírody BI (3)	25,-
R.de Côte Divoire 2003, Národ.parky BI (2)	22,-
R. Haute Volta, Hist. lokomotívy (4)	12,-
Saharawi 1997, Kone (6 + H)	30,-
Somalská rep. 1997, Pravek (6 + H)	30,-
S.Tomé e Príncipe 1995, Mačky (8 + 2H)	44,-
S.Tomé e Príncipe 1995, Psy BI (9) + 4H	65,-
Tanzánia 1992, Vtáky (7 + H)	35,-
Tanzánia 1994, Praveká fauna (7 + H)	35,-
Tanzánia 1999, Kone I, BI (3)	19,-
Tanzánia 1999, Kone II, BI (3)	19,-
Tanzánia 1999, Medvede, BI (9)	35,-
Um al Quiwain 1971, Morská fauna a flóra (8)	25,-
Vietnam 1988, Vtáky (8)	24,-
Vietnam 1988, Flóra (8)	24,-
Vietnam 1989, Psy (6)	18,-

Zásobníky na známky, hawidky

Zásobník Lindner, A 4, čierne listy,	
16-listový	490,-
- - - 30-listový	870,-
Zásobník s logom Slovenskej pošty,	
formát A 4, biele listy, 8-listový	190,-
Havidky čierne, šírka 28, 31, 35, 39,	
43, 48, 59, 60, 70 a 90 mm	- balíček 60,-
Havidky čierne na PL:	
ležaté, veľkosť 175x120mm	- ks 15,-
stojaté, veľkosť 115x175mm	- ks 15,-
Havidky biele, šírka 32, 38, 50, 60 mm	- balíček 60,-
Havidky biele na PL:	
ležaté, veľkosť 175x120mm	- ks 15,-
stojaté, veľkosť 120x175mm	- ks 15,-

Zásobníky na mince

Zásobník 10-listový, možnosť doplnenia	
listov (3 alebo 4 otvory)	365,-

VIANOČNÁ PONUKA FIRMY ZBERATEĽ

Albumové listy Zberateľ SLOVENSKO

	I. časť		II. časť	
	BZ	Z	BZ	Z
Ročník 1993	19,-	75,-	32,-	120,-
Ročník 1994	19,-	75,-	48,-	185,-
Ročník 1995	22,-	75,-	48,-	175,-
Ročník 1996	22,-	75,-	54,-	195,-
Ročník 1997	22,-	75,-	53,-	220,-
Ročník 1998	22,-	75,-	53,-	220,-
Ročník 1999	21,-	75,-	59,-	245,-
Ročník 2000	17,-	65,-	48,-	185,-
Ročník 2001	32,-	95,-	48,-	215,-
Ročník 2002	22,-	75,-	75,-	285,-
Ročník 2003	28,-	85,-	80,-	305,-

Súbory jednotlivých ročníkov tvoria albumové listy:

I. časť • základné známky a hárčeky,

II. časť • PL, varianty kupónov a známky z hárčiekov

Pri objednávaní prosíme vždy uviesť požadovaný ročník, jeho časť (I. alebo II.) a formát (Pofis alebo A 4)!

V prípade záujmu o všetky listy, treba objednať obidve časti súboru (I.+ II.) pretože II. časť listy z prvej časti neobsahuje!

Listy ponúkame vo vyhotovení

bez zasklenia (BZ) a zasklené (Z).

Formáty listov: Pofis a A 4.

Ceny oboch formátov sú rovnaké!

Albumové listy ČESKÁ REPUBLIKA

	BZ	Z
Ročník 1999	185,-	490,-
Ročník 2000	190,-	495,-
Ročník 2001	195,-	525,-
Ročník 2002	185,-	515,-
Ročník 2003	220,-	740,-

Formáty albumových listov ČR:

Ročník 1999 len formát Pofis, ročníky 2000 - 2002

formát Pofis aj A 4 (cena rovnaká).

Ponúkame albumové listy

formátu Pofis aj formátu A 4:

- s nápisom SLOVENSKO á 5,-
- bez nápisu á 4,-
- so štvorcovou podtlačou (len formát Pofis) á 4,-

Obaly na albumové listy

Formát A 4 (tzv. Eurobal) - 10 ks 15,-

Filatelistické nálepky

Nálepky firmy LINDNER (1000 ks) - balíček á 64,-

Albumové listy Zberateľ ČESKOSLOVENSKO

Formát Pofis aj A4 - cena rovnaká !	I. časť		II. časť	
	BZ	Z	BZ	Z
Ročník 1990	34,-	115,-	48,-	195,-
Ročník 1991	24,-	85,-	68,-	265,-
Ročník 1992	24,-	85,-	52,-	210,-

Albumové listy Zberateľ ČESKOSLOVENSKO

Formát len A4	I. časť		II. časť	
	BZ	Z	BZ	Z
Ročník 1989	42,-	135,-	46,-	165,-

Pinzety a lupy

- Pinzeta Prinz-Solingen (špicatá, lopatkovitá alebo okrúhla) 85,-
- Pinzeta Lindner (špicatá lopatkovitá alebo okrúhla) 85,-
- Pinzeta Lindner, lopatkovitá zahnutá 155,-
- Pinzeta lopatkovitá alebo špicatá, ale dlhá 150 mm 260,-
- Lupa Ø 60 mm, zväčšuje 2x + šošovka 5x 95,-
- Lupa Ø 20 mm v kovovom puzdre, zasúvacia, zväčšuje 10x 395,-

mini Bazar

• Dobré za dobré ceny • Príležitostná ponuka zberateľského materiálu a pomôcok • Objednávky vybavíme v došlom poradí za dodacích podmienok firmy ZBERATEĽ - pozri na 2. strane

047 • Š. Kassay, B. Pásztor: Košické známky, monografia z r. 1971, zachovalé v bezvadnom stave → 90,-

048 • Zásobník A4 Pofis, 16-listový, čierne listy, tvrdý obal, zachovalý → 390,-

049 • Zásobník A4 Pofis, 12-listový, čierne listy, tvrdý obal, zachovalý → 320,-

050 • Zásobník A4 Pofis, 8-listový, čierne listy, tvrdý obal, zachovalý → 260,-

052 • Zásobník formátu A 4, 4-listový, čierne listy, tvrdý obal s logom Svetovej výstavy poštových známok PRAGA 88, zachovalý → 90,-

053 • Pigeongram CHP 1 „Kalokagatia“: 1 x nepoužitý, 1x s pečiatkou prvého dňa vydania → dvojica 70,-

O Z N A M

Oznamujeme cteným zákazníkom, že predajňa ZBERATEĽ v Bratislave na Račianskej ulici 17 bude v dňoch

27. až 31. decembra 2004

zatvorená

Predajňu otvoríme 3. januára 2005

ZBERATEĽ 2004

Obsah X. ročníka

Za menom autora a názvom príspevku je v zátvorke uvedeného číslo / strana časopisu, kde bol príspevok uverejnený

■ **SPRÁVY - OZNAMY - INFORMÁCIE** • Nové poštové sadzby platné od 1.1.2004 (1/4), VII. valné zhromaždenie ZSF, Deň známky v Košiciach, Slávostné zhromaždenie k Druhu slovenskej známky, Najkrajšia slovenská poštová známka roka 2003, Vojenská expedícia ANNAPURNA 2004, Košická filatelisti pripravujú (1/8-9), Uvedenie známky Liptovský Mikuláš, Seminár námetových vystavovateľov, KF 52-19 Trenčín pripravuje (2/4-5), Internetový magazín Infofila.net (2/6), Výstava KOŠICE 2004, XXI.kongres MF a finále FO, Expedícia ANNAPURNA 2004 sa odkladá, Správy z ČR, Predplatená obálka - nový druh celiny?, Z maďarského výstavného kalendára (4/6-8), Najkrajšia známka ČR roka 2003, Svazové pracovné spoločenstvi Československo pri Svazu nemeckých filatelistů (5/7-8), 550-te číslo časopisu „Život“, Nové horizonty spolupráce, Správy z ČR, Naša cesta do NATO, V Le-vičiach výstava na aktuálnu tému, Poľná pošta v Topolčanoch, Zníženie niektorých poštových sadzieb, Výstava k 60. výročiu SNP, Výsledky ankety o najkrajšiu známku a príležitostnú pečiatku roka 2003, Nová konštelácia hviezd na oblohe Európy (6/7-12), Jubiliujúca Detva, Brianske stretnutie „perfinárov“ (7/7-8), F.Horniak vystavoval v Plzni, Predstavenie nevydaných známok, 4.prehladka exponátov MAFFIT, Jubilejná výstava pod Polanou (8/6-8), IX.ročník Medzinárodného výstupu na Kriváň, Plán prednášok SNS, pob. Bratislava na 2.polrok 2004, Burza so stretnutím s historiou, Výstava k 60.výročíu SNP v Trenčíne, Uvedenie známky „Rímske légie v Trenčíne“ (9/7-8), Poľsko a Slovensko bez hraníc, Unikátna svetová udalosť, Výstava MODEL-HOBBY 2004, Lesná pošta, Uvedenie známky v Trenčíne, Emisný plán známok SR na rok 2005, České známky v roku 2005, Spoločnosť SČSZ SČF pozýva, Šesťdesiatka prevádzkových filatelistov (10/7-10), Chcete spolupracovať?, Nesúťažná výstava Slovensko-Maďarsko, Výstava AEROSPACE vo Vysokom Mýte, 100 rokov futbalu v Trenčíne, Kalendár medzinárodných výstav, Pozvánka na výstavu do Piešťan (11/6-9), Aký bude časopis Zberateľ v roku 2005? (11/10), Hold americkým letcom (11/14), Zasadanie Slovenského filatelistického vedeckého spoločenstva, Stretnutie členov klubu F.Horniaka (12/7).

■ **ZNÁMKY A CELINY ČSR • P.Malik:** Lovná zver 1966 (4/9-10), **P.Malik:** Ocenenie najkrajších známok československej známkovej grafiky (5/10-11), Hradčany 25 h fialová - DCH a jej retuše / L.K. (6/20), Hradčany 20 h modrozelená - DCH a retuše (7/13-14), Hárček Prof. H 1694 nemá dva typy! / pem (10/16), Hradčany - doskové chyby a ich retuše / L.K. (11/15-16), **V.K.Németh:** Tri zaujímavosti na známkach tlačných z plochých dosiek (12/10), Používanie R-U známok v r. 1918-1919 na území Čiech a Slovenska / L.K. (12/13-14)

■ **ZNÁMKY A CELINY SŠ 1939-1945** • Neznáme nedotlače na doplatných známkach 1939 / pem (1/4), **J.Tekel:** Adresný záznamový listok (1/19), **R.Rakovský:** Predplatené poštové zásielky a zaujímavé použitie doplatných známok (1/26), **S.Šablatura:** Ku kontrolným známkam Slovatour (3/25), Ohlas (L.Jelínek) potvrdzujúci nedotlač DZ 1 (5/40), **O.Földes:** Pátnasty perfin Slovenska 1939-1945 (6/21), **S.Šablatura:** Tri neznáme fotografie (8/22), **Š.Piško:** Ad-Tri neznáme fotografie (10/14).

■ **ZNÁMKY A CELINY SR 1993-2003 • M.Gerec:** Špecializácia slovenských výpliatných známok - Dubnica n/V. 1 Sk (1/15-18), Senica 6 Sk (2/13-16), Nitra 2 Sk (3/11-14), B. Bystrica 3 Sk (4/13-16), Trenčín 8 Sk (5/15-17), Nová Baňa 4 Sk (6/17-18), Prešov 4 Sk (8/9-11), Martin 7 Sk (9/9-10), Trnava 5 Sk (10/11-13), Žilina 9 Sk (11/11-12), Kežmarok 10 Sk (12/9-10), **M.Gerec:** Okienko špecialistu - Vianoce 2003 7 Sk, Cesta dejinami 18 Sk (2/11-12), Pozdravné blahoželanie 7 Sk - rozlíšenie PL s kupónmi (4/11-12), Jozef Baláž 12 Sk (5/13), Poznatky z Poštového múzea (6/15), **J.Mička:** Na okraj samolepiek (3/20), Nové hodnoty automatovej známky / pem (4/17), **A.Hackenberger:** Posun farby na PL „Dejiny poštového práva“ (5/14), Využitie neplatných poštových lístkov / des (6/22), **A.Paulinyová:** Z galérie majstrov známkovej tvorby - Karol Ondrečka (6/29-30), Igor Piačka (7/26-27), František Horniak (8/26-27), Marián Čapka (9/26-27), Dušan Kállay (10/26-27), Jozef Baláž (11/ 26-27), Martin Činovsky (12/28-29), **S.Piško:** Áno, či nie?, **A.Urminský:** Malé a veľké známky (6/38), Za desať známok - jedenásta zdarma alebo falzifikát na vlastnú škodu? (7/14), **M.Bachratý:** DCH a jej retuše na poštovom lístku Devín (7/ 19), **J.Šarman:** Slovensko ako známková krajina (7/35), **J.Tekel:** Chýbné obrazové celiny? (10/16), **P.Karaba:** Výrobná chyba z nadpojenia tlačového papiera (11/13), **P.Karaba:** Hárček Bradlo, ako ho nepoznáme (12/12).

■ **TERRITORIÁLNA FILATELIA • M.Zika:** Ešte k Podkarpatskej Rusi (1/20), **J.Solava:** Prvé známky Moldavska - Rumunska (1/38), **I.Lužák:** Známková krajina Náhorný Karabach (1/39), **V.Priputen:** List z Minska (2/19-20, 3/21-22), Trikrát o Merkúrovi (2/37-38), **Z.Raduška:** Kráľ filatelistom alebo aj kráľ filatelistov? (3/28), **V.Priputen:** Pozdravné lístky Ruskej pošty (4/23-24), **I.Lužák:** Inovácia známok Nového Zélandu (4/38), **J.Steflík:** O „osobní známce“ rakúske pošty (4/42), **V.Priputen:** List z Tiraspolu (5/20-21), **J.Somora:** Originál alebo falzifikát?, **V.Straka:** Zmena meny v Nemecku (6/39-40), Poštové lístky oslobodené od poštového poplatku / L.K. (9/21-22), **I.Lužák:** Elektrická pošta (10/21-22), **Z.Raduška:** Britské spoločenstvo národov (11/ 19-20), **V.Jankovič:** Známkové prekvapenie z Holandska (12/12), **J.Somora:** Ad: Originál alebo falzifikát? (12/27).

■ **POŠTOVÁ HISTÓRIA, VLAKOVÁ POŠTA, Z POŠTOVEJ PREVÁDZKY, CENZÚRY** • Listové zásielky v medzinárodnom styku / des (1/21-22), **S.Tischner:** „Lepil odosielateľ“ (1/36), **D.Sóoky:** Falzifikáty prednámkových lístov z územia dnešného Slovenska (2/7-9), Zaujímavosti z poštovej prevádzky (2/12), **M.Bachratý:** Ad: Dokument doby (2/16), O Vianočiach po Vianočnici (2/31-32), **M.Kiššimon:** Truhla (2/38), **M.Bachratý:** Nie je to cenzúra (3/1718), ST poštovné platí prevodom / vkn (3/18), **D.Evinic:** Marec 1939 na východe Slovenska (3/19-20), **J.Tekel:** Doporučená zásielka zo železničnej stanice Benzena-Vyhne (4/21-22), **D.Evinic:** Sú všetky obaly balíkov nezaujímavé? (4/27-28), **Z.Baliga:** Všechnsvätých (4/38), **J.Tekel:** Neznáma staničná pečiatka z Dolného Kubína (5/14), Gramatické problémy / MKr (5/17), **M.Bachratý:** Keď nie sú známky... (6/23-24), **K.Kotek,** **D.Evinic:** Náhradná balíková sprievodka uhorskej pošty - tlačivo č.378 (7/20), **J.Tekel:** Zabudnutý poštový úrad (8/13-14), Novodobé „Used Abroad“ / J.K. (8/14), **M.Bachratý:** Malá lekcija dejepisu, Kandidát do knihy rekordov? (8/15-16), **K.Kotek,** **D.Evinic:** Adresný štítek (8/16), **A.Urminský:** Pošta z Nigérie (8/22), **M.Bachratý:** Dve neznáme zo Záhoria (9/12-13), **K.Kotek,** **D.Evinic:** Preukaz poštového zamestnanca (9/20), **J.Tekel:** Výmena poštových pečiatok na Orave a plebiscit 1920 (10/ 14), **V.Chmelár:** Lístky na bezplatný poštový styk (10/17-19), **M.Bachratý:** Neobyčajný dôvod doplatného (12/11).

■ **RN a iné NÁLEPKY, PERFINY, PSČ, MILITARIÁ, KOLKY, CM • J. Mička:** K poľnej pošte SA v Československu (1/10), **M. Bachratý:** Podlepy (2/21), **M. Kiššimon:** Pečiatky vojenských útvarov 1919 (4/28), **J. Hudáč:** Ďalšie chyby na R-nálepkách (7/8), **M. Bachratý:** Dvojazyčné nálepky (7/16), **J. Korený:** Ad-Dvojazyčné nálepky (9/14), **J. Mička:** Významné ocenenie slovenskej maximafílie (11/7-8), Rekord aj medzi R-nálepkami? / nf (11/14), **D. Evinič:** Devízová kontrola listových zásielok (12/18), **J. Mička:** Malé epizódy zo života jednej poľnej pošty (12/23-24).

■ **NÁMETOVÁ FILATELIA • M. Pazderáková:** Spoločenstvo národov a OSN (3/37-38), **D. Gyepesová:** Rada Európy (3/38), Niekoľko slov o Tatranskom národnom parku (4/41), **J. Solava:** Izabela Textorisová, významná botanička, **M. Pazderáková:** Pár viet o histórii Akadémie (6/44), **M. Pazderáková:** O zrode železnice (9/40), **V. Ľutka:** O bojoch francúzskych partizánov (10/38-39), **I. Lužák:** Námet - Pieseň o Nibelungoch (11/21), **J. Solava:** Košicko-bohumínska železnica (12/21-22).

■ **MALÁ ŠKOLA FILATELIE / Š. J. Piško -** Čo je filatelia (1/27-28), Ako sa stať filatelistom (2/27-28), Triedenie filatelistického materiálu (3/29-30), Poznávajme abecedy (4/29-32), Čo treba vedieť o pošte (5/27-29), Poštová známka a čo predchádzalo jej vzniku (6/33-35), Ako vzniká poštová známka - druhy a príprava tlače (7/29-31), Ako vzniká poštová známka - výroba a druhy papiera (8/32-34), Ako vzniká poštová známka - oddeľovanie známok (9/32-33), Čo si všimame na známkach / Pohľad prvý - lep známok (10/31-32), Čo si všimame na známkach / Pohľad druhý - obraz známky (11/31-32), Druhy známok (výplatné, príležitostné...) a tlačové listy (12/33-34).

■ **POHLADY DO SVETA - I (Zc) •** Mníchovský jarmok dostal poštovú známku (1/26), „Jak je hladké portugalské hedvábí...“ (2/18), Dve francúzske valentínske (2/25), Alandy, Írsko: Zvolili najkrajšiu známku roka 2002 (3/26), Tri námorné uzly (3/28), Krása slovinských hôr (3/32), Tragické osudy lodí (4/42), Zo známkových noviniek Kanady (5/34-35), 150 rokov od narodenia Otta Sverdrupa (6/16), Bez názvu (6/38), Sedemstoročná univerzita (7/32), Historický a moderný portugalský nábytok (7/34), Dramatické chvíle invázie, Deň poštovej známky s bozkom (8/8), Francúzska letkyňa M. Marvingtová (8/12), Plečkovač na príležitostnej pečiatke (8/19), Vodácky maratón v Quebecu (8/39), Historické a moderné lokomotívy na známkach Rumunska (9/13), Znamky a more (9/18), Jubileum portugalských filatelistov (10/15), 150 rokov elektrickej lampy (10/19), Slávne automobily (10/22), Nové kniežacie múzeum (11/13), Jubileum G. Sandovej, Príchod Francúzov do Kanady (11/17), Znamky a vidiecke sídla (11/18), Sakrálné stavby na známkach, Kalevala (12/16-17), Z vianočnej nádielky v roku 2004 (12/20), Disneyovský „Sviatok známky“ vo Francúzsku (12/27), Človek a krajina (12/40).

■ **POHLADY DO SVETA - II. I. Lužák •** 100 rokov automobilu (1/14), Tragédia politika - pred 25 rokmi zomrel Aldo Moro (1/25), Pozor na www! Prímoštenské vinohrady (2/10), Z južného svetadiela (3/27), Írska národná galéria (5/8), Slávni Chorváti (5/35), Holandské slovacikum, Francesco Petrarca (7/22), Dovoľanka v Taliansku, Historické poľnohospodárske stroje na novozélandských známkach (8/20), Volavka purpurová (8/34), Chorvátsko a futbal - 100. výročie založenia FIFA, ME vo futbale 2004 v Portugalsku (9/22), James Joyce a jeho Odyseus (9/31), Argentínsky háčik k MS vo futbale (11/20), Prírodná rezervácia De Velluwe, Prvé akčné známky (11/35).

■ **POHLADY DO SVETA - III. • F. Mazur:** 100 rokov cyklistických pretekov Tour de France (1/36), **J. Steflík:** K mníchovskému „Virtuallmarkt-u“ (3/24), **K. Holoubek:** Ako sa dá protestovať poštovými známkami (3/25), Hurá, prázdniny! (6/13), **K. Holoubek:** Americké „prádló“ (6/39), **K. Holoubek:** Volíme najkrajšiu známku (7/28), **K. Holoubek:** Jubileum samolepy (8/8), **V. Priputen:** Japonská pomoc Židom (8/20), **K. Holoubek:** Osobná známka (11/24).

■ **AEROFILATELIA, ASTROFILATELIA •** Medzinárodné letecké dni SIAD 2004 / k(2/5), **K. Čierny:** Skutočne, balónová pošta bola najkrajšia (7/11), **K. Čierny:** Zeppelin na Slovensku (7/21), **J. Korený:** Letecká pošta SIAD 2004 (8/12), **K. Čierny:** Aerofilatelistické výročia 2004 (9/18-19), **K. Čierny:** K jubileu lietadla DO X (11/9), **K. Čierny:** O projekte raketového poštového letu z Rakúska do Československa, Výročia troch slávnych preletov / vkn (12/19).

■ **PREHLAD PRÍLEŽITOSTNÝCH PEČIATOK / vkn •** November 2003 (1/25), December 2003 (2/25), Január 2004 (3/24), Marec 2004 (5/40), April 2004 (6/27), Máj 2004 (7/25), Jún 2004 (8/25), Júl 2004 (9/25), August 2004 (10/25), September 2004 (11/25), Október 2004 (12/27).

■ **POŠTOVÉ PEČIATKY, OVS, KAŠETY • J. Maniaček:** Príspevok k strojovým pečiatkam „ROTORAŽEC“ (1/19), **J. Maniaček:** Nad príležitostnými pečiatkami roka 2002 (1/40), **A. Urminský:** Zaujímavosti odtlačkov výplatných strojov (3/18), **M. Bachratý:** Nemá pečiatka v Bratislave? (4/12), **I. Tvrdý:** Nezvyklé použitie výplatných strojov (4/19), **M. Kiššimon:** Pečiatky poštovní (5/33), Kto má výsadnú tarifu? / FW (7/8), **J. Maniaček:** Strojové pečiatky „ROTORAŽEC“ používané v Nitre z pohľadu námetového filatelistu (8/17-19), Zo skúsenosti zberateľa odtlačkov príležitostných pečiatok (8/25), **J. Maniaček:** Obzretie za príležitostnými pečiatkami 2003, Topla ako Topola / R (9/17), **A. Urminský:** Zaujímavosti na odtlačkoch výplatných strojov (9/25), **J. Karovič:** Skúsenosti s príležitostnou pečiatkou na Račianskom vinobraní (10/25), Aké je poslanie „pečiatkovej“ komisie? / mn (11/25).

■ **NUMIZMATIKA • A. Fiala:** Dunajská paroplavebná spoločnosť v Bratislave vo svetle prepravných kovových známok (2/17), **D. Kianička:** Kolekcia medailí k valným zhromaždeniam Uhorského banského a hutníckeho spolku (3/15-16), **A. Fiala:** Platobné známky „Spoločenského domu“ v Moskve (3/27-28), **E. Minarovičová:** Dejiny účesov v zrkadle antických mincí (4/18-19), **A. Fiala:** Vzácná plaketa z výstavy BRATISLAVA 1942 (4/20), **E. Minarovičová:** Dejiny mužských účesov v zrkadle antických mincí (5/18-19), **A. Fiala:** Robotné znaky grófa Jána Goberta Aspremonta (6/19), 100-korunová bankovka s oblačkom (6/40), **A. Fiala:** Unikátna olovená plomba z hradu Devín (7/15), **E. Minarovičová:** Posmešná medaila Napoleóna I. (9/11), **A. Fiala:** Platobné cestovné známky DPMB (9/15-16), **A. Fiala:** Medailerska tvorba slobodomurárskych lóží na území Slovenska (10/15), **L. Vačko:** Plaketa výstavy Bratislava 1942 M. Bodického (11-16), **E. Minarovičová:** Posmešná medaila z prelomu 16. a 17. storočia (11/17), **M. Šoják:** Falšovanie mincí v 15. storočí na Spiši (12/15-16), **A. Fiala:** Peňažný žetón obchodného domu „Dunaj“ v Bratislave (12/17).

■ **MALÉ OKIENKO TELEKARTISTU / M. Jobek •** MOT 69: Prehľad slovenských PIN kariet GlobalPhone (1/23-25), MOT 70: Nové slovenské verejné TK, Logá ST od roku 1993 (2/23-24), MOT 71-73: Telefónne karty Poľska (3/23-24, 4/25-26), 5/24, MOT 73: Prvé TK Slovak Telecom (5/23-24), MOT 74: Nová spoločnosť na slovenskom trhu Private Tel Slovakia, Andorra - 1. puzzle z TK (6/25-26), MOT 75: Gem-

lus - tri bilióny TK, Karta Prima 199 s PIN kódom - nálež nového variantu, Denník Právo: ČR - mobilová veľmoc, MS v ľadovom hokeji 2004 - kupóny v SR a ČR s PIN kódom, Slovak Telecom zlacňuje hovory do zahraničia (7/23-24), MOT 76: Vietnamské slovacikum na PIN karte?, Slovak Telecom - nový dizajn aj na ďalších TK, Zlacňovanie hovorov do zahraničia - do tretice (8/23-24), MOT 77: TK Maďarska (V.), Nemecké bankovky na TK (9/23-24), MOT 78: Grécke slovacikum na TK, 25-jazyčný slovníček znamená zverokruhu (10/23-24), MOT 79: Číslo mobilu za „šialenú“ cenu, Brazilska séria „Zodiack“, Prvé lotyšské puzzle z TK/Zodiack, Múdra kľúčnica (11/23-24), MOT 80: Bielorusko - prvé puzzle na TK, TK Polska-III.časť (12/25-26).

■ **FILOKARTIA** • **M.Pekárová**: Kúpele na historických pohľadniciach - Turčianske Teplice (1/29-30), Sklené Teplice (2/29-30), Lučky (3/31-32), Brusno (4/33-34), Číž (5/2526), Korytnica (6/31-32), Trenčianske Teplice (8/29-31), Piešťany (29-31), Bojnice (10/29-31), Smrdáky (11/29-31), Žartovné pohľadnice piešťanských kúpeľov (12/31-32), **E.Lechnerová**: Zábavné pohľadnice (1/28, 2/28, 3/26, 4/37, 5/33, 6/28, **J.Jankovič**: Kráčajúca bábika - 7/28, **V.K.Németh**: Pozdravy „zo vzduchu“ - 8/28), **V.K.Németh**, **M.Zika**: Po stopách bratislavských výstav - Bratislavská výstava miestneho priemyslu (2/33-34), Bratislavská jarná výstava výtvarného umenia (3/33-34), II. celoštátna poľnohospodárska výstava 1902 (4/35-36), Orientálny trh a medzinárodné dunajské veľtrhy (5/30-32), **J.Cmorej**: Bratislavský lodkový most (3/27), **A.Urminský**: Zahraničný odboj v USA a zberateľské materiály (7/17-18), **J.Cmorej**: Dolný Jelenec na pohľadniciach (7/32), **E.Lechnerová** - Ad: Bratislavský lodkový most (7/33-34), **A.Urminský**: Niečo zo secesie (8/21), **J.Cmorej**: Fotografia alebo pohľadnica? (9/14), Ad:Dolný Jelenec na pohľadniciach / R (9/31), **A.Urminský**: Čriepek z korešpondencie rodiny M.R.Steňánika (9/34-35), **A.Urminský**: O pohľadniciach s dielami Jožu Úprku (10/33-34), **A.Urminský**: Pohľadnice a železničné stanice, Reklamná pohľadnica (11/33-34), **A.Urminský**: Anonymus (12/35).

■ **ROZHOVORY** • **POZNÁMKY** • **KOMENTÁRE** • Rozhovor s vedúcou US Pofis M. Kaducovou: V žiadnej oblasti sa vývoj nezastaví (1/13), **J.Sarman**: Nie je všetko zlato, čo sa blýska (1/31), **J.Mička** - Ad: Povzbudenie alebo príbrzdzenie? (2/25), 5 otázok a 5 odpovedí o BZD 2004 (2/39), Ako ďalej, mládežnícka filatelia? (3/5-7), **F.Hrbek**: První filatelisté (3/8), **M.Činový**: Je to naozaj vývoj? (3/9-10), **V.Kučera**: Desťročný pút s časopisom Zberateľ (5/9, 6/14, 7/12), **I.Kamenský**: „Nemôžete mi tam dať krajšiu známku?“ (6/13), **V.Kučera**: Výstavy filakoláží Luda Visokaya (6/27-28), Na večnú pamäť / vkn (6/37), Rozhovor s A.Kulháňkom o novinkách firmy Zberateľ: Na prvom mieste musí byť spokojnosť zákazníkov (7/9), Bratislavské zberateľské dni (7/10-11), Nezabúdame (E.B.Lukáč) / šjp (9/40), **A.Kulhánek**: Zberateľ v roku 2005 (11/1), **V.K.Németh**: Jubileum bratislavských filatelistov (11/22).

■ **LITERATÚRA, RECENZIE** • **L.Stroherová**: Jozef Korený - vojak vo svete pošty, filatelie a numizmatiky, Košice vo filatelii č.14 / des (1/34-35), **S.Zrubec**: Rukoväť zberateľov analógových pohľadníc (5/38), PT slovenských známok / vkn (5/38-39), **E.Minarovičová**: Mince rímskej doby cisárskej, **J.Tekel**: Uhorské pečiatky 1752-1918 (8/37-38), **P.Malik**: Československo 1945-1992 (11/39-40), **J.Tekel**: Publikácia pre filokartiu a filateliu, **A.Urminský**: Publikácie určené filokartistom, História výroby zápaliek na Slovensku v rokoch 1833-2002/vkn, **J.Korený**: Filatelia a Poľná pošta v rakúskom Spolkovom vojsku 1955-2005 (12/38-39).

■ **KTO TO VIE, ODPOVIE...** **M.Andrejko**: O akú pohľadnicu ide? (1/39), O akú zásielku ide? (2/34), **A.Urminský**: Ide o nákladný list (4/17), Výplatné ako doplatné? / ký (4/22), Ad: Výplatné ako doplatné? / pem (6/16), **I.Sumera**: Ide vôbec o pohľadnicu? (6/35).

■ **ĎALŠIE RUBRIKY** - Nové slovenské poštové známky a iné zberateľské materiály • Nové pečiatky • Nové mince • Neúradné prílohy • Z noviniek našich susedov • Správy - oznamy • Súťaž o Kvet Zberateľa • Aukcie - burzy - stretnutia: Regionálne podujatia / Klubové stretnutia • Čo píšú iní • Inzercia • Firma Zberateľ ponúka.

■ RÔZNÉ:

Zo sentimentu Luda Visokaya (1/10, 3/24, 4/8, 5/40, 6/40, 7/8, 9/8, 12/7),

Zberateľské reflexie Jozefa Jankoviča (10/28, 11/28, 12/30),

Čo neodviadol čas - Známky rôznych zemí se spoločným námietom / Jač (2/22), Čo zbierať? (10/20),

Životné jubileá - Alexander Bárd-75 rokov (4/8), E.Novotný 90-ročný, V.Priputen 65-ročný (10/10),

Nekrológie - P.Mažár (2/5), P.Hallon (12/8)

■ PRÍLOHY • Zberateľské state:

J.Sofava: Z histórie našej železničnej dopravy (príloha v č.1),

I.Lužák: Dobré svetlo, fotografia! (príloha v č.3),

J.Piša: „Moje“ Hradčany (príloha v č.5),

O.Földes: Transakčné známky (príloha v č.7),

P.Malik: Latvónske vydanie 1945 a historické súvislosti (príloha v č.9),

K.Holoubek: Chruštáck pretač (príloha v č.11).

■ ĎALŠIE PRÍLOHY:

Netto katalóg SLOVENSKO 2002 (samostatná príloha v č.3),

SLOV OLYMP - Spravodaj SSOŠF pri SOV (v č. 2, 4, 6, 9, 10, 12),

■ **AUKCIE FIRMY ZBERATEL** - Výsledková listina 15. písomnej aukcie (2/40), Katalóg 16.písomnej aukcie firmy Zberateľ (samostatná príloha v č.10).

Nezabudli ste na predplatné?

V minulom čísle časopisu sme informovali o predplatnom Zberateľa na rok 2005, ale nedopatrením sme zloženku neprišli. Ospravedlňujeme sa a zloženku prikľadáme k dnešnému číslu. Pripomínáme, že poukážky typu „C“ sú platné iba do konca tohto roka 2004. V prípade, ak si necháte platbu na začiatok roka 2005, musíte použiť nový „Poštový peňažný poukaz H“.

Tak, ako v predchádzajúcom roku zachováme pravidlo, že v prípade neuhradenia predplatného časopis v novom roku zasielať nebudeme. Pripomínáme, že ten kto uhradí predplatné do 31.12.2004, bude zaradený do žebrovania o nákupné poukážky.

**NAJSPOLAHLIVEJŠOU CESTOU,
AKO DOSTAŤ ČASOPIS ZBERATEL,
JE JEHO PREDPLATENIE**

Bodka za 10. ročníkom časopisu Zberateľ: V roku 2004 vyšlo 12 čísel časopisu s celkovým rozsahom 684 strán, z toho 48 farebných strán na obálkach.

VIANOČNÁ PONUKA FIRMY ZBERATEĽ

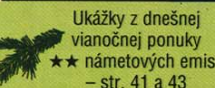
CONSERVATION OF NATURE

Ukážky z dnešnej ponuky ©
námetových emisií (str. 43 – 44)

VIANOČNÁ PONUKA FIRMY ZBERATEĽ

Ukážky z dnešnej
vianočnej ponuky
★ námetových emisií
– str. 41 a 43

Xtreme sports have experience.
Xtreme sports moved to a new
athletes. The Postal Service is